

નરસિંહ મહેતા.

અન્યોક્તિ.

વેપાર.

ગિહાગ.

સંતો અમે ંહેવારીઆ શ્રી રામનામના,
વપારી આવે બધા ગામગામના. સં૦
અમારં વસાણું સાધુ સહુ કોઇને ભાવે,
અઢારે વર્ણુ જેને ંહોરવાને આવે; સં૦
અમારં વસાણું કાળ દુકાને ના ખુટે,
રાજ ન દંડે જેને ચોર ન લુટે; સં૦
રામનામ ધન્ય મારે વાળે તે ગાળે,
છપ્પન ઉપર ભેર ભુંગજો વાળે; સં૦
લાખ તણાં લેખાં નહીં ને પાર વિનાની પુંછ,
ંહોરવું હોય તો ંહોરી લેજો કસ્તુરી છે સોંઘી; સં૦
આવરો ને ખાતાવહીમાં લક્ષ્મીવરનું નામ,
ચીઠ્ઠીમાં ચતુર્ભુજ લખીયા, નરસૈંયાનું કામ; સં૦

વર્ણન.

પ્રભાત.

જાગીને જોઈં તો જગત દિસે નહીં, ઉંઘમાં અટપટા ભોગ ભાસે;
ચિત્ત ચૈતન્ય વિશ્વાસ તદ્રુપ છે, બ્રહ્મ લટકાં કરે બ્રહ્મ પાસે.
ષંઘ મહાભૂત પરબ્રહ્મ વિષે ઉપન્યા, અણુ અણુ માંહિ રણાં રે વળગી;
ખુદ ને દૂળ તે તો વૃક્ષતાં જાણવાં, થડ થકી ડાળ તે નહીં રે અળગી.

વેદ તો એમ વદે શ્રુતિ સ્મૃતિ સાખ રે, કનક કુંડળ વિષે ભેદ નહોયે;
 ઘાટ ઘડયા પછી નામ રૂપ ભુજવાં, અંતે તો હેમનું હેમ હોયે.
 જીવ ને શિવ તો આપ ઇચ્છાએ થયા, રચી પ્રપંચ ચૈદ કીધાં;
 ભણે નરસંયો એ તે જ તું તે જ તું, એને સમયોથી કંઈ સંત સીધ્યા.

ખોધ.

કેદારો.

હા હા રે અમે એવા એવા, વળી તમે કહોછો તેવા રે;
 ભકિત કરતાં મુને ભૂષ્ટ કરો છો, અમે કરશું શામળીઆની સેવા રે.
 સઘળા સંસારથી હું એક ભુડો, ભુડો ભુડો ને વળી ભુડો રે;
 તમારે કરવું હોય તે કરજો, નેહડો લાગ્યો છે મુને જાડો રે.
 માફ મન હરિપદસું બાધ્યું, આગે હુતું ગ્રહે રાતું રે;
 હવે થયું હરિ મદ માતું, ધેવું ઘેર ઘેર હીડ ગાતું રે.
 કર્મ ભ્રમની વાત જોટલી, તે મુજને નવ ભાવે રે;
 સકળ પદારથ જે થકી પામ્યો, તેને તોલે કાંઈ ન આવે રે.
 હીણા કર્મનો હું નરસંયો, મને મારા હરિજન વહાલા રે;
 જન્મ ધરીને જેણે હરિ નહીં ઓળખ્યા, તેના ફેકટ ફેરાઠાલા રે.

પ્રભાત.

શરીર શોધ્યા વિના સાર નહીં સાંપડે, પંડિતા પાર નહીં પામે પોથે;
 તાંદુલા મેલીને તુપને વળગી રહ્યા, ભૂખ નહીં ભાગે એમ ઠાલે થોથે.
 રસના સ્વાદમાં સર્વ રંધાઈ રહ્યા, વિગતિ ગુરુજ્ઞાન વિના રે ગુથે;
 વાણીવિલાસમાં વિવિધ રચના વડે, પરહરી વસ્ત્ર ને વળગે ચુથે.
 શબ્દ શીખે ખરો સકળ વિદ્યા ભણે, અધ્યાત્મ હિયરે આવી ઓથે;
 પ્રપંચ પિંડમાં રહ્યા અહંકાર નવ ગયો, આથડયો એમ અનંત કોઠે.

શાસ્ત્ર કથા કહે રજનીમાં આથડે, એમ અજ્ઞાનમાં શીષ ગોઠે;
ભણે નરસૈયો જે બેઠ બાણી જુઓ, મેં તો રચી કહ્યું પદ ચોથે.

મીરાંબાઈ.

અન્યોક્તિ.

મીંઢળ.

નહીં આંધું મીંઢળ, બીજનાં મીંઢળ નહીં આંધું,
હું તો પરણી મારા પિયુજની સાથ. બી०
જ્ઞાનના ગોળ ગુરૂએ મુખમાંહિ દીધા,
મન છે કાંઈ ખેતર પાજ; બી०
મન પવનનો ગુરૂએ માંડવો રચાવ્યો,
તનડાનાં આંધ્યાં છે તોરણ; બી०
ચાર ચાર જુગની વ્હાલે ચોરી રચાવી,
રચીયો કાંઈ માંડવા હેક; બી०
સત્યનાં કાંકણ મારા ગુરૂએ આંધ્યાં,
એનો કોણ છોડાવનહાર? બી०
ધર્મના ધોરી મારા પ્રસન્ન જનૈયા,
હું તો અમર પામી ભરથાર; બી०
બાઈ મીરાંને મીંઢળ છે શ્રી રામનાં,
દેજો તમે સાધુ ચણે વાસ; બી०

શણગાર.

પ્રભાત.

મુજ અબજાને મોટી મીરાંત બાઈ, સામજો ધરેણું મારે સાચું રે. મુ०

વાળા ઘડાવું વિકૃત વર કેરી, હાર હરિને મારે હૈયે રે;
 ચિન્માળા ચતુર્ભુજ ચૂડલો, શીઠ સોની ઘેર જમ્યે રે ? મુઠ
 ઝાંઝરીઆં જગજીવન કેરાં, કૃષ્ણજી કલ્લાં ને કાંખી રે;
 બીધુવા ધુધરા રામ નારાયણ, અણવટ અંતરજામી રે : મુઠ
 પેટી ઘડાવું પુરુષોત્તમ કેરી, ત્રિકમ નામનું તાળું રે;
 કંચી કરાવું કશ્ણાનંદ કેરી, તેમાં ધરેણું માફં ઘાલું રે : મુઠ
 સાસરવાસો સજીને બેઠી, હવે નથી કાંઈ કાચું રે;
 મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, હરિને ચરણે જાયું રે : મુઠ
 રમકડું.

રામ રમકડું જડયું, રે મને રામ રમકડું જડયું. રાઠ
 રમજીમ રમજીમ કરતું આવે,
 કોઠનું ઘડેલું નવ ઘડયું; રેઠ
 મોટા મોટા મુનીજન મથી મથી થાક્યા,
 કોઈ વીરલાને હાથે ચઢયું; રેઠ
 શન્ય શિખરના ઘાટ જ ઉપર,
 આગમ અગોચર અડયું; રેઠ
 મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર,
 ચિત્ત ચુનીમાં જડયું; રેઠ

બાધ.

કોણ જાણે છે પીડા કોણ જાણે છે ?
 મારી અદલ ફકીરી. રાઠ
 ભવસાગરમાં મેં તો બહુ જળ ભરીયાં રે,
 ત્રિવેણીમાં બેઠી મોજ માણે છે; રાઠ

સાધુડાંની સંગે મારો સ્નેહ બાંધાણો,
 છુડતી વેળાની બાંધ કાણુ ઝાલે છે ?
 ધડી એક જૂડી તેનું જીવતર જૂડું,
 જૂઠાનાં તાળાં હવે કાણુ ખોલે છે ?
 મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધરના ગુણ,
 હૃદય કમળમાંહિ, તુહિ ખોલે છે;

મા૦

મા૦

મા૦

કબીર.

અન્યોક્તિ.

ચરખો.

હરિભજન વિના—રાહ.

શુંજ સાહેલી, ચરખીડો તારો રે રણુઝણુ ખોલે;
 કાંત મન સ્થિર કરી, શું કરવાને કાળે ઘેંઘર ડોલે? શુ૦
 મેરદંડ મોલ સ્થિર થાંભલીઓ,
 નાભી કમળ ચતુર્દશ દામણીઓ,
 વસ્તુ બીજણા વિના બ્રહ્માએ ધડીયો; શુ૦
 શ્વાસ સોહંની મધ્યે માળ ફરે,
 નાસ તોરણીઓ વચ્ચે નૃત્ય કરે,
 ઝીણાં કર્ણ ચમરખાં શબ્દ કરે; શુ૦
 તું તું ત્રિવેણી મધ્યે ત્રાક ફરે,
 પૂણી પ્રેમ તણી લઇ સ્પર્શ કરે,
 ટાળી દ્વૈત તણો એક તાર કરે; શુ૦

લેહ કર ધડી લેહ કરમાં કરને,
 તાર તૂટે નહીં સુરતા ધરને,
 ગુરુજાન પીંજણ સુતર કરને;
 એ ચરખાની સમજણ સારી,
 તમે સાંભળજો નર ને નારી,
 કહે કખીર કાંતે કાઠ કતવારી;

શુ૦

શુ૦

આંખો.

ધોળ.

આંખો મોર્યો રે, સદગુરુને દરબાર,
 સાહેલી રે આંખો મોરીયો.

આં૦

આંખે સદગુણ થાણા થાણીઓ, ખોયાં ખોયાં રે, કાંઈ નિર્ગુણ ખીજ; સા.
 આંખો અણ કમળ દળ ઉપન્યો, સીધી ડાળીરે, ગદ્ય ગગન મોજર; સા.
 આંખાને પત્રે પત્રે અમી ઝરે, વાંકી ડાળીરે, બહુ શોભા લેત; સાં
 આંખો ભ્રમરગુફામાં ફૂલીયો, ફળ લાગ્યુરે, બ્રહ્મ શૂન્ય મોજર; સાં
 ફળ દ્રષ્ટે દેખીને ગ્રહી રહ્યો, શુદ્ધિ ચાખતાં રે, મરી મરી જાય; સાં
 રસ અતિ કડવો ને ખાટો બણો, કાંઈ વીરલા રે, વાકે પેટ સમાય; સાં
 રસ થોડે થોડે સાધતાં, તે તો આંખલી રે, હોય સો વાકું ખાય; સાં
 રસ રતી એક ઘટમાં જો સંચરે, તેને આપણોરે સાહેબો દર્શાય; સાં
 કહે કખીર ધર્મદાસને, તારો આંખોરે, મેં તો દીયો બતાય; સાં

અવળવાણી.

પ્રભાત.

આ રે નગરનો અવળો ન્યાય લાઘ, રાજાને પીડે પ્રજા રે. આં૦

દહાડી માળણ હાર રે ગુથે, હાર માળણને ગુથે રે;
 હું શું જાણું જે બાધ હતું આવું, ઉપર બેસીને ચુથે રે: આ૦
 હાથીના ઉપર માવધ બેઠો, હાથી માવધને બેઠે રે;
 હું શું જાણું જે બાધ હતું આવું, માને દીકરો તેડે રે: આ૦
 ચારે જુગની ચોરી થાપી, પરણે પુરુષ ને માય રે;
 હું શું જાણું જે બાધ હતું આવું, દોહોનારીને દોહેછે ગાય રે: આ૦
 તીતર ઉપર તીડ જ દોડ્યો, સસલે સાવજ સાહો રે;
 પાશમાંહિ કોઇ પારાધી પડીયો, જીવે જમડાને વાહો રે: આ૦
 આંધળાને અગમ સુઝે, ઘરમાં ના સુઝે ભાષ રે;
 નેવનાં પાણી મોભે ચઢીયાં, અવળવાણી ગામ રે: આ૦
 અગ્નિમાંથી મેઘ ઉલટ્યો, ગગન ચઢીયાં પાણી રે;
 દાસ કબીરની અવિચળ વાણી કોઇ એક સંતે જાણી રે: આ૦

વર્ણન.

અમર રહેજો ધણી મારો અમર રહેજો,
 ગગનગુફામાં ગુરૂ મારો અમર રહેજો. ગ૦
 ઈડા પિંગલા સુપુમ્ના નાડી,
 ઉભી ઉભી સંતોને અરજ કરે રે; ગ૦
 પાંચને માર્યા પચીશ વશ કીધા,
 દશમે દ્વારે ધણી મારો ખખર કરે રે; ગ૦
 મરવું રે જીવ તારે ફરી નહીં અવતરવું,
 જમડા આગ્યા ફેકટ ફેરા ના ફેરે રે; ગ૦
 કહે કબીર શુણો ભાષ સાધુ,
 શત્રુ જીપર જીવ મારો લહેરાં તો કરે રે; ગ૦

અખો ભગત.

અન્યોક્તિ.

જેતી.

દયો મયો ખે અળદીઆ રે, તારા પુણ્યનાં જોતર વાળ;

બહાલીડા પુણ્યનાં જોતર વાળ;

રાશ તો જ્ઞાનની કરીએ, સત્ય પશણો ગ્રહી હાથ;

સાંતીડા જોડીને સંભાળીએ;

ટેક૦

પહેલે ગુણ પધારીએ રે, તારા કાળના ગુડા કાઢ;

બીજ વાતીએ નિજ નામનું રે, ત્યારે પાપ સમૂળાં જાય: સાં૦

ત્રીજ ગણત્રી વિક્રમ નામની રે, તારી તૃણા એટલી ટાળ;

ચોથી ગણત્રી ચતુર્ભુજ નામની રે, તારું ખેતર આવ્યું હાથ: સાં૦

ખેતર પાકયું ત્યારે પહોંક થયો રે, તારા મનનો માળો બાંધ;

ગોફળ તો જ્ઞાનની કરીને, પ્રેમના ગોળા ફેંક: સાં૦

ધણી તો આવે ઢાળવા રે, તારી ઢાળ ભલેરી હોય;

ખાઓ પીઓ ધન વાવરો, એના ભોગ ભગવાનને રહોય: સાં૦

કહે અખો તમે ચેતજો રે, ચેતો નરને નાર;

ધન જોખનને જરાએ, જતાં ન લાગે વાર: સાં૦

લઢાઈ.

સાધુ મારા લાઇ રે, પ્રેમને લલકે લડીએ હોજી.

સાં૦

મનને મારીને મર્દન કરીએ, ધ્યાન ધારણા ધરીએ;

શીલ સંતોષ ધારણુ ધરી, સંતોના ચર્ણામાં વસીએ:

સાં૦

આયુધ બાંધી ન થઇએ આકળા, સધીરા સધીરા ચલીએ;

દિવ સામાં રે ડગલાં ભરી, ભૂપતસું રે મળીએ: સા૦
 કુશ્મેલ માંહિ લઢવા, કેસરીઆં કરીએ;
 શિર સાટે સદગુરૂ મળે તેનો, ઘોખો નહીં ધરીએ: સા૦
 સત્યની કમાન ચઢાવીને, સિંહમેલાપ જ કરીએ;
 વાંભો ભરીને તીર ચોંડીએ, માંહેલાને મારીને મરીએ: સા૦
 ઘીના વડા અગ્નિ પર ધરીએ, પ્રજળવા ન દઈએ;
 પાંચ કળાને વશ કરી, છૂટે છોડે ફરીએ: સા૦
 સ્વર્ગનાં સામૈયાં આવીયાં, ત્યાં તો અવસાન કળીએ;
 ભૂતનાથ ચણું ભણે અખૈયો, તેજમાં તેજ થઈ ભળીએ: સા૦

લઢાઈ.

જીત્યો ત્યારે બાણીએ રે હાં, એહી રોયાનો હું'હું'કાર રે;
 કાળના તું તો કટકા કરજે, માયું કાઢયે દેજે માર: જ૦
 ધર્મનાં ધનુષ્ય દયાની પણજી, ભજન ભલકારે સાર રે;
 સત્ય શમશેર ક્ષમા ખડગ, લઈને ઝુંજે એમ બુઝાર: જ૦
 પ્રેમનાં અખતર નખશીખ પહેરો, વળગે નહીં વિકાર રે;
 રામનામ સ્મરણ કરી લો, દીપસે ધણી દરબાર: જ૦
 મૃગ ભોરીંગ ચળીને, ખાંતે મળ્યા ખુવાર રે;
 ભગત જગતમાં ભળી શમ્યા, તું મેલીશ મા એકતાર: જ૦
 શીત્ર બંદુક સંતોષ દારૂ, જ્ઞાન ગોળા સાર રે;
 માર મમતા મટે સંશય તારા, સમજીને ખેલ શિકાર: જ૦
 સામા સામા મેલો મનના ભામા, હાથ કરો હથિયાર રે;
 એતન ચોકીમાં ચોર ન હું'ટે, કણુક કરશે કિરતાર: જ૦
 પારકું ધન તમે બાણો રે, મસાણુ ભૂમિ હાર રે;

આકાશ રોજ તારી ઉતરે, તારા આહારનો નાવે પાર: ૭૦
 વસમી છે ઘાટી ને ઉતારો માટી, હરખ શોક હજાર રે;
 જગત જળા હેરધ છે બળા, તેનો કાધ ન લાગે લગાર: ૭૦
 જ્ઞાન ઘોડે સાચ દોડો, તે પર થાઓ અસ્વાર રે;
 ભૂતનાથ ચર્ણે ભણે અખંડો, ખેલ છે ખાંડાની ધાર: ૭૦

વર્ણન.

વીરા રે લેખો વસ્તુ વિચારી,
 આકાશથી આદેશં ચાલવું, શું ખેડા છે હારી? વી૦
 પવન તેજ ને પૃથ્વી અંબર ને અંબુ;
 એ પાંચનો ભાગ સમાવતાં, શેષ રહે તે સ્વયંભુ: વી૦
 વાદ વિવાદ ના કીજીએ, આદરમાં રહીએ;
 ચતુરપણે ધણું ચૂકીએ, મૂળગેથા જઘડીએ: વી૦
 સદ્ધર્મથી સદ્ધર્મ થતાં, આવે વસ્તુનો નેડો;
 ગુણુવડે ગરવો થતાં, સામું જાયે હેડો: વી૦
 ગુણાતિત ગોવિંદ છે, ગુણી કેમ પામે ?
 શલ્યા સહિત તરી જવું, જેમ આરે સામે: વી૦
 આપ સમાવો રે વ્યાપ્યમાં, વ્યાપ્ય આપમાં ગાળે;
 અણુલિંગી લિંગ લેહ કરે, તે તો એણે રે ટાળે: વી૦
 અણુજીવું જીવું થતાં, જીવું કય થાયે;
 જીવતાણું જડતાપણું, એ તો જાગ્યે રે જાગ્યે: વી૦
 ભૂત અધ્યાસી ભવ ભમે, ચેતન્ય ચિન્ત ધારે;
 સર્વાતિત એળખે અખા, જે હોય ખોલનહારે: વી૦

બોધ.

સંતો રે દેવે ડંકા દીધા,
 મન વાણી પહોંચે નહીં, તે ધર સહજે લીધાં. સં૦
 ઘેન ધુંધટમાં ઘેરાયો, કાયા માયાને ધાવે;
 ઘટ રે ધુંધટ અળગ્યો કર્યો, સૈયાં આપે બોલાવે: સં૦
 ચિંતામણિ એક વૃક્ષ છે, જઈ ગગનમાં મોર્યો;
 ફુલ લાગ્યાં ફળ વિસ્તર્યાં, ત્રણ ભૂવન ફેર્યો: સં૦
 રશ્મિ જપવો રે રામને, ગળવો પાનનો ખીડલો;
 રંગ સોરંગ લાગ્યા વિના, ખાધો નવ ગણુવો: સં૦
 પૃથ્વી વિના પગ પરહવો, વણુ વાટે દીવો;
 જે ધર સૂઝે ન મૂઆ પછી, તે ધર જીવતાં જીઓ: સં૦
 કાયા કાષ્ટ હુતાશની, મથ્યા વિના ન સૂઝે;
 ક્ષર અક્ષરને ઓળખો, પદ અખોજી બૂઝે: સં૦

આતમ એક છે રે હાં, એક ઉદર એક ખાણુ રે;
 બહાર આવ્યા પછી ઉત્તમ, મધ્યમની છે તાણાતાણુ રે. આ૦
 બ્રાહ્મણ ક્ષત્રી વૈશ્ય શુદ્ર, બાંધ્યા છે વર્ણુ ચાર;
 સોતું સર્વે એક છે, એના ઘાટ ઘડ્યા રે અપાર: આ૦
 મેલો મમતા ને ટાળો સંશય, પરહરો પાખંડ;
 શેરડી સર્વે એક છે, જોળ શાકર ને ખાંડ: આ૦
 હાથે હાથી કેરાં હાડકાં, કહેવાય સુવાસણુ નાર;
 નહાવણુ ચોકા નિત્ય કરે, એનો જોજો અવજો ન્યાય: આ૦
 નવસે નવાણુ નદી નીર આલે, જીજવાં જીજવાં ખય;

આદ સરવાળે સહુ એક છે, એનાં નીર પહોંચ્યાં નિર્વાણુ: આ૦
 આચારીને સદા અવગત, મૂળ શોધ્યા વિના ભ્રમ; ઉ૦
 કહે અખો આતમ રૂપ વિના. કેમ કરી છૂટશે કર્મ ? આ૦

ગોરખ.

અવળવાણી.

ઉંડો કુવો સંતો જળ વિના, નિત્ય ભરે પાણીઆરી; ઉ૦
 અસત્ય જૂઠું નહીં ખોલીએ, ભ્રમ જુઓને વિચારી. ઉ૦
 હેઠે કુંભાર ઉપર ચાકડો, તે મેં ફરંતાં દીઠો; ઉ૦
 કાઠી કેરા નેત્રમાં, હસ્તિ જતાં મેં દીઠો: ઉ૦
 નદી કેરાં નીર ઉલટ્યાં, જમ પર્વત ચઢીયાં; ઉ૦
 હરણે પાસો માંડીયો, માંહિ પારાધી પડીયા: ઉ૦
 હેઠે ભ્રમર ઉપર કમળ છે, માળી છાજમાં દીઠો; ઉ૦
 તેનો પ્રેમલ વાયરો, ચાદ લોકમાં મીઠો: ઉ૦
 હેઠે ગાગર ઉપર પાણીઆરી, તે મેં ભરંતાં દીઠી; ઉ૦
 ગોરખ ખોદ્યા વિનતિ, વાણી છે બહુ મીઠી: ઉ૦

વાણી વાણી રે મારા, સદગુરની વાણી,
 જીવતા પરણાવી આપે મૂઆ ઘેર આણી. વા૦
 ખીલો દૂગે ને ભેંસ વરોળે, સસરો પારણીએ ને વહુજી હિંચોળે; વા૦
 ખેતર પાકયું રખવાળાને આધો, ઉલટો મૃગે પારાધીને બાંધ્યો; વા૦
 હેઠે હાંડી ઉપર ચૂલો ચઢીયો, જળ કેરી મચ્છીએ અગલાને ગળીયો; વા૦

આલ જ વરસે જમીન નહીં પરસે, નેવનાં નીર તે મોભે જ ચઢશે; વાં
ખાવો ખોલ્યા મજંદરકો પુત; મેલી મમતા ને થયો અબધુત; વાં

પ્રીતમદાસ.

અન્યોક્તિ.

તીર્થ.

સામેરી.

તત્વ વિચારીરે, તીરથ જો કરેરે, તેણે તારા મનનો મેલ ધોવાય;
સર્વોં દયાજેરે, સર્વુ ગોમતીરે, મર્જન કરતાં ચિત્તશુદ્ધ થાય. તં
ક્ષમા ક્ષીપ્રારે, નમ્રપણું નર્મદારે, ગલકી શ્રી ગોવિંદગુણગાન;
ગંગાગુણકિતરે, સત્સંગ સરસ્વતી રે, જમુના જાણુ હરિનું ધ્યાન: તં
પ્રેમે બહુસુરે, પ્રયાગ પરસતાંરે, પૂર્વનું પાતક પ્રલય થાય;
રૂદ્રીઆમાં રાખેરે, ઇષ્ટ જિપાસનારે, જન્મવાસના તેણે ટળી જાય: તં
અવગુણ મૂકીરે, ગુણનું ગ્રહણ કરેરે, સેવા સુમતિ શીલ સંતોષ;
પ્રીતમ હેતેરે, પરમારથ થકીરે, તેણે તારા ટળશે દેહના દોષ: તં

વાડી.

હરિલજન વિના—રાહ.

મન માળીડા, વાડી તારી જોને વણસી જાય છે;
શુદ્ધ વાડ કરો, અજા આવીને કુંપળ કરડી ખાય છે. મં
કર્મ ધર્મની ક્યારી ગોડવો, પારેવે પાણી રેડવો,
માહિથી વિપની વેલો વેડવો; મં
અહંકારી હંટ આવે છે, વન વેલી ડાળ નમાવે છે,

પછી દેવડીઆ કરમાવે છે; માં
 તે વાડીમાં વિકુલ આવે, મન માળણુ ફેરે મન લાવે,
 જેની મંછા માળણુ ફુલ લાવે; માં
 જ્ઞાન વેલ મોગરો વેડાવો, તેના વણી વણી હાર ગુથાવો,
 સ્વામી પ્રીતમનાને સોહાવો; માં

બાજી.

કાલેરો.

માયા સહુને મોહ પમાડે, હરિજનથી રહી દારી રે; માં
 જેનો ધણી જેરાવર કલાવે, તેણે કાઠી નારી રે. માં
 બાજીગરની બાજી માંહે, જંબુરો સાહુ જાણે રે; માં
 નાડીનો નાગ કરી દેખાડે, ભેદી ભેદ નવ આણે રે; માં
 પીછાં કેશં કરે કચુતર, જોઈ જગત મોહ પામે રે; માં
 ધૂળનું ધાન્ય કરી દેખાડે, સેવક ન જૂલે લામે રે; માં
 હરિરસ અમલ અખંડ ખુમારી, જે પ્રેમે કરી પીશે રે; માં
 કહે પ્રીતમ કારજ સર્વે તેનું, કયમ બીજાથી બહીશે રે ? માં

ઝાડ.

કાલેરો.

કાયા કલ્પદ્રુમ સમ જાણો, શોભા વર્ણી ન જાય રે; કાં
 કર્મનાં મૂળ અનાદિ ઉંડાં, ફૂલે ફૂળે સદાય રે. કાં
 સત શાખા શાખા ડાળ દ્વાદશ, પત્ર છતીશ હજાર રે; કાં
 આશા વેલી રહે નવ પદ્મવ, પુષ્પ તણો નહીં પાર રે; કાં
 જીવ મૃત્વર પંખી બેઠે બેઠા, એક ભોગી એક જોગી રે; કાં
 જોગી જોગજીગતસુ જીવે, ભોગી તે અતિ રોગી રે; કાં

કાળ કુંજર કરે ધ્વંશ દુમનો, ચૈતન્ય ચોક્ષી રહેને રે;
જન પ્રીતમ એવું જાણીને, નામ અમરકળ લેને રે:

વર્ણન.

કાં

બૂલ ઘણી ભાગી રે, અત્તાનંદ ભાસ્યો;
શુદ્ધ ચૈતન્ય સાક્ષી રે, સઘળે પ્રકાસ્યો.
ટળ્યું તિમિર ત્રિગુણનું રે, તુર્યા તેજ ઘણું;
અખંડ અજવાળું રે, નિર્મળ નામ તાણું.
એક રસ અવિનાશી રે, શુદ્ધ રૂપ સ્વયં જ્યોતી;
ત્રિવેણી તીરે રે, પ્રોથું મન મોતી.
હરિ હાર હીરાનો રે, પહેરો પ્રીત ધરી;
થઈ પ્રેમ સોહાગણુ રે, પૂર્ણ મન મોદ ભરી.
પામી અચળ હેવાતણુ રે, અખંડ વર વરતાં;
પ્રીતમના સ્વામી રે, સંગ આનંદ કરતાં.

વોળ.

પ્રથમે ગુરૂને ગોવિંદ કરી જાણો,
ભિન્નભાવ કશેા મનમાં ન આણો,
પાખંડ પૂજીને શું પરમાણો,
તો બોલે તે બીજો નહીં રે.
બોલતા પુરૂષની બુઝવી વાણી,
સમસ્યામાં સંત બતલાવે એધાણી,
પલક એકમાં ભેટાડે પુરૂષ પુરાણી,
તો તન મન ધન તેને અર્પીએ રે.
જીવ તાણું ગુરૂ જોખમ ટાળે,
ખટ ચક્ર વીધી ચઢાવે માળે,

ત્રિવિધિ તાપ ગુરુ તરત જ ટાળે,
 તો બેટાડે સાતમી ભૂમિકા રે.
 રવિ શશિ વિના મારે વાહ્યું છે વહાણું,
 નિર્ભય નાણાનું ઉધાડું છે ખાનું,
 ધનવંતા ધણીનું સ્વરૂપ વખાણું,
 તો જ્યાં જોઉં ત્યાં વહાલા વડે રે.
 ઠામ નથી દિસતો એક ઠાલો,
 સ્થાવર જંગમ સૂક્ષ્મ વહાલો,
 પાંચ પચ્ચીસ પ્રકૃતિને ટાળો,
 તો વહાલા નથી કાંઈ વેગળા રે.
 ધર જડ્યું ધરમેડી જડી,
 સંતોને શબ્દે ગુરુગમ પડી,
 લાલચ મેલી વહાલા સાથે લડી,
 તો ત્રિવેણીના તીરમાં રે.
 ગગનગુફાના ગોખમાં બેઠા,
 આહું સોહું શબ્દ લાગે મીઠા,
 દશમે દારે દામોદર દીઠા,
 તો જાત જડી જીવ શિવની રે.
 અનલય ઉગ્યો મારે ટળ્યું રે અધારું,
 અગમ અધોચર ધર લાધ્યું છે મારું,
 દાસ પ્રીતન કહે સાંભળો સંભારું,
 તો અણુછતો લાધ્યો આત્મા રે.

બોધ.

હરિભજન વિના—રાહ.

કાયામાં કાણુ, બોલે છે તેને તું શોધી કાઢને;
 શુદ્ધ ભાવ ધરી, સમજીને તું જ્ઞાન રૂઢેમાં ધારને. કાં
 એને અવર કશો આધાર છે, એને ભક્ષ ભોજન શો આહાર છે,
 એ પશુ નપુંસક નાર છે; કાં
 લઘુ દીર્ઘ છે કે વામણો, વૃધ્ધ જુવાન બાળ બીહામણો,
 એ લાયક છે કે લગ્નમણો; કાં
 એને સુખ દુઃખ પીડા થાય છે, કરી શબ્દ ને ક્યાં સમાયે છે,
 એ પિંડ પડયે ક્યાં જાયે છે; કાં
 આઠે પહોર રહે છે ધ્યાનમાં, મન રાખો અનુભવ જ્ઞાનમાં,
 કહે પ્રીતમ સમજો સાનમાં; કાં

ભોજી ભગત.

વર્ણન.

કાશી.

સગપણ બતાવું રે, દેહ ને આત્મા તણું;
 વિચારે મનથી રે, સમજી તમે ઘણું ઘણું. સં
 સરોવર માંહિ કમળ ઉગે, ખીલે હજાર પાંખડી માંહિ;
 રંગ ભેરગની ભાત દેખાડે, જોનારાને ત્યાંહિ;
 રીઝે જોઇ લોકો રે, સગપણ સાચું મન્યું; સં

ઉદર માંહથી ઉપજવ્યું, નાનું મોટું કર્યું સાર;
 સુવાડ્યું ઉઠાડ્યું હોસે, સાચવ્યું વારંવાર;
 તોડ્યું આવી હાથી રે, સગપણ ગણ્યું ના ગણ્યું: સં
 જોવા માત્રથી સગપણ દિસે, જોનારાની આંખ;
 ઉના પાણીમાં ઝંપલાઇ જાણી, મરે કાણુ રડે માંખ ?
 તેવું આવે રડવું રે, કમળ સર સંગપણું: સં
 તેવું જીવ શરીર ધરેછે, વળી તે સાથે સગાઈ;
 બ્રમથી ભાસે જીદાઈ છે, નહીં જાણો જૂદો જદુરાઈ;
 અલગ વસે દેહથી રે, વાણીએ કેમ વણું ? સં

સંતો અનહદ જ્ઞાન અપારા,
 સમજ્યા સંત ચલણ ન ચૂકે, પિંડ બ્રહ્માંડને પારા: સં
 રસાતળ તળાતળ મહાતળ મેલ્યાં, સાત પાતાળ જોયાં તાગી;
 સંતની સંગતે પિયુજીને પામી, બહુ નામી ચણું બુદ્ધિ જાગી: સં
 મૃત્યુલોકમાં મનુષ્ય દેહ ધરીને, દશ દરવાજા જોયા રૂંધી;
 ખટ ચક્રમાં સુરતા ચઢાવી, ત્યાં ધ્રુવર નિરખ્યા અકોધી: સં
 જીવલોકમાં જીવરલોક, ઇંદ્રના લોકની નહીં આશા;
 તપસીના લોકમાં તાપત્રિવિધના, અન્નાના લોકમાં ભયભાસ્વા: સં
 કર્મ ધર્મ ને રહેણી કહેણી પૂરી, પુત: વૈકુંઠના વાસી;
 શબ્દાતિતમાં જોયું સંભાળી, ત્યાં અધર લોક તે ઉદાસી: સં
 શૂન્ય વળાટી તણુ ચૈતન્ય ચાલ્યું, આવનારાચણુને આરાધી;
 તે પર ચાર શૂન્ય જોઇ સમજી, ત્યાં માયા ચોવીશ ધામ સુધી: સં
 તેજ પિંજર ને જોવાતી સ્વરૂપ જોયું, કેવલિક બ્રહ્મ પ્રીતારી;

શબ્દાતિત બ્રહ્મમાં જોયું સંભાળી, ત્યાં ચૈતન્ય ચાહ્યું ને હું હારી: સં૦
 સાત પાતાળ એકવીશ બ્રહ્માંડથી, ગયા ગૌલોકમાં ગુરૂચરણે;
 ત્યાં શુક સનકાદિક ને દાસ કળીરા, ક્ષર અક્ષર નિજ વાણી વણે: સં૦
 અઠ્ઠાવીશ ધામથી સાડાસાતસે, નિર્ભય જમુનાનું નીર નાહ્યા;
 તે ઉપર ચાહ્યા સાડાચારસે, ત્યાં આગે અમર ધામ આયા: સં૦
 ભોળે ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, નિગમ ને અગમ નિગમ ગોતી;
 અમર અનંતા ને અકથ અશ્રુતા, નિજ સ્વરૂપની એ જ્યોતી: સં૦

પદ નિર્વાણ મળ્યા જઇ મનવા, સુરતી સ્વરૂપમાં જઇ લાગી રે;
 નામ નિરાળા હોઇ રહ્યા સજની, અગમ અગોચર લેહ લાગી રે.
 સાત પ્યાલા એકવીશ બ્રહ્માંડથી, પરા ને પાર એ તો જઇ પુગ્યા રે;
 નિત્ય પ્રતિ નુર એને નયણે વરસે, અંતરમાં અનુભવ ઉગ્યા રે.
 આશ નિરાશ એકે નહીં ઊરમાં, હું પદ રહ્યા સહજે હારી રે;
 હૃદ બેદદ છોડી અનહદ જઇ વાગ્યા, દેખાવા માત્ર દેહ ધારી રે.
 ધામ ધણીને અમર પદ ઉગ્યા, અકળ અશ્રુત મૂર્તિ કલાવે રે;
 ચૈતન્ય બ્રહ્મ બીતરથી ભાળ્યો, અક્ષરાતિત આનંદ આવે રે.
 નરતે ને સરતે ખેત્ર નિહાળ્યો, અણલિંગી લેખાં લેખ્યાં રે;
 બ્રહ્મા મહેશ ને મંદ્ર ન જાણે, અગમ તમાસા એસા દેખ્યા રે.
 અજળ ખેલ અદ્ભુત અનુપમ, વણેન જીવહાસે શું સમજાવે રે ?
 ભોળે ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, શુદ્ધ વિચારે અનુભવ આવે રે.

નેજે આવ્યો જેને નામનો, હાલશે ધણી હજુર;
 અભાગી સામા જઇ મળ્યા, તત્તમાં વાગ્યાં તૂર.

નર આકાર ત્યાં નહીં, નહીં રૂપ અરૂં રંગે;
 નહીં પુરુષ તણો પ્રવેશ, નહીં નારીને સંજે.
 અટકળમાં આવે નહીં, લેખું નહીં લગાર;
 વાણીએ કેમ કરી વર્ણવું, વાતું પરા ને પાર.
 પરા ને પારથી પ્રીછીએ, જો સદગુરૂ બેદ બતાવે;
 સોહં જપો તમે મુમણા, તો અગમ તણી ગમ આવે.
 ચારો કરતાં તે થડે મૂઆ, સદા હોય રહી સાલ;
 રવિ પ્રગટયો રહેણી તણો, કેમ કરી લોપાશે કાળ?
 રહેણીને કહેણી પૂગે નહીં; નહીં ધર્મ ને નેમ;
 પહોંચી ગયા પરબ્રહ્મને, હોધ રહ્યા કુશળ ક્ષેમ.
 નવતેરી નગરી વસે, જ્યાં ત્રિવેણી તીર;
 અમર ધણીને આશરે, જઈ નાહ્યા નિર્મળ નીર.
 મંડ્યા રહો મેદાનમાં, લેહ લગન લમ આવો;
 રણુકાર રંગે મહેલમાં, જમ પિયુકી સેજ બિછાવો.
 એ તો સંત નિર્મળ નિરખશે, શૂન્ય શિખર પર શ્યામ;
 અદ્ભુત અવિનાશી ઓળખ્યા પછી, રામે પ્રગટે રામ.
 સ્થિરતાવાળા થડ થડે, જમ ન ચાલે જોર;
 તન તુર્યાના તીર્થ પર, પોતે માંકો શર.
 મહાત્મ્ય તો મરજીવા માણશે, ખેલ છે અપરંપાર;
 તુરતે ચઢી નિશાન બજાવે, નિરખેગા નિરખનહાર.
 વણ વાદજે વિજ ચમકે, ધન ધારે ધન આપો;
 આપે પ્રગટયો આપમાં, નયણે નૂર વરસાવો.
 ક્યારે કૃતાર્થી અહ્યા, નક્ષત્રમે આયા;
 બરછીથી બહીતો નથી, જમ ચોટ અણીકી આયા;

નાદ ધૂની વાગી રહી, પૂરણ પરચા પાયા;
 ઉલટા ગુરૂમસે ખેલી, જઈ શ્રન્યમેં ડંકા બજાયા.
 વળગ્યા નહીં કોઈ વાતને, રામસે રાજી રહ્યા;
 ભોળે ભગત કહે ગુરૂપ્રતાપે, એ નર નિર્ભય થયા.

બોધ.

ચાબખો.

લોભ રહ્યા હૃદયમાં વસી, મૂરખને શિખામણુ તે કશી ? લો०
 સંતની નિંદા સારી લાગે, તેમાં રહે છે મચી;
 પરમાર્થથી પાછો લાગે એ તો, ત્યાંથી જાયછે ખસી: લો०
 ધર્મનું કામ કોઈ કહેવા આવે તેને, સામો ઉઠે ભસી;
 રામ વિના ખીજું લવે તેની જીભ, કાપવી જોઈએ ધસી: લો०
 વખાણુ પોતાનાં વહાલાં લાગે, તેસું બોલે દસી;
 કોઈનું રૂડું કાને સાંભળતાં, જાણે વાગી બરછી: લો०
 મોતથી બચવા મથ્યો ઘણું તોએ, કાળે લીધો ધસી;
 ભોળે ભગત કહે ભૂત થઇને જીવ, લમીયો મૂઆ પછી: લો०

ડુંગરપુરી.

વર્ણન.

અનમે વાતો અટપટી, જેની જોગ કળા ગત છે ઝીણી;
 દેવ ગુરૂના વેચ્યા વેચાઉં, સહુ સંતો એ લેશે વીણી. અ०
 નાભીકમળથી સુરતા ચાલી, નિરાધાર જઈ ઠેરાણી;
 માન સશવર મોતી વિણે છે, જ્ઞાનસભામાં ઘેરાણી: અ०

ચઢી ફેજ ને હુઆ નગારા, નિર્ભય નોખત ઘેરાણી;
 સુરત નુરત દો ચઢી શિખર પર, બ્રહ્મ અગ્નિમાં હોમાણી: અ०
 શન્ય શિખર પર સેસીઓ વાગે, નોખત વાગે માંહિ નિશાની;
 ગુપ્ત જોળી જ્ઞાનની લાગી, પડ ફૂટયાં ને ઉઘડયાં પાણી: અ०
 ઘેરી લીધા કોટક મુદ્રા, ભૂલ બ્રાંત બ્રમણા લાગી;
 ચાર વેદાંત પર ચોપટ ખેલે, અલખ પુરુષસું લેલ લાગી: અ०
 અકળ સ્વરૂપી કળ્યા ન જાય ભાષ, આસન ખેડા અવિનાશી;
 તોડી માંહેલા ત્રણ ગુણોને, મારેલ માંહેલો મેવાસી: અ०
 ગોતી લો ગગનમંડળમાં, આભામંડળમાં ઉન્મુતી;
 દેવ દુર્ગરપુરી ચર્ણની સેવા, જાહેર વાતો એ થમ જૂની: અ०

હંસા રે ચાલો રે ગુરૂના દેશમાં જ,
 ત્યાંહાં કગવા ચુનતહે કપુર;
 હંસા રે પીઓને પીઆલા પ્રેમના જ,
 તારાં આવા રે ગમન મિટ જાય;
 હંસા રે પીઓને પીઆલા રામના જ. ૨૬૦
 હંસા રે અગર ચંદનના હાર હલે જ,
 ત્યાંહાં મોતીડાંનાં ખીજ રે વવાય;
 હંસા રે ગંગા જમુના ને સરસ્વતી જ,
 ત્યાંહાં ત્રિવેણીનાં રે સ્નાન: ૬૦
 હંસા રે કાયા રે નગરમાં કોટડી જ,
 તેમાં ભરીયા હે માલ અપાર;
 હંસા રે ખપ પડે ત્યાંહાં ખોલીએ જ,

તારાં આવા રે ગમન મિટ જાયઃ	હં
હંસા રે ઝડાયે ભંભા જ્યોતું જળહજે જ,	
ત્યાંહાં પહોંચે વિવેકી સંતઃ	
દાસ દુંગરપુરી બોલીયા જ,	
મારા સંતનો વાસ વૈકુંઠઃ	હં

ધીરા ભગત.

અન્યોક્તિ.

હાલા.

હાલો હાલો રામ તણા રસતામાં.	ટેકો
હાલો ભાઇ તમે સીધા ચાલો,	
રહો જાના જૂકું શીદ ભાજો?	
તમે ભાઇ હરિ સંગે માહાલો;	હા
નાનો ભાઇ તો મારા જે ડાહ્યા,	
એવી જૂઠી વાત કરી વાહ્યા,	
મૂળમાં કચી તારી છે કાચા;	હા
ભાઇ પારખીડિં તો પચરંગી,	
એમાં જૂલો ઝુલાવો હરિ અલંગી,	
જ્ઞાન દોરો ધરી તરો તે સંગી;	હા
ભાઇ પારણીએ ચાર પાયા કહીએ,	
સત્ય ધર્મ વિચાર વિવેક લહીએ,	
નામ મોલ દોઢો તેણે મગ્ન થઇએ;	હા

ડોલપ્પીઉં મન ડોલે તારં,
 તેં તો કામ કાંઈ નવ કર્યું સારં,
 મૂકી દૂધ ને પીધો છે દારૂ;
 જોયું મનુષ્ય પદ તેં આવેલું,
 તેં તો હરામ કર્યું દૂધ ધાવેલું,
 ઘી દોળી નાખ્યું તેં તાવેલું;
 પાણીની દોરી તૂટી જશે,
 અલ્યા કાળ એક પળમાં ખાશે,
 સાચી વાત કહી ધીરા દાસે;

હાં

હાં

હાં

થાણુદારી.

કાશી.

થાણુદાર થયાછો રે, થાણું રાખો ઠેકાણે;
 દુર્લભ દેહ નગરી રે, માંહિ ખેડો માણે.
 કૂડા પાંચ પચીશ ઠગારા, રૈયતને રંજડે;
 ચંચળ ચોર કરે માંહિ ચોરી, ભૂવન બહુ ભંજડે;
 ધરપત ન ધારે રે, ધરાયો નહીં ભર્યો ભાણે;
 સત્ય ધર્મ રૂપી પટાવાળા, હુકમ કરો તો બાંધી આણે;
 તરકર સઘળાને વશ કરીને, નાખો બાંધીખાને;
 દંડ દમ તેને રે, ધાલો અવળે ધાણે;
 છૂપી રહ્યા છે દોતીઆ ખે રૂડા, તેને તું નવ જાણે;
 જે જે કર્મ કરે છે પ્રતિદિન, તે લખી લેશે તે દાણે;
 દશવર દેશે ધણીને રે, હિસાબ લેશે દાણે દાણે;
 પાંચ ફૂતનાં ફળ શુભ બાંધી, વૃત્તિ રાખો થીર થાણે;

થાં

થાં

થાં

થાં

ધીંગો ધણી છે દાસ ધીરાનો, એને ઓળખી લેજો એવાણે;
અવિચળ ગાદી આપે રે, આપે રૂપ પ્રમાણે:

થા૦

માળો.

કાળ ચલ્લાએ બાંધ્યો રે, મહા મહા સ્વાર્થે કરી;
માળો તો મહા મહેનત રે, ચતુરાઈ ચિ-તમાં ધરી. કા૦
તુણ તુણ ધણાં ટોળે કરીને, માળો કયો માનિની કાળ;
માનિનીએ સુખ માન્યું તેમાં, ચલ્લીબાઈએ ભોગવ્યું રાજ;
આવી રહ્યું ત્યારે રે, ફાકટ થયું સર્વે ફરી: કા૦
પણ એ વાતની ગમ કોને ન પડતી, તો શું ચલ્લા ચેતે મૂઢ ?
જેના હુકમ વિણ નવ હલંદા, તેની ગતિ મહા ગૂઢ;
ફર્યો કોક બિલાડો રે, મોઢો માળો લીધો ઘેરી: કા૦
અચ્ચાં કચ્ચાં ને બાઈજી સોતાં, બિલાડે ભક્ષ્યાં બાણ;
ત્યારે યૌવન રૂપી માળાવાળો આવ્યો, જોઈ હડહડતી મહાલાણ;
ત્રાણ ત્રાણ ભાખ્યો રે, ભુંડાઈ ધણી મેં તો ભરી: કા૦
કાળનો કાળ હું લહેતો મુજને, પણ થયો બિલાડો મારો કાળ;
ફાળ મારી માઈ સર્વે ભેળાડયું, રહી ઉડી રગરગ મુને ઝાળ;
ધીર એવું તેવું રે, અફળ બકતો તે ફરી: કા૦

ભવાઈ.

ભવૈયા ભાવે ભજો બલ રે, ભૂતળ ખેલ ભગડો;
નૃત્ય કરો નાયક નાયકા રે, રચો આનંદ અખાડો. ભ૦
મન નાયક ન્યાય કર નેકી, અદલ ચક્ષુવો નાવ;
ભાત ભાત ખેલો ખેલ ખાતે, ભલો દેખાડો ભાવ;
સોહં સરતે રે, આત્મા રમીડો: ભ૦

જ્ઞાન ધુધરા ધણુણુ ધમકે, રણુણુ રોમ રણુકાર;
 સણુણુ સુર ઝણુઝણે, ભણુણુ ભાન ભણુકાર;
 ગડડ મંદગ ઝડ રે, લાગે ને લોટ ચોંટાડો;
 ભાવ ભુંગજો ભલી પેર બોલે, ડોલે શબ્દ શુણી દેશાંત;
 તનનન તાન તાલ તંબુરા, સુરત નુરત થાય શાન્ત;
 નિજ નામ નરધાં રે, માન મંજરા વળાડો;
 ધોરી લાખા વેશ લાગ્યો મન નાયક, રીઝ્યો રાગ જોધરૂપ;
 દાસ ધીર ધણી અટળક ઢળીયા, મોટા કોટી અક્ષાંડના ભૂપ;
 મન માની મોજ મળી રે, ધન્ય ધડી ધન્ય દહાડો:
 નગરી.

ભ૦

ભ૦

ભ૦

અમારે દેશ આવો રે, લહાવો ધણો લેવાને;
 દેહ ગામ શહેર સદર રે, સાધો સોહાં સેવાને.
 શહેરની લહેર બની નૌતમ નગરી, પયરંગી અંગલા બિરાજે;
 મહેલમહેલ મોતીનાં તોરણ, ઘેર ઘેર વાજત્ર વાજે;
 નિવૃત્તિનો નાયલો રે, જુએ તે જોયા જેવાને:
 દશ દરવાજા ને પાંચ બારી, છત્રીશ નારી કરે છંદ;
 પ્રેમની વાતો સરસ સોહાગણુ, માણે સચ્ચિદાનંદ;
 પિયુની વાડીમાં રે, દીઠા મીઠા મેવાને:
 બાવન બજાર ને ચોરાશી ચોટાં, ભૂવન ભૂવન પ્રત્યે બાવ;
 જ્ઞાન ભમરી ચિત્તને ચોંટે, બની ખુણી ખેલ બનાવ;
 તે નાલીના ઝોરડા રે, રાજને રહેવાને:
 ઉન્મુત્રી મંદિર અખંડ જ્યોતીઝગકે, જડ જીવ સર્વની જાત;
 શન્ય મંડળ માંહિ હંસ મંડળી, નિશ્ચયના ધરમાં નાથ;
 ધીર ગુર ગાદીએ રે, ભેટયા અક્ષ દેવાને:

અ૦

અ૦

અ૦

અ૦

લઢાઈ.

ખખરદાર મનસુઆજી, ખાંડાની ધારે ચઢવું છે;
 હિમ્મત હથીઆર બાંધી રે, સત્યની લડાઈએ લડવું છે. ખ૦
 એક ઉમરાવ ને બાર પટાવત, એક એક નીચે ત્રીશ ત્રીશ;
 એક ઘણી ને એક ઘણીઆણી એમ, વિગતે સાત ને વીશ;
 સો સરદાર ગઢ ઘેર્યો રે, તેને જીતી પાર પડવું છે. ખ૦
 પાંચ પ્યાદલ તારી પૂકે ફરે છે, વળી કામ ને ક્રોધ;
 લોભ મોહ ને માયા મમતા, એવા જીલમી જોરાવર જોદ્ધ;
 અતિ બળિષ્ઠ સ્વારી રે, એ સાથે આથડવું છે. ખ૦
 પ્રેમ પલાણુ ધરી જ્ઞાન ઘોટે ચઢી, સદગુરુ શબ્દ લગામ;
 શીલ સતોષ ને ક્ષમા ખડગ ધરી, ભજન ભડાકે રામ;
 ધર્મ દાલ ઝાલી રે; નિર્ભય નિશાને ચઢવું છે. ખ૦
 સુરત નુરત ને ઇડા પિંગલા, સુષુમ્ના ગંગ સ્નાન કીજે;
 મન પવનથી ગગનમંડળ ચઢી, ધીરા સુધારસ પીજે;
 રાજ ધણુ રીઝે રે, ભજન વડે ભડવું છે. ખ૦

બંગલો.

ઘાળ.

ખચરંગી છે બંગલો સારો, ચતુર વિવેકી વિરંચી ચિતારો,
 બિરાજે માંહિ બોલણુદારો,
 તો ન્યારો એ ખેલ નારાયણનો રે.
 શક્તિનું સામર્થ્ય ભીંત પાણી, કાયાનો બંગલો તે એની એધાણી,
 બળવંત બેઠો માંહિ બોલે છે વાણી,
 તો બાણી લેજે સર્વ જીવની રે.

ન્યાશ તે રહીને ખેલ ખેલાવે, પાંચ ગાંધર્વ માંહિ મૃદંગ બજાવે,
અપ્સરા પચીશ મળી ગાવે,
તો રીઝવે મન રાજનને રે.

દશ દરવાજાની શોભા છે સારી, આડ કરોડ ખેસવાની છે બારી,
મન રાજ માંહિ બે છે નારી,

તો વિચારી જીઓને વિવેકથી રે.

શિવ વિરચી વિજય વસે વાસે, અજપા જાપ જપે એક શ્રાસે,
હાલજીદોરી પરમાત્માની પાસે,

તો દાસ ધીરા ધણી તાહરો રે.

અવગવાણી.

પ્રગટ ખેલ ખેલું રે, દેદાર તને દેખાડું;

મૃત સજીવન રે, મહામંત્ર સહજે શીખવાડું. ૩૦

વિના પર ઉડું આસમાન પર, ચણું વિના મેર ચડું;

નવસે નવાણું એક ઘેર આણું, સિંધુ કૂદી પાર પડું;

સાડા ત્રણ કરોડ રોમને રે, રમત રૂડી રમાડું. ૩૦

પાવક વરસાવી પાપાણુ પલોણું, સાત વૈકુંઠને તારું;

જળ મધ્યે જલધર ધીકાવું, મરે નહીં તેને મારું;

ચાંદને ચેતાવું રે, પંદરે રહી પાર પાડું. ૩૦

કહો તો વિના અર્ક કરું અજવાળું, મહા નિધિમાં માણું;

શિવ વિરચી વિજય વિવેક, ત્રણેને તારી અહીં આણું;

એક સંગે આનંદ રે, લણેલાં બેને ભુલવાડું. ૩૦

વિના ભુટ્ટીએ વૈદ બનું ધન્વંતર, કાયા કડું નિરોગી;

સતજીગ દ્વાપર ત્રેતા ને કળિજીગ, ચાર જીગના અમે જોગી;

ધીરા ધર ધારણુ રે, સિંધુ ગઢમાં સંતાડું:

પ્ર૦

ભરપૂર વિશ્વ ભાસે રે, બ્રહ્મજ્ઞાની કયમ ભટકે ?
 અનુભવ અજવાળું રે, આત્મદૃષ્ટિ કયમ અટકે ? ભ૦
 સ્થાવર જંગમ સચરાચર પશુ, પંખી જંતુ જીવ;
 પોતે કર્તા પોતે કર્તા, સખ ઘટ દેખ્યા શિવ;
 ભ્રમણા તો ભાગી રે, અકેળ લેહ લાગી લટકે: ભ૦
 મેંડકીએ મણિધર માર્યો, સમુદ્ર પી ગયો મીન;
 અગ્નએ આલતે ઉદરમાં રાખ્યું, એમ ધણી પ્રજાને આધીન;
 ખગે બાળ ઝડપ્યો રે, શ્વાન ભયથી સિંહ સટકે: ભ૦
 નાવડી ઉપર નીર ચઢી ચાલ્યું, ચર ઉપર ચઢીયો ચૂલ;
 અસ્વાર ઉપર તુરંગ ચઢીયો, ભારે ભૂલવણીની ભૂલ;
 કાયરે ક્રોધ કીધો રે, જોધવાને ઝાલી પટકે: ભ૦
 ધણીના ધાર્યા વિના વસ્તુ ઘડાણી, જેમ કાઢવે ઘડ્યો કુંભાર;
 કીડી કુંજરને નૃત્ય કરાવે, સોનાએ ઘડ્યો સોનાર;
 ચિન્ત ચોંટી ધીરો રે, ચઢ્યો તે રંગ કયમ ફટકે ? ભ૦

અલખ લેહ લાગી રે, જાગીને જોયું આ ઘટમાં;
 ભ્રમણા તો ભાગી રે, સોહાગી દીડા ઉલટમાં. અ૦
 અંબાડીએ ગજરાજને ગળીયો, શ્રેઠાને ગળી ગયું જીન;
 વસ્ત્ર ઉપર વાડ સુકાણી, સમુદ્રને ગળી ગયું શીળ;
 સસલાએ શાણા થઈને રે, શાર્દૂલને નાખ્યો પટમાં: અ૦

આંખે તો ફળ શ્રીફળ બેઠાં, કદળીએ કેરીની લુંઘ;
નાગરવેલ દ્રાખ બિબેરાં, એમ ખુબી બની છે ખૂબ;
ગગન દોહો ઘટમાં રે, દૂધ પીધું જન જટમાં: અં

પાવક વરસ્યા ને પત્થર પલળ્યા, ચલુદિશ થઇ ગયું પાણી;
તે પાણીમાં દેવી દેવતા ડૂબ્યા, રાયરંકને ગયું તાણી;
અન્ના વિજ્ઞ સંકર રે, ઇંદ્ર ડૂબ્યા જટપટમાં: અં

વિદુર વ્યાસજી ને શુકજી જેવા, આપે દાસ કર્બાર;
ધણી ધીરાનો છે ધીરવંતો, એવા તો સ્યામશરીર;
જીવનમુક્ત જેવા રે, મુનીજન માણે મઠમાં: અં

સંત મળે સાચા રે, અગમની તે ખખર કરે;
લાવે ભેટું તેને રે, સર્વે મારું કાજ સરે. સં

ઉલટી સરિતા પડે ગગન પર, વિના વાદળ વરસાય;
વિના આલ વિજળી અમકે, ગેબી ગર્જના થાય;
ધીરે ધીરે વરસે રે, વરસીને અમર ભરે: સં

તેતરડે સીંચાણો પકડ્યો, સસે સપડાવ્યો સિંહ;
કાયર ખડગ કાઢીને દોડ્યો, ત્યારે શરે પાડી ચીસ;
માંઝારી ચૂએ મારી રે, રૈયતસું રાજા ડરે: સં

વિના વાજત્ર વાગ્નં વાજે, વિના કંઠ હોય ગાન;
દો કર વિના તાળી વાજે છે, તોલ વિના જડે માન;
વિના વાડી પુષ્પ જ રે, પર વિના ભ્રમર ફરે: સં

વિદેહની વાર્તા મરજ્યા, માની માણી હરખાય;
ગુરુમવાળા સંત મળે તો, તેને લગી લગી લાયું પાત્ર;
દાસ ધીરો કહેછે રે, ત્યારે તો મારું મનકું ઠરે: સં

જોને પિયુ મળવાનો પ્રેમ હોય તે, આવો દેશ અમારે જો;
 આડે અર્ણવે ઉતરી નાવડું, આવે છે આરે જો. જો
 દૂર બતાવે નાથને તેને, પ્રગટ પાસ દેખાડું જો;
 એક સદયુક્તી કૃપા વડે તેને, અલ્પોક પહોંચાડું જો. જો
 એક અચરજ મારા દેશમાં, જો ને સિંહ રમે બેળાં જો;
 અવળાંનાં સવળાં થયાં, કરમદીએ લાગ્યાં ફેરાં જો. જો
 એક સદા પુત્રમ મારા દેશમાં, અમાસ ભૂવનન આવેજો;
 શીત ને તાપ વ્યાપે નહીં, એક બકરો ગાયને ધાવે જો. જો
 એક અમૃતકૃષ્ણ મારા મુલકમાં, તેના ભોગદારી ત્રિપુરારિ જો;
 ભરે વારી દોરી ગાગર વિના, સુરતા સોહાગણુ પાણીઆરી જો. જો
 એક અઝડ ઝડે પરજન્ય પડે, પૃથ્વીનાં પડરહ્યાં ફેરાં જો;
 પોદ્યા હંસરાય યોગાન ચોતરે, તેને અંગે ન અડકે ફેરાં જો. જો
 એક કંઠ વિના ગાય નાયકા, ચર્ણુ વિના તે ચાલે જો;
 એક ધીર સખી પિયુ પાસ રમે, મહાનંદ સુખ માહાલો જો. જો

વર્ણન.

ચતુર ચિત્ત ચેલો રે, અચળ વસ્તુ જોળી કાઢી;
 ખટ અઠ બારી મેલી રે, પંદરમી બારી ઉઘાડી. ચ
 પંદરમી ભૂમિ ને પંદરમી બારી, ત્યાં રમે રંગીલો;
 પાંચ મહેલને પાછળ મેલ્યા ત્યારે, છઠ્ઠે મહેલ છેલછેલીલો;
 અલખેલો એકેલો રે, ખેલંદા ખેલ ખેલાડી. ચ
 ગંગા જમુના સરસ્વતી, હડી ત્રિવેણી તીરે રંગ રેલી;
 છંડ પિંગલા સુપુન્ના રાણી ભરે પાણી, ઉન્મુનીએ ગાનંદ હેલી;
 ઝરપર મોતી વરસે રે, વિના વેલ ખીલી કુલવાડી. ચ

શૂન્ય શિખર અમર અબર નર, વિશ્વંસર રાજ બિરાજે;
 સોમદળ કમળ પર કરે લીલા, ત્યાં અનલદ્દ છંદવાળાં વાજે;
 ગડડ સિંધુ ગાળે રે, ફેલ્યાં જળ પાળ ફાડી: ૨૦
 પૃથ્વીથી પહોળું આકાશથી ઉંચું, એવું પર વિણ અધર ફરે પંખી;
 એ બચ્ચાં તેની બગલમાં બિરાજે, બોલે પિયુ પિયુ ઝંખી;
 ધીરા મરજવા રે, શાકર દૂધ પીએ દહાડી: ૨૦

બ્રહ્માનંદ ભાસ્યો રે, આત્મા અનુભવ જ પોતે;
 સોહં સાધે સાધન રે, પ્રગટે પોતામાંથી પોતે. ૫૦
 એકવીશ હજાર હસે ઉઠે અજપાજપે, બ્રહ્મા વિષ્ણુ શિવ દેવ;
 ચૈદ બ્રહ્માંડ જપે જડ ચૈતન, સિદ્ધ સાધક કરે સેવ;
 સુરનર સાધે રે, જેને જ્ઞાની મુની ગોતે: ૫૦
 રવિના તેજ વડે રવિરૂપ ભાસ્યું, મણિને તેજ મણિ જ્યોત;
 આત્માને તેજે આત્મા ઓળખાયો, ઉગ્યો અંતર અર્ક ઉલ્લોત;
 થયું અજવાળું રે, વસ્તુ મળી મનમાં તે: ૫૦
 પંદરમી ભૂમિ રમે પૂરણ બ્રહ્મ, ખેલે અખંડ નિશદ્દિન;
 શૂન્ય શિખર ગઢ અનલદ્દ ગડગડે, ઉન્મુનીએ મન મગ્ન;
 પાળ બાંધી પોતે રે, પ્રીત બાંધી ચિત્ત પોતે: ૫૦
 આળપપાળ કાળજે મર્યા મટમટી, ઉલટપુલટ ચોંટયું ચિત્ત;
 જે જેમ હતું તેમનું તેમ થયું, રહ્યું આનંદ પદ અદ્વૈત;
 ધીર મરજવા રે, અણુછતાં રમે અણુ ઓથે: ૫૦

અનુભવી આવો રે, જ્ઞાન ગતિ ગોઠનારા;
 ભેદ બતાવો રે, બ્રહ્મમાંહિ લડનારા. અ૦
 કહો પવનનું મૂળ અમને, ક્યાંથી આવ્યું મન ?
 ઠીક કરી ઠેકાણું બતાવો, કહો ક્યાં રહે છે ચૈતન્ય ?
 શબ્દ ક્યાંથી ઉઠે રે, ગગન માંહિ ચઢનારા: અ૦
 નાદ બુંદનાં રૂપ બતાવો, કહો ક્યાં રહે છે જીવ ?
 જુજવા અર્થ કરી સમજાવો, શે રૂપે છે શિવ ?
 અખંડ જ્યોતી ઝળકે રે, અભેદ બ્રહ્મ છે ન્યારા: અ૦
 પ્રગટ પિંડ પડ્યો પૃથ્વી પર, ત્યાં શિવ જીવ જોતી ક્યાં જાય ?
 નાદ બુંદ મન પવન સુધ્યાં, એ સર્વે ક્યાં સમાય ?
 રીત બતાવો રે, અગમ વાતે વઢનારા: અ૦
 અનુભવી આવો ભેદ બતાવો, વિશ્વંબર વિસ્તાર;
 લાંબા ચોડા કે પચરંગે, કેવા છે કીરતાર ?
 ધણી ધીરાના રે, સ્વામી સર્જનહારા: અ૦

સમજ્યા તે સુખ પામ્યા રે, શમ્યા તે સત્ય શેરડીએ;
 હરખ શોક સમતુલ્ય રે, અલખ લહેરડીએ: સ૦
 હસ્તામલ રવિ પ્રગટ્યો ઘટમાં, જળબંધી જ્યોતી પ્રકાશ;
 સહજ સમાધિ અનહદ ધુન લાધી, અસિપદ આનંદ ઉગ્મશ;
 અદ્વૈત મગ્ન ઉગ્યું રે, લલુતા પ્રેમ પાંખડીએ: સ૦
 જ્ઞાન મેડકે કાળ મણિધર માર્યો, મને મોહ દધિનો કીધો આહાર;
 અજ અનુભવે આલ શોષ્યો, બગ બુદ્ધિએ માર્યો અહંકાર;

તૃષ્ણા સિંહ નાહો રે, સંતોષ જ્ઞાન ચઢ્યો કડીએ: સં
હરિ નામ નાવે ઉદ્ધક ત્યાં ન ચઢ્યું, ચર અસત્ય સત્ય ચૂલ;
અસ્વાર અધર્મ ધર્મ તુરંગમ, અસ્વારી હિલટ અમુલ્ય;
ક્ષમા દયા દોડાડી રે, ક્રોધ કામ બાંધી બેલડીએ: સં
પોતાના બનવ્યા પોતે પ્રગટયા, સોનાએ ઘડ્યો સોનાર;
કાડી કુંજરને નાચ નચાડે, એમ કાદવે કાધો કુંભાર;
ધીર ઘણી બેટયા રે. પ્રગટયા ઘટ પ્રેમ ઝડીએ: સં

શુણુ શિષ્ય શાણુ રે, ભાણું તારી ભ્રમણુ મતિ;
યુદ્ધિ અનુસારે રે, ગાજીને કહું જેવી ગતિ. શુ
જેમ ફેરીથી આંખો થયો, ને આંખાથી થઇ ફેરી;
મેરીએ તો મર્દ જ ઘડીયો, મરદે ઘડી ભાષ મેરી;
ન લહેરી જળ જૂદાં રે, એકમેક વતી વતી: શુ
નભચર ફેરી ગતિ ન થાયે, વિના બંને પાંખ;
ત્રય લોક કે યમ દ્રશ્ય સંતને, હોય ન જ્ઞાની આંખ;
પક્ષ એક ખોટો રે, જૂઠું નહીં રતી રતી: શુ
જ્ઞાન કર્મ વડે મોક્ષોપાસન, નહીં એકે નિર્ધારે;
કર્મ મૂકી એક જ્ઞાન ગ્રહે તેણે, ઉતરે નહીં ભવપાર;
વાર વાર કહીએ રે, અમે સત્ય મથી મથી: શુ
જેમ જલનિધિ જલધર રૂપે, જલધર રૂપે જલરાજ;
હિલય મળ્યા વિણુ વૃષ્ટિ ન દર્શો, થાય ન સૃષ્ટિનું કાજ;
ધીર વીર ધારો રે, એક શ્રેય નથી નથી: શુ

ધોળ.

ભાગી ગઇ ભવ બેડીઓ, ઉધડયાં બ્રહ્મ ભૂવનનાં તાળાં રે;
 તિમિર ટળ્યાં ગુરૂ અંજન ઝળહળ, ભાળ્યાં ભડ અજવાળાં રે.
 ચંદા સૂરજના ધર પાછળ, ઝળહળ જ્યોતીઓ ઝળકે રે;
 ત્રિકુટી આસન પર બેઠા તેડી, છે ઊલટા ઉદાન સળકે રે.
 ઝણુ પડે વાળે ઝાલરી, ધુધરી નાદમાં ધમકે રે;
 વિના ચર્કે અજવાળાં, ગગન વિના વિદ્યુત ચળકે રે.
 વસુધા વિના સરિતા વહે, સિંધુ વિના જળ જોય રે;
 વાજ્ર થાયે નાદને, મહાજન જાણે છે કોય રે.
 હરિ વિના કામ કાલો નહીં ને, જપે અજપા જપ રે;
 અદાર ભીતર રમી રહ્યા, અમર અખંડ અપાર રે.
 મુંગો તે ગાળા ઘાલી ગાય, કેને એ સંવાદ કહેવાય રે ?
 દાસનો દાસ ધીરો સદગુરુગમથી, એ ગુણુ ગરવા ગાય રે.

ધનાશ્રી.

જગજીવન મને મોહન મળીયા રે;
 જનમ મર્ણના મારા ફેરા ટળીયા રે. જગ૦
 આપે ગુરૂ આપે શિષ્ય, જોયાં મેં તે જગદીશ,
 અંતરજ્ઞમી ધરના ધરા, બ્રહ્મે બ્રહ્મ લળીયા રે; જગ૦
 મહાયજ્ઞથી આધે ચઢીયા, ગતાયજ્ઞે આવી અડીયા,
 વૈકુંઠની પારે પડીયા, ત્રિલુકા વેણે પળીયા રે; જગ૦
 કૈલાશમાંહિ કલોલ, આત્મારામ ઝાકમઝોળ,
 ત્રિવેણીમાંહિ જો કોલ, ફેરા મારા ફરીયા રે; જગ૦
 ખટસે એકનીશ હજાર, ઉર્ધ્વ મુખે સંધાધાર,

અખંડ ઇંદની પાળ, બળવંતા બળીઆ રે; જગ૦
શૂન્ય શિખર પર અમર અજર નર, પરમ પ્રભુ વિશ્વંભર,
ધીર ધરણીધર, અઢળક ઢળીયા રે; જગ૦

બોધ.

આત્મ તત્વ શોધો રે, જ્ઞાનીજન ગોતો ધરમાં;
ઓસે તે નહીં બીજો રે, ઓળખી લેજો અંતરમાં. આ૦
વિશ્વંભર દરીઓ સભર ભરીયો, માંહિ રવિ શશિ તેજની જ્યોતી;
શૂરા પૂરા તારા એ જળમાં ઝંપલાવે, કોઈ મરજીવા લાવે મોતી;
કોઈ પહેરે પનોતી રે, અખંડ ચૂડી કરમાં: આ૦
કાગડાં બગલાં હોલાં કાંડે, હરિઓ તો જડે નહીં આરે;
માન સરોવર માંહિ મુકતાફળ, કોઈ હંસ ચરે તેને ચારે;
ખીર ને નીર બેળાં રે, જીજ્ઞાસા કરી પીએ પળમાં: આ૦
સદગુરુ સંગતમાં જે જન સમજે, તેનું નિશ્ચયે થાશે કાજ;
દર્પણ તન દર્શે પોતાનું, એમ માંહિથી મળે મહારાજ;
પોતાને પોતે પરખો રે, કયો સભરાભરમાં: આ૦
હરિ ગુરુ શિષ્ય સ્થિર રૂપ તે, જત્ર વાજત્ર બળવે;
શબ્દ ઘટાવ લક્ષણી મધ્ય ડાલે, હરિ નાદે નામ તે ધર આવે;
ધીર સુખસાગર રે, નિરખો નિજ અંતરમાં: આ૦

શરીર વિના શોધન રે, પાર કોઈ આવે નહીં;
મલોખાં મીઠાં કાળે રે, સ્વાદ કાંઈ આવે નહીં. શ૦
થડ મૂડી ડાળે વળગે તો, ટોચે કેમ ચઢાય ?
અધરચથી જો પાંખડી તૂટે, પાછો આવીને પછડાય;

સંગત સમ સમજે રે, ચઢેને થડ મૂળી ઝહી: શ૦
 શાસ્ત્ર પુરાણના મત જુજવા, ઘણો કરે સંવાદ;
 બત્રીશ ભોજન રૂડી રસોઇ બનાવી, ચાટવાને શાનો સ્વાદ?
 વારી વસોણે રે, નહીં માખણ ને મહી: શ૦
 નથી જમ્યો ને નથી જમાડ્યો, દીઠા વિના ચલવે જૂઠ;
 પારકા મોદિકનો સ્વાદ વખાણે, એ તો મીઠ્યા માથાફૂટ;
 વિવેક વિના વસ્તુ રે, વિચાર વિના દૂર રહી: શ૦
 અંતર ઘરમાં આણી ઉઝાળો, નિહાળો નિરંજન નૂર;
 મરજ્યા એ મર્મ જ જાણે, ભરપૂર ભર્યા નથી દૂર; ■
 ધુરંધર ખેલે ધીરો રે, લક્ષણવંતે એ લહી: શ૦

બાપુ.

અન્યોક્તિ.

પાણી.

પાણીનો ખેલ બનાવ્યો રે, એની તો કહીએ અકકલ ઘણી:
 સહુમાં રમનારો રે, શોભા નો એના નામ નણી. પા૦
 ખાઈ એ પાણી ને ખાટું એ પાણી, પાણી અરીણ ને ખાંડ;
 એ પાણીથી થયાં નરનારી, એ પાણીથી અહ્યાંડ;
 પાણીનું બન્યું મોતી રે, પાણીની બની હીરાકણી: પા૦
 પાણીની અમુલ્ય કાયા બનાવી, હાડ ચામ લોહી માંસ;
 પાણીનાં પશુ પંખી બનાવ્યાં, પહાડ પથ્થર ને ઘાસ;
 પાણીના હાથી થોડા રે, પાણીની શાલ પામરી બની: પા૦

પાણીના પચરંગ બનાવ્યા, અદાર ભાતનાં અન્ન;
 હુંથી ન્યારો મારો સાંઘ બિરાજે, તેને દેખીને થયો છું દંગ;
 સંગ કીધો તેનો રે, સન્ના તો આત્માની ગણી: ૫૦
 અક્ષરાતિત અક્ષર બ્રહ્મ નિપાવ્યા, તે અક્ષરથી નર ને નાર;
 ઝોંકારથી ત્રણ ગુણ નિપાવ્યા, એ અકાલીશ નિર્ધાર;
 ઝોગણુત્રીશમા મહાવિષ્ણુ રે, ત્રીશમા બાપુ ગાય ભણી: ૫૦

આડ.

જુઓ આડ એક ઉગ્યું રે, ફળ તેનાં લેજો ફાલી;
 જળવળે જુગતે રે, ત્રાજવામાં લેજો તોળી. ૫૦
 બ્રહ્મરૂપ એક વૃક્ષ બની ગયું, તેનાં મૂળ પ્રકૃતિ પુર્ય;
 પ્રકૃતિએ બે બાળક જન્મ્યા, જેને વળી પતિ થયા મૂર્ખ;
 એવા બે બેટા રે. જન્મી જાણે ભોંયકાણેથી: ૫૦
 એક નામ તો તત્ત્વ મોટું, બીજનું ભાઈ અહંકાર;
 એ અહંકારને ત્રણ છોકરાં હુઆં, તેનાં નામ કહું નિર્ધાર.
 કાન દધ શુભળે રે, ઝટપટ નાપું બોલી: ૫૦
 સત્ત્વ રજ અને તમ નામ તેનાં, કહું તેનો પરિવાર;
 તમે મોટાં ભૂત નિપાવ્યાં, વિપયાદિ અપિધાર;
 રજે દશ ધંદિ રે, બનાવી છાલી છોલી: ૫૦
 સત્ત્વમાંથી મન આદિક જાણો, તેના દેવ તણો વિસ્તાર;
 એ ભ્રમજલ છે મૂળ જળ જેવું, શુદ્ધ બ્રહ્મે વૃક્ષને કરીએ ખુવાર;
 ખાવા જોઇએ તે ઉછેરે રે, બાપુ વૃક્ષ મરે ડોલી: ૫૦

રસોઈ.

સદગુરુ સ્વામી, વહાલમજી સમજાવી ઘેર આણ્યા છે;

મોહન વરને, મહીઅરીઆમાં મેં બેરખ માણ્યા છે. સ૦
 પૂરી કીધી સદગુરૂ સ્વામી, દૂધપાક બન્યો છે અંતરજામી,
 પ્રેમના પેંડા બહાનામી; સ૦
 લેહુ લાહુ શાકર શબ્દ તણી, મન મેદાની પૂરી વણી,
 જ્ઞાન ધીમાં ઝખકોળી ધણી; સ૦
 શીરો શાણપણુ છે તલ ધારી, આરતનાં અથાણાં પર વારી,
 ભાજી રાજી થમ વધારી; સ૦
 સત્યની સેવો વહાલાને ભાવે, સુરણુ તળીયું તે ચોખ્ખું કહાવે,
 દિલ હાપણુ રાખો હાવે; સ૦
 નવ તત્વ જલેબી તરતી તાવી, સતસંગ જુકિત સારી આવી,
 તે તો વહાલમજીને મન ભાવી; સ૦
 ગુરૂ મનિ જળ કેરો ભયો લોટો, સમજણનો થાળ પીરસ્યો મોટો,
 એવું પીરસે તો કાણુ કહે ખોટો ? સ૦
 ભાવનો ભૂખ્યો છે આત્મા મારો, તો સુકન રહે મારો તારો,
 તુલસી સુરતાની માંહિ ધારો; સ૦
 બાપુ બીહું બાવ્યું ખટ ઉર્મિતણું, સેવકને આનંદ થયું છે ધણું,
 સહુ મારે સમતુલ્ય મેરૂં અણું; સ૦

હુકકો.

હુકકો પીધો ગુરૂ દયા થકી જ્ઞાનનો જો,
 હમ ખેંચ્યો ધણી તારા ધ્યાનનો જો. હ૦
 તન હુકકો ઘટ ઘટ સ્વામી બોલતો જો,
 પ્રેમ જળમાં હુકકાને ઝડોળતો જો; હ૦
 પ્રથમ ચલમ ચતુરાષ્ટ્ર ખાસી કરી જો,

ફૂડ કપટ તમાકુ તેના માંહિ ભરી જો; ૬૦
 મેળ મેર ગુફની પ્રીતે કયો જો,
 ચિત્ત ચીપીએ તો બ્રહ્મ અગ્નિ ધર્મો જો; ૬૦
 નેહ નિરમે નારાયણ કેરા નામની જો,
 શોભે દામણી તે અચળ અખેધામની જો; ૬૦
 ગુર ધીરાને હુકકા ભરી આપીયો જો,
 દાસ બાપુ પોતાનો કરી થાપીયો જો; ૬૦

તંબુરો.

એક તારે એક તાર મેળવ્યો, અક્ષય સંગાથે મારું મન રાચ્યું. એ૦
 પોલો વાંસ જેને મૂરખ કહીએ, ગાઘ ગાઘને દુઃખ્યું કાચ્યું;
 તુમકું મન અડચું જ્યારે પાસે, ત્યારે ભજન પડશે સાચ્યું. એ૦
 ખુંટી માંહિ નામ હરિતું, તેના પ્રતાપે તું જાચ્યું;
 સુરતા ઘોડી સુર મેળવે, કાયા ચામકું છે કાચ્યું. એ૦
 રેખ કર્મની નાખી ઠોકી, સદગૃહ આગળ જઈ જાચ્યું;
 કીરતારે કીરતાર મેળવો, એવી કથા નિત્ય નિત્ય વાંચ્યું. એ૦
 અખંડ જ્યોત ખોલી નવ જાણી, ઘીમાં પાણી શું સીંચ્યું?
 કહે બાપુ નકલંક નામ છે, જાણી જોઈને આંખું શું વીંચ્યું? એ૦
 વર્ણન.

રૂંધો પ્રાણ દાખું રે, પગથીએ પહેલે ચઢો;
 કામ થાય લાખું રે, પડ રિપુ સાથે લડો. ૩૦
 બોલવું તો લાઘ લાગે સહેલું, કરવું કઠણ છે કામ;
 અનુભવેલું અમો બતાવું, રીઝશે આત્મારામ;
 કામ થશે તમારું રે, જહુનાથ જ્યારે જડયો. ૩૦

નજરથી લઇને બાર આંગળ લગી, નીચેનું જો આકાશ;
 જે નિર્મળ અતિશે સારું, રોકો ચક્ષુની દૃષ્ટિ ખાસ;
 મનમાંહિ રોકો રે, જોઇએ ન કાંઇ જડો: ૩૦
 એમ આંખ અને મન રોકી જોજો, ધડીભર તમે નિર્ધાર;
 ચલનવલન એ ભૂલશે ત્યારે, પ્રાણ તમારો અવિધાર;
 સત્યનો સાખી રે, સામો આવી ચઢ્યો: ૩૦
 એ રીતેથી પ્રાણ રૂંધાયે, દેખાડ્યું દ્રષ્ટાંત;
 કરી જોશે ત્યારે સમજશે, ખરો જેહ સિધ્ધાંત;
 આપુ નામ સાચું રે, બીજો સહુ જૂડો સડો: ૩૦

જ્ઞાનીઓ બતાવું રે, બંધ મુક્ત આત્મા કેવો;
 આંખ મીંચી ઉઘાડો રે, દ્રઢતા ધરો તો સેવો. ૨૧૦
 સૂક્ષ્મ બુદ્ધિ હોય તો સમજશે, નહીંતો કરશે ન માથાકૂટ;
 સહેલું સદ તો અમો બતાવું, પીઓ અમૃતનો છે છુંટ;
 ખુંટ મારી ખોલું રે, કહું બ્રહ્મ જેવો તેવો: ૨૧૦
 ચૈતન્યમાં દૃશ્ય કલ્પવું ગણો, બંધ તણું એ મૂળ;
 ચૈતન્યમાંથી કલ્પના છૂટવી, મુકિત જાણો સમૂળ;
 દૃશ્ય વગરતું ચૈતન્ય રે, આત્મારામ રૂપ મેવો: ૨૧૦
 તણુ લીટીમાં લિલૂવન સમાયું, બ્રહ્મ વિદ્યાનો ભોર;
 આહા એહો કરી અદ્વાજો, એવો નથી એ ઝોર;
 ખરી છે એ વિદ્યા રે, ચિત્તમાં રૂડી એવો: ૨૧૦
 મહા શ્રમ વડે અમો સમજ્યા છું, તે દેખાડ્યું પલમાંહિ;

ન સમજાય તો પૂછો આવીને, આંતરો નથી કાંઈ આંહિ;
ચોખ્ખું ચટ કહેવું રે, બાપુ બ્રહ્મ એક દેવો:

૨૧૦

બ્રહ્માનંદ.

બોધ.

ગરબી.

જો હોય હિમ્મત રે, નરને ઉરમાંહિ ભારી,
દૃઢતા જોઈને રે, તેની મદદ કરે મુરારિ.
બહીક તજીને રે, નિત્ય હિમ્મત સોતો બોલે,
મસ્તક માયા રે, સર્વ તૃણ જેવું તોલે.
કેસરી સિંહને રે, જેમ શંક મળે નહીં મનમાં,
એકાએકી રે, નિર્ભય થઈ વિચરે વનમાં.
પડે છોટો રે, મોટા મેંગળને મારે.
હિમ્મત વિનાનો રે, હાથી જોઈને હારે.
બ્રહ્માનંદ કહે રે, એમ સમજે તે જન શૂરા,
તન કરી નાખે રે, ગુરૂવચને ચૂરેચૂરા.

પેટ કટારી રે, પહેરી સન્મુખ ચાલ્યા,
પાછા ન વળે રે, કોઈના તે ન રહે ઝાલ્યા.
સામા સામા રે, ઉડે ભાલા અણીઆળા,
તે અવસરમાં રે, રહે રાજ મતવાલા.
સાચા શૂરા રે, જેના પેરી ધાવ વખાણે,

જીવતર જૂઠું રે, ધરતું તે મંગળ જાણે.
 તેની પેરે રે, હરિજન જોધએ તીખા,
 અંતર શત્રુને રે, અતિ વજ્ર સરીખા.
 માયું જાતાં રે, મુખનું પાણી નવ જાયે,
 અભાનંદ કહે રે, તે સંત હરિને મન ભાવે.

બુટીઆજી.

વર્ણન.

સામેરી દેવગધાર

જે નર સમજ્યારે, સમજીને ત્યાં સમ્યા રે, જ્યાં વ્યાપ્યું નામ નેરૂપ;
 વાસના કિંગે રે, જેનું જ્ઞાન ગળ્યું રે, પ્રગટ્યું તેનું નિજ સ્વરૂપ. જે૦
 જેમ મરદટને રે, આલિંગન લેવા રે, આવે નવ જોખન નાર;
 કાંઈ ના પૂરે રે, તેને કામના રે, એવું ગુણ જ્ઞાન વિચાર: જે૦
 દગ્ધતા પરહરે રે, જેમ પટકુળ નહીં રે, તે વળી રીઝે વશ નવ થાય;
 ધરના ધણી રે, ધર મેલી ગયા રે, આજ વીરલા કેા એમ કહેવાય: જે૦
 ચંદન ને પૂજા રે, ચઢી જાણે નહીં રે, નાશું જાણી નાખે ખેસ;
 શુષ્કપ્તિ સરખા રે, તે નર સદા રહે રે, તેને નવ જાણવો દેહ: જે૦
 સંભવ નહીં જેને રે, આ શરીરનો રે, તેનું યતન કયી પેરે થાય?
 એમ ટળી રહ્યા, જે કાંઈ ગુરૂ બુટીઆ રે, તેથી નામ રૂપ જાય: જે૦

જાણવો તે આત્મા રે, જગત ના જાણવું, એ છે ઉત્તમ વિવેક;
 અનુભવ મહે રે, અવલોકન કરે તો, નહીં રૂપ અતેક- જા૦

પાંચ કોશ ત્યાં રે, પિંડતા નહીં રે, ત્યાં નહીં વાણી ને વિચાર;
 તથુ પદ મેલી રે, ચોથે પદે ગયા, ત્યાં નહીં ઉપાધિ લગાર: જા૦
 પ્રપ્રંચ સધળા રે, દેહથી ઉતર્યા રે, નહીં વિદ્યા નહીં વાણુ;
 લક્ષિત જ્ઞાને રે, અહંપદ વામીએ રે, નહીંતો ભેદ સધળો જાણુ: જા૦
 ભજન કરે રે, જે ભગવાનનું રે, ધરે હરિનું નિજ ધ્યાન;
 સંતસમાગમે રે, હરિ પદ પામીએ રે, ભાષ છે તે માયાનું ભાન: જા૦
 એમ કરતાં રે, જ્ઞાન ઉપજે રે, જ્ઞાન કરાવે મૌન;
 કરવું ને શુણવું રે, તે રહી ગયું રે, છુટીઆ સંસાર કીધો શૂન્ય: જા૦
 સોહેણી પરજ.

જેણે જાણ્યો એક જ આત્મા, જાણનહારો ન રહે ભાષ;
 જે પ્રીછે તે કાને પ્રીછવે રે, તે કાને નવ કહે ભાષ ? જે૦
 ધુમ્ર બાળે નહીં જાપરં રે, એવું વિષય કેરં જ્ઞાન;
 વૈરાગ વિના વાતો કરે રે, મન ધરે એમ અભીમાન: જે૦
 ઓસ ભીંજવે ઘાસને રે, નદીએ ન ચાલે તે પૂર;
 શ્રોતા ને વક્તા એવા જાણવા રે, નહીં સાધ ને નહીં શૂર: જે૦
 ઇંદ્રિ અર્થે ના મૂકે મોકળી રે, સંક્રાંચે થાય સમાય;
 પ્રપંચથી જે પાછો ફરે રે, પૂર્વે હતો તેવો થાય: જે૦
 સમુદ્રમાં પેસી સીંધવ નવ નિસરે રે, અગ્નિમાં પેસી ન આવે પતંગ;
 એમ મળ્યા જે કોઇ છુટીઆ રે, ટળ્યાં તેનાં રૂપ ને રંગ: જે૦
 મેવાડો.

જેણે ગગન દોહીને દૂધ પીધાં,
 રે હો સોહી મતવાલા બોલ્યા દિવાના. ૨૬૦
 ધ્યાન ધારણા નામ નિરંતર, વ્યાપક આત્મ ચીન્તા; ૨૦
 સુરત નુરતકી ધમણુ ધમાવી, કામ કોયલાને વામ્યા; ૨૦

હર્ષ શોક અગ્નિમાં હોમ્યા, તેણે અમર અજર રસ જામ્યા; રે૦
 પીવત પ્યાલા વિસર ગયો કાપા, પરમ તત્વ તવ લીના; રે૦
 પૂરણ બ્રહ્મ અખંડ અવિનાશ, સોહં બ્રહ્મ જેણે ચીના; રે૦
 સૂકા પાંત જ્યું પવન ચલાવે, જ્યુંકા ત્યું હોધ રહીએ; રે૦
 માયા રહિત મગન લયા મનવા, સો જન સમજ્યા કહીએ; રે૦
 અનલ પક્ષી આકાશે વળીયું, તે ધરતી પાંડિ ન મેલે; રે૦
 કહે જુડીઆણ કોઇ અદ્ભુત જ્ઞાની, આશ નિરાશ થઈ ખેલે; રે૦

નિરાંત.

વર્ણન.

ઘોળ.

મન તું અજગું તે ક્યાં અથડાય? રેક૦
 બીજો નથી બોલતો. બી૦
 તું તો જાગીને જો તારા રૂપને, બોળી જોતાંમાં તું બોવાય; બી૦
 તારે ઓથે હરિને નથી દેખતો, કુંદન ઓથે કનક ઢંકાય; બી૦
 તારે ઠેકાણે હરિને ઠેરાવને, એવું સમજે તો મહાસુખ થાય; બી૦
 મન તે દરીઆની લહેર સમાન છે, લહેર સમતામાં સમુદ્ર દેખાય; બી૦
 કહે નિરાંત અનુભવી એવાને, હું તો લળી લળી લાગું પાય; બી૦
 ગરબી.

જેયું રે જાગી, મારે મને. જો૦
 નિરાવત અજ્ઞાન પરાયું, તે બૂઝ ગઇ લાગી; મા૦
 સાધન સહુ સ્વપ્નાવત નિરખ્યું, તન થઈ ત્યાગી; મા૦
 તોજ્યું તત્વ ત્રણ જીવનમાં, નામ રેખા સહુ પાગી; મા૦

મૂળ જોતાં માયા થઈ અજગી, લખ રે અલખ લાગી; મા૦
 અરસપરસ થઈ મહા મંગળ પદને, ઝોળખ્યા અનુરાગી; મા૦
 નિરાંત નામે નેહ મળ્યો છે, મોજ મળી માગી; મા૦

જીવણ.

વર્ણન.

સદગુરૂ મળીયા સંશય ટળીયા, બે ભરમણા લાગી,
 જીવેરામ બે ભરમણા લાગી જી. સ૦
 જ્ઞાન ગળ્યરૂ મેં તો કાંઈ નવ જાણ્યું, સુરતા સાહેબસું લાગી,
 જીવેરામ સુરતા સાહેબસું લાગી, બે ભરમણા લાગી; સ૦
 નાલીકમલસે નાવ ચલતહે, જળાહન જ્યોતું જાગી; સ૦
 શરા નર તો સન્મુખ ચાલે, કાયર જતા લાગી; સ૦
 બિજડી બંદુકડી ને પ્રેમ પલીતો, જ્ઞાન ગણોલી લાગી; સ૦
 દાસ જીવણ સંતો ભીમને ચણે, સંત મળ્યા સોદાગી; સ૦

મેં તો જોયું તખત પર જાગી રે, અલરી અણુણુ વાગી રે. મેં૦
 રૂઢે કમળમાં ઉપન્યો નેહ તે, બહાર ભીતર આવી રમે;
 સુરતા કમળમાં નેહ કરે તે, ત્રિવેણીમાં લાવી નમે; જા૦
 સત્યના ઘોડા શણુગારીઆ, કરી લેહની લગામ;
 પ્રેમનાં પલાણુ માંડીયાં, ચઢનારો ચતુરસુગ્ગણ; જા૦
 સદગુરૂએ ઉરમાં લીધા, બહુનામીએ માર્યા આણુ;

વિસર કરું તો મારે વેદના ઘણી, અંગમાં પ્રગટયા શશિલાણુઃ ઝાઝા
પ્રેમના પટા લખાવીયા, સુરતા કરો મારા સ્યામ;
દાસ જીવણ એમ બોલીયા, ગુરુએ કીક બતાવ્યો ઠામઃ ઝાઝા

બોધ.

ધોળ.

સદગુરુ જગાડે તમે જાગો રે, ત્રિગુણી મોહ માયાને ત્યાગો રે.
કામના તો ડાકણ નાખે છે કરડી રે, મમતા મોહિની નાખે છે મરડી રે.
આશા તો વેરણ થઇને વળગી રે, તૃષ્ણા તો સાપણ નવ થાય અજગી રે.
લોભ તો ફેરણીઓ થઇને ફસીયો રે, ક્રોધ તો સર્પ થઇને ડસીયો રે.
પરિવાર વડ થઇને વળગ્યો રે, વ્યવહાર વધતો નવ થાય અજગો રે.
નિવૃત્તિ નારીએ કીધો દાસ રે, પ્રવૃત્તિ લુંડીએ પાડ્યો ત્રાસ રે.
અનિદ્રાથી દેહ ધરામાં ઝૂડ્યો રે, સંગ તો કુસંગ કીધો ઢૂંડો રે.
હવે તારું કાણુ મુકાવે માન રે, ગુરુ મળે જો સામર્થ્યવાન રે.
ત્યારે તારું મટે દેહઅભીમાન રે, આવે ગુરુગમ પૂરણ જ્ઞાન રે.
ત્યારે નિજ સ્વરૂપના સામે રે, જીવણ મુકિતતણું રૂપ પામે રે,

છોટમ.

અન્યોક્તિ.

મૃગ.

તું તો હરિ ભજ વિલંબ ન કર રે—રાહ.
તું તો મન રૂપી મૃગ વશ કર રે, ગુણવંતા જ્ઞાની;
વંધી આત્મ કસ્તુરી ઉધર રે, ગુણવંતા જ્ઞાની.

તું.

એ મૃગની નાભી વિષે રે, પ્રભુવ કસ્તુરી સાર;
 વિશ્વમાં ફેરે છે વાસના, પણ એ નથી લેતો લગાર રે: ગુ૦
 દશ દિશ શોધે દોડતો રે, વિષયારણ્ય મેઝાર;
 તેને વશ કરવા તને દીધાં, શ્રી ગુરુએ હથીઆર રે: ગુ૦
 સાતે સ્વરથી સોહામણું રે, જનમાં અનાહત જન્ન;
 ઉન્નતમ નાદ એમાં વસે, એ છે મૃગ આકર્ષણ મન્ત્ર રે: ગુ૦
 નાદે મોહો મૃગલો રે, આવીને આધીન થાય;
 જ્ઞાન ભૂલે ભમવા તણું, તેથી જરી આવો ન જાય રે: ગુ૦
 મન મૃગ વશ જ્યારે બને રે, ત્યારે પ્રભુ વશ થાય;
 પાપ તાપ ત્યારે ટળે, કહે છોટમ સુખીઓ થાય રે: ગુ૦

ભમરો.

તું તો પ્રભુ પદ પાંકજ ભજ રે, ભૂલેલા ભમરા;
 બીજી તુરજ વાસના તજ રે, ભૂલેલા ભમરા. ગુ૦
 વિશ્વાસ વાડી બહુ રંગની રે, આવી તને અનુકુળ;
 કાળ પાંખડે તું ભમે તને, તેનું ન લાખ્યું મૂળ રે: ભૂ૦
 આંખ અનુપમ તાહરી રે, ડાળા પચીશ હજાર;
 ખટ પદ ને એ પાંખડી, સારી સુંદર અણીદાર રે: ભૂ૦
 નવ તત્વે તું નિપન્યો રે, લેવા સર્વેનો સાર;
 ભક્તિ મધુર રસ પરહરી, સારા લાગ્યા વિષય વિકાર રે: ભૂ૦
 ગુણ ગુણ કરી શું ગણગણે રે, ક્રેને ગુણાતિત લક્ષ;
 ગુણને તો કાળ ગળી જશે, જૂઠો જાણ્યો ગુણનો પક્ષ રે: ભૂ૦
 એક ઘડી આનંદમાં રે, જો ન ધરે હરિધ્યાન;
 તે જન પામર જાણવા, જેવા સુવર કાગ ને શ્વાન રે: ભૂ૦

આખો દિવસ એજે ખૂએ રે, ના કરે તત્ત્વવિચાર;
જ્ઞાન પ્રકાશ ગમે નહીં, તે તો ધ્રુવડ જેવો ગમાર રે: ૭૦
સદગુર સાચા શોધજે રે, ઝાળખવા અવિનાશ;
છોટમ સર્જનહારને રે, એ તો પ્રગટ બતાવે પાસ રે: ૭૦

નગરી-

કાયા રૂપી નગરી રે, કાંધી છે કામ કારીગરે;
મને માની મારી રે, મીથ્યા અભિમાન ધરે. ૩૦
એક રામ તારા અંગમાં છવડા, તારું કર્યું નવ થાય;
ધણી થઇને ધંધો કરે, પણ કર્મે કરી બંધાય;
શિર પર સ્વામી રે, ડરતો નથી તેને ડરે: ૩૦
નવે દરવાજે અમલ મનનો, જાગૃતમાંહિ જણાય;
સ્વપ્ન થયું ત્યારે પરવશ પડીયો, સુખ દુઃખ સહેતો જાય;
ભાન નથી રહેતું રે, નિદ્રામાંહિ જ્યારે ઠરે: ૩૦
આતું છતાં પણ આપ ન શોધે, કરે ધણો અહંકાર;
કુકર્મે કરી કપટજ સહે છે, મૂઝ્યા પછી જમમાર;
વિચાર નથી કરતો રે, હું તો કાણ કાનો ખરે: ૩૦
પોતાના કહાપણમાંહિ પામર, પરધન હરવા પ્રવીણ;
તત્ત્વવિચાર તારા હિરમાં ન આવે, મૂરખ તું મતિહીણ;
કહેણ નવ માને રે, કુટીર મત આગળ કરે: ૩૦
જેની સત્તાએ મન મોજ માણે છે, તેની સત્તા ચોદે લોક;
તે પ્રભુને નથી પાસે ઝાળખતો, પામે છે હરખ ને શોક;
વિશ્વ રૂપી વાડી રે, રચી છે એવી વિશ્વંસરે: ૩૦
સુઆપણુ જો મન તુજને સોંપ્યું, પ્રીતે પ્રગ્નને પાળ;
૪

તને ઠગે છે સેવક તારા, તેને શાધીને ટાળ;
છોટમ સાધન કરી લે રે, તેથી ભવસિંધુ તરે:

કાં૦

અવળવાણી.

રામશ્રી.

માનવ કાઈ માને નહીં, એવી વાત અનેરી;
હોય ગુરૂગમ જેહને, તે તો જો જો રે હેરી.
જળ વિના સિંધુ અગાધ છે, સધળે તે ભરીયો;
પ્રોઢ પવન મોળાં વિના, દિસે અદ્ભુત દરીઓ:
એ દરીઆના ખેટમાં, તરે એક વિજીતી;
શાખાઓ છે જીજવી, ફળની લિજા ભાતી:
અદ્ભુત પંખી અરૂપીઆ, એ વૃક્ષે રે વસીયા;
ભેળા રહીને ફળ ભખે, સહુ સ્વાદના રસીઆ:
અકળ અનુપમ પંખીઓ, કરે તરવર માળા;
રૂપ રંગ દિસે નહીં, કરે શબ્દ રસાળા:
પલ પુષ્પ ફળ સહુ ખરે, ન ખરે તરઆદિ:
છોટમ એવા વૃક્ષને, જાણે બ્રહ્મવાદી:

મા૦

મા૦

મા૦

મા૦

મા૦

મા૦

વર્ણન.

પ્રભાત.

એક કીરનાર આધાર સર્વે તણો, એ નિરાધાર ઓંકાર આપે;
વિવિધ પ્રકારની વિશ્વરચના રચે, સાધી સંબંધ માપે અમાપે. એ૦
સ્થૂળને સૂક્ષ્મની સાથ સંબંધ છે, વ્યક્ત અવ્યક્તનો સંગ સાધ્યો;
કાનને શબ્દની સાથ સંબંધ છે, નેત્ર ને રૂપ સંબંધ આધ્યો: એ૦

જીભને રસ ત્રિષે નાકને વાસમાં, ચર્મને સ્પર્શસું પ્રીત તેવી;
 એમ અપાર કૌશલ્ય અવિનાશનું, જીવ ને શિવ રચના જ એવી: એ૦
 અગણિત અંડનો નાથ એ નિત્ય છે, શક્તિ ને સિધ્ધિ અનેક એમાં;
 છોટમ લાવથી એ પ્રભુ જોળખે, બ્રહ્મ સુખ ભોગ આવે જ એમાં: એ૦
 બોધ.

જીભલડી તને હરિગુણ ગાતાં—રાહ.

પ્રભુનો મારગ સહુથી સહેલો, એક અટપટું એમાં રે;   પ્ર૦
 નિર્મળ મન પોતાનું કરવું, જ્યોતી પ્રકાશે જેમાં રે;   પ્ર૦
 ધનુર્વેદીની જેવી ધારણા, અબરી જાણો એમાં રે;
 હેઠે તાકે ઉપર વિધે, ખરી ચાતુરી તેમાં રે;   પ્ર૦
 ભૂમિ ઉપર તો ભૂચર ચાલે, એમાં વિઘ્ન અનંત રે;
 બ્રહ્મપંથ તો છે ખેચરનો, ચાલી શકે કાઠ સંત રે:   પ્ર૦
 અનુભવ આંખ સુરતની સીડી, સદગુર હોય સાહાય રે;
 કહો છોટમ જો સાધક સાચો, બ્રહ્મધામમાં જાય રે:   પ્ર૦

જે કાઠ પ્રેમી અંશ અવનરે—રાહ.

૨ શું સમજ્યો વૈષ્ણવ થઈ, અવિદ્યા જો અગગી નવ ગઈ. ૨૦
 જ્ઞાન વિરાગ ગમે નહીં ગાતાં, રાસકથાના રસીઆ;
 કામ ક્રોધ મદ લોભ ગર્વ જળ, અંતરથી નવ ખસીયા: ૨૦
 ધન મન ધન દારા ધર તારું, બ્રહ્મસમર્પણ કીધું;
 પાપ કર્મ તો પામર જીવડે, પોતે માથે લીધું: ૨૦
 હીંગ તજે પણ હરામ ન તજે, નિરખે કાઠ પરનારી;
 લસણ તજે પણ લાંચ ખાય છે, ન તજે ચોરી જારી: ૨૦
 જરને લોભે જૂઠા સોગન, ખાતાં પણ નથી ખડીતા;

જૂડી સાક્ષી જાય પૂરવા, ગદ્દ ઉપાડે ગીતા: ૩૦
 છાપા તિલક તાણીને અંગે, મંડળીઓમાં માહાલે;
 શુભ વાત અંતરમાં રાખી, ઘણાકનાં ધર ઘાલે: ૩૦
 એકાદશીનું વ્રત આચરે, ફરાળ સાફ ફાકે;
 ઉપર ચોખ્ખા અંતર મેલા, પરધન હરવા તાકે: ૩૦
 એક પ્રભુને ઊરમાં ધારી, પરમારથ આચરવું;
 નિતિનો મારગ ઝાલીને, ભાળી ડગલું ભરવું: ૩૦
 એમ વિચારી જે જન ચાલે, ધર્મ તેહનો સાચો;
 કહે છોટમ પ્રપંચી મારગ, જાણો સર્વે કાચો: ૩૦

ખોટું શું ખેલો છો રે, કોપ થશે કર્તાનો;
 નિયમ જેણે બાંધ્યા રે, નાશ કરે નરતાનો. ખો
 ખોટું ખડ જ્યારે ઉગે ખેતરમાં, તેને ખોદી નાખે છે તતખેવ;
 સારાનું રક્ષણ સાફ કરે છે. એવી ધરણીધરની ટેવ;
 ભુલું કરવું મૂકા રે, ભય રાખો ભર્તાનો: ખો
 કણ મધ્યેથી જેમ કાંકરા કાઢે, તુપ મધ્યેથી જેમ છાસ;
 નદારાને સહુ નાખી જ દે છે, એવો છે અત્તિનાશ;
 ખોટાને ખાંડે રે, હિસાબ એવો છે ભર્તાનો: ખો
 આ જગતમાં જેણે આપણને સર્જ્યા, તેને ગમે છે જ્ઞાન વિવેક;
 દાન દયા સત્યમશ્વરની ભક્તિ, એવી જોઈએ મનુષ્યને ટેક;
 શરણાગતને તારે રે, પંથ એવો તરતાનો: ખો
 ચંચળ મન તેને નિશ્ચય કરવું, ધરવું પ્રભુનું ધ્યાન;
 સારા ને નરતાનો શોધ કર્યેથી, નિપજે નિર્મળ જ્ઞાન;

છોટમ ઠરે ઠામે રે, ફેર મટે ફરતાનો:

ખો.

કરકે.

અન્યોક્તિ.

ગરબો.

સાઈં સાઈં રે સુરત શહેર, મુંખાધ અલખેલી—રાહ.
 અનુભવી જન આયો આજ, ગરબે રમવાને. અ૦
 પાંચ તત્વનો ગરબો બનાવ્યો, દ્વાદશ છીંદ્ર વિશાળ રે;
 ચિત્ત ચૈતન્ય માંહિ દીવો ચમકે, ગુણ રચના રંગ દ્રાલ: ગ૦
 સતસંગતની મોટી શેરી, ત્યાં ગરબો જઈ મૂક્યો રે;
 મનુષ્યા દેહની શરદ રૂતુ છે, એ તક રખે કાઢ્યું ચૂકા: ગ૦
 અધીકારી થઈ ગરબે રમજો, સાધન ધરી શૃંગાર રે;
 તત્વ જ્ઞાનની તાળી લેજો, ગાજો સાર અસાર: ગ૦
 મહાપદ જોઈ જોઈ પગલાં ભરવાં, ચિત્ત ચૈતન્યમાં ધરવું રે;
 જીવન મુક્ત થઈ પુદ્ગી ફરવી, જ્ઞાન ગલીમાં ગરવું: ગ૦
 જનક સનક શુકદેવ રમ્યા તે, પામ્યા પદ નિર્વાણ રે;
 જન્મ મર્ણુને ઝટકો દેવા, કડંઢ ધરે તે ધ્યાન: ગ૦

પ્રણામ.

અનુભવી જન ચાલો આજ, મહાપદ જોવાને. અ૦
 મહાપદ લેવું ને બ્રહ્મમાં ભળવું, ગળવું આતમજ્ઞાન રે;
 જોગી જતી સન્યાસી જેતું, હરનિશ રખે ધ્યાન: મ૦
 ઇશ પિંગવા સુષુમ્ન સાધી, સોહં જપવો જપ રે;

નયન નાસિકા ઊપર રાખો, નિર્ભય આપો આપ:	મ૦
મૂળદ્વારને બંધ કરીને, શ્વાસોશ્વાસ ચલાવો રે;	
ખટ ચક્રોને વીંધી કરીને, ત્રિકુટી હીક ઠરાવો:	મ૦
મન પવનને વશમાં રાખી, નાભીકમળથી ફરવું રે;	
પશ્ચિમની ખડકી કરી ખુલ્લી, મેરુદંડથી ચઢવું:	મ૦
અનહદ નાદ ગગનમાં ગાજે, અનહદ તેજ અપાર રે;	
રવિ શશિ જ્યાં ઝાંખા દિસે, દિસે અગમ વિચાર:	મ૦
સહસ્રદળમાં ઝળહળ જ્યોતી, ઝળકે તેજ પ્રચંડ રે;	
જીવ નહીં તે મહાપદ જોજો, કઈ છે આપ અખંડ:	મ૦

પ્રેમની પીડા તે કાને કહીએ રે, ઓ મધુગર-રાહ.
 જીવ શિવમાં શો ફેર છે, જોને મન. જી૦
 તારી અવિદ્યા ને તેની છે માયા, વાસ્તવમાં શું વેર છે? જો૦
 તું નથી મરતો તે નથી અવતરતો, અમર થવાની એ તો પેર છે; જો.
 સત ચિત્ત આનંદ જો સરખાવી, જડ દુઃખ મીઠ્યા ઝેર છે; જો૦
 કરક સડક એ રાખે તું મૂકતો, સદગુરની ઘણી મ્હેર છે; જો૦

શિવ થતાં શી વાર છે, જીવ તને? શિ૦
 હુ મારું તજવું ને પ્રભુ પ્રભુ ભજવું, જૂઠો સકળ સંસાર છે; જી૦
 વૈરાગ્ય રાખવો ને અહરસ આખવો, રહેવું પરાની પાર છે; જી૦
 સાર અસાર વિચાર કરી લેવો, એમાં શું મોટો ભાર છે? જી૦
 સત ચિન્ત આનંદ જોવો સરવમાં, જડ દુઃખ મીઠ્યા માર છે; જી૦
 સહજ ઉપાયે પશુ રહેવું સીધા, માર્ગ ખાંડાની ધાર છે; જી૦
 નિજ સ્વરૂપ માની નિર્ભય થાવું, ત્યાંથી તે કાણ કાઢનાર છે? જી૦

કર્ક રહેવું બેધડક થઇને, શિવ સહુનો સરદાર છે;

૭૦

કેશવલાલ.

અન્યોક્તિ.

હોડી.

કાશી.

શામળીઆ શઠ તૂટ્યો રે, હોડી હવે હાલે નહીં;

આ ભવસાગર કેરા રે, અપાટા ઝાલે નહીં.

શા૦

ભવસાગરના ભર દરીઆમાં, લાલક લોલક થાય;

નીરમ ન મળે નાથ વધારે, પવને પાછી જાય;

ડામણુ ક્યાંથી દમઝે રે, કુવા થંભ ક્યાં છે અહીં ?

શા૦

ભાર ભર્યો છે નાથ વધારે, પાણી પેસે માંહિ;

હાથ હલેસાં કામ ન લાગે, અન્ય ઉપાય ન કાંઈ;

હોકાતી હુશીઆરી રે, હરિ હરિ જાતી રહી:

શા૦

નાવિક મૂર્ખ નમાલો માધવ, અધિક કરાવે કાશ;

સાહાયકારક સખા હતો, રે તે પણ પામ્યો છે નાશ;

મારી કર્મ કાહાણી રે, હરિ નહીં જાય કહી:

શા૦

આ ધમધોર ઘટા ચઢી આવી, તેમાં છે તોફાન;

ઉપર આભ તળે છે પાણી, ભૂદ્યો ભૂધર ભાન;

દામોદર ડૂબું છું રે, સંકટ સર્વ સહી:

શા૦

વિજળીઓના થાય કડાકા, અતિ અંધારી રાત;

સુકાન કામ કરે નહીં કાંઈ, હરિ હવે ઝાલો હાથ;

વાર ક્યે શું વળશે રે, અધવચ આમ અહીં ? શાં
 શરણાંગત પાલક છે ત્યારે, ચિંતા શાને હોય ?
 જગજીવન જાણું છું સઘળું, ધીરજ ન રહે તોય;
 કેશવ ક્યાં સંતાણા રે, અવસર જાય વહી ? શાં

મૃગ.

ચોપાનની ચાલ.

આંખ ઉઘાડ મનોમૃગ મારા, કર્મ કહણ કેવાં છે તારાં ! આં
 આ ભવ જંગલ અંત ન આવે, સુખ લેવા લાલચ લચ્યાવે,
 ચિંતા તાપ તણો તડકો, કામાદિક તરકરનો ફડકો; આં
 ધામ ધરા ધન જન કંટાળા, તેમાં પલ્લુ લાગે છે જવાળા,
 પાછળ કાળ પડ્યો પારાધી, મળું સમય સાધકને સાધી; આં
 મમતા મૃગજલ કામ ન લાગે, ભુરાયું થમને ક્યાં લાગે?
 ક્યાંય નથી શીતળ સુખ જાયા, આ સઘળી ઉભરાણી માયા; આં
 મોહ વિષે પડ મા પડ્યાઈ, શાન્ત કરે તે જગ છે ન્યાઈ,
 આડ ધડે તું અથડાઈ મરશે, તોપણ કોઈ ભલું નહીં કરશે; આં
 આવ બતાવું સદગુણ વાડી, શમ દમ સુર તરવળી ઝાડી,
 શાન્તિ સરોવર લે જઈ શોધી, ત્યાં નહીં આવે કોઈ વિરોધી; આં
 સરણપણું સરડક છે સારી, વિનયપણું છાંટેલું વારી,
 પરઉપકાર શિખર પર જાળે, પુણ્ય પવિત્ર પવન બહુખાળે; આં
 દાન દયા દ્રો ખડને ચરજે, તાપ વિવેક વડે પરહરજે,
 કેશવ વાર લગાડ ન લેવા, શ્રી હરિનામ અલૌકિક મેવા; આં

તંબુરો.

તૂટ્યો મારો તંબુરાનો તાર,
 ભજન અધુરું રે, રહ્યું ભગવાનનું.

એક તૂટતાં બીજા રે, તાર અસાર છે, જીવાણીમાં નહીં હવે જીવ;
 પારા પડ્યા પોચા રે, નખલીકિં નામનું: તૂં
 તરડ પડી છે રે, આતલ તુંબડે, લાગે નહીં, ફૂટી જતાં વાર;
 ખુટીનું ખેંચાવું રે, કાંઈ ન કામનું: તૂં
 રંગ ચઢેલો કાચો રે, કહો તે કેમ રહે, થોડી ઘણી પોચી પડી જાય;
 ખેલ ખગડતાં ખાસો રે, ભાન ન તાનનું: તૂં
 સ્વર મેળવીએ શેમાં રે, તાલ એતાલ છે, દોલકમાં પણ કાંઈ ન ઢંગ;
 અંધ થયું છે આં રે, હરિરસપાનનું: તૂં
 ખરગી હવે ખૂટી રે, ખુટી હવે બીજી નથી, હરિ હવે ઝલો તમે હાથ;
 કહું છું કામ ન મારે રે, ધન જન ધામનું: તૂં
 કેશવ હરિની કરણી રે, કોઈ ન જાણી શકે, વાણી મન પાછાં વળી જાય;
 અળ ચાલે નહીં એમાં રે, મહા અળવાનનું: તૂં

હોરી.

ખેલ ખેલો તો ખેલો વિચારી,
 એવો સમય ન મેલો વિસારી. ખેં
 માનવ જન્મ વસન્ત સમય છે, આજ સુધડ નરનારી;
 વીત્યો વૃથા તો ફરી નહીં આવે, એથી ખરી શી ખુવારી ? ખેં
 રહે ભવનો ભય ભારી: ખેં
 નીતિ સરોવર નિર્મળ જળનું, નાખે મહિનતા નિવારી;
 ધ્રુવ અને ફળ રૂપ સુસાધન, અત્યંત આનંદકારી; ખેં
 નિરંતર અતિ ગુણકારી: ખેં
 સંતોષ મંદ સુગંધી સમીર છે, પ્રેરક તેના પુરારિ;
 તાપ તણેય તરત તે ટાળે, તન મનને ઠીક ઠારી;

અનુમતિ એમ અમારી:

એ૦

સત્સંગ કેસર રંગ કેસરી, પ્રીતિ પરમ પીયકારી;

સદગુણુ રૂપ ગુલાલ લાલથી, વૃત્તિ રમાડો તમારી;

ઉઝાડી વિનય રૂપ વારી:

એ૦

રમતાં ને જમતાં રામરટણે, પ્રેમ પવિત્ર વધારી;

શમ દમની શુભ સરણ રીતિએ, સંચરવું સુખકારી;

અવર રીતિ સર્વ નહારી:

એ૦

ઉત્તમ અત્તર તેગ અરગજ, ચંદન તો ચિત્તહારી;

શુધ્ધ સદાચાર સંપ સરણતા, તે સુખ સર્વની બારી;

હૈયે હોય જો હોશીઆરી:

એ૦

નારી નિવૃત્તિ કરી પ્રાણુપ્યારી, મોહ મમત્વને મારી;

હરિ હરને ચણું ચિત્ત ચોડો, જેમ હુકમ સરકારી;

કહું કર એય પસારી:

એ૦

વર્ણન.

મહીદીપની ચાલ.

હું અખંડ એક નિત્ય, ચિદ્ધન અવિનાશી;

કલિપત જડ સકળ દૃશ્ય, જળનો વિલાસી.

હું૦

પૂર્ણ કામ છું સમાન, ધર્મ રૂપ ધાતા;

વિવિધ જગતજળનો વિચારથી વિધાત:

હું૦

સકળ દૃશ્ય અવધિએ સદૈવ છે વિનાશી;

આતિ અંત મધ્ય મોહિ, હું રહ્યો વિકાસી:

હું૦

નિર્વિકાર, નિરાકાર, છું સ્વયં પ્રકાશી;

વિશ્વમાં વસાવનાર, મુકિતપુરી કાશી:

હું૦

અભ્યાસ લવ ઇંદ્ર દેવ, કોઈ નથી ન્યારા;	
લોક લોકપાલ સુદમ, દૃષ્ટિ બડે મારા:	હું
દેશ કાળ ગસ્તુનો ન, બેદ ભાઈ મારે;	
જગૃત કે સ્વપ્ન કે શુસુપ્તિ હોય ક્યારે ?	હું
દૈત ભાસ બ્રાન્તિ માત્ર, છે વિવર્ત રૂપે;	
શુદ્ધ બુદ્ધ મુક્ત સદા, નિશ્ચય સ્વરૂપે:	હું
ધ્યાન અને ધ્યેય અને, ધ્યાતા નહીં નોખો;	
વાણી ચિત્તથી અતિત, હું અતુર્ય ચોખ્ખો:	હું
કેશવ હરિરામ કૃષ્ણ, નામથી ગવાઈ;	
સ્થિર સદૈવ પરમધામ, થાઈ કે ન જાઈ:	હું

પ્રેમદાસ.

અંતરઅર્થ.

યજ્ઞ.

ભૂતળ ભક્તિ પદારથ—રાહ.

યજ્ઞ અધ્યાત્મ માન કર્મ તે, યજ્ઞ અધ્યાત્મ માન રે;	
વેદી શરીરોત્તર વેદી નાસિકા, કર્મ સમીધ મન જાણુ રે.	ય૦
વાસના શુભાશુભ હવિષી રૂપે, યજ્ઞ અભ્યાગ્નિ જ્ઞાન રે;	
રૂઢિજ વાણી બુદ્ધિ પત્નિ, આત્મા આપ યજ્ઞમાન રે:	ય૦
અહંકાર અદ્વૈત ચિત્ત જ હોતા, અભ્યા સ્વરૂપે પ્રાણુ રે;	
સદસ્થા તે તો તન્માત્રા છે, પ્રતિપ્રસ્થાતા અપાન રે:	ય૦
શાસના આશા એકા જીવ્હા, પ્રસ્તોતા છે વ્યાન રે;	

સ્થાન મુર્ધ્નિ દ્રોણ કલશ છે, મિત્રાવરણ સમાન રે;	૫૦
જ્ઞાન ધંદ્રિ તે પાત્ર યજ્ઞના, ઉદધાતા રૂપ ઉદ્ધાન રે;	
મન રથ ગ્રીવા ધારા પોતા, કેશ દર્ભ પશુ કામ રે;	૫૦
વામ કર છે આન્યસ્થાલી, દક્ષિણ કર શ્રુવસ્થાન રે;	
આન્ય ભાગ છે ચક્ષુ સ્વરૂપે, આધારો શ્રોતનું નામ રે;	૫૦
પાંચે ભૂત પ્રયાજ સ્વરૂપે, તત્ત્વ અનુયાજના કામ રે;	
સૂત્ર સ્વરૂપે વાકહૃદય આપે, તાલુ અધર પ્રમાણ રે;	૫૦
પત્નિ સંયોજ દયા ને શાન્તિ, યુપ ઓંકાર નિશાન રે;	
યુપક રસના ધાંટ અહિંસા, સ્વાહાકાર સોહં ભાન રે;	૫૦
તમ રજ સત્ત્વ વિષ્ણુ બ્રહ્મા રૂદ્ર, ઇંદ્ર અયંપદ જ્ઞાન રે;	
પ્રારબ્ધ બ્રહ્મભોજ ત્યાગ દક્ષણા, આતીથ્ય અનુભવ આન રે;	૫૦
શ્રેય મોક્ષ પટકાર નિવૃત્તિ, અવબ્રથ મણિ છે સ્નાન રે;	
પ્રેમ સમાપ્તિ વિદેહ મોક્ષ છે, તે બ્રહ્મ યજ્ઞ નિર્વાણ રે;	૫૦

માળા.

કાલીંગદે.

ભજ મન મૂરખ માળા, એવી ભજ મન મૂરખ માળા;	
સોહં જાપ જે અજપા જપીને, પીવા પ્રેમના પ્યાલા.	ઓં
મહત્ત્વાદિ આઠ એકસો, મણુકા ભૌતિક ખ્યાલા;	
પ્રકૃતિ પુરુષ સુમેરં અનાદિ, સૂત્ર રૂપ નંદલાલા;	ઓં
ગોપાળ સૂત્રમાં મણુકા વ્યાપે, મણુકામાં ગોપાળા;	
મણુકા તત્ત્વમાં અટક અટક છે, ગોવિંદ સદા નિરાળા;	ઓં
સ્થૂળ સૂક્ષ્મ કારણ તુર્યા ને, સમરસ સ્વર્ગ પાતાળા;	
અચળ રૂપમાં સચળ જીવ છે, ભટકે મૂરખ ઠાઠા;	ઓં

હં સં સં હં ગતિ કુદરત છે, જડ ચૈતન્ય ઉજાઓ;
પ્રેમ માળાનો ભેદ જે સમજે, તેનાં પૂલ્યાં છે બ્રહ્મતાળાં: એ
ઉપવિત.

ભૂતળ લક્ષિત પદારથ—રાહ.

ઉપવિત અંતર વ્યાપે નિરંતર, સ્થૂળ સૂક્ષ્મ કારણમાં માન રે;
ત્રણ ગુણ ત્રિમાત્રે ગુંથ્યા તંતુ, ધારે છે અહં અલીમાન રે. ઉં
વિશ્વ વ્યપ્તિ વૈરાટ સમપ્તિ, વ્યપ્તિ સમપ્તિ પ્રાણ રે;
તેજસ વ્યપ્તિ હિરણ્યગર્ભ ને, વ્યપ્તિ સમપ્તિ વ્યાન રે: ઉં
વ્યપ્તિ પ્રાજ્ઞ ને ઇશ સમપ્તિ, વ્યપ્તિ સમપ્તિ અપાન રે;
એ તંતુ નવ ગુણે તેવડી, વીશ સાત પ્રમાણ રે: ઉં
પ્રકૃતિ પુરૂષની અંથી અંતર, નેત્ર કંઠ હૃદય છે સ્થાન રે;
વ્યાપક બ્રહ્મ કપાસ સ્વરૂપે, તે તું પોતે નિર્વાણ રે: ઉં
ઉપનેન તજી મુખ્ય નેન વિચારે, લક્ષ રૂપ તે તો વિજ્ઞાન રે;
સોહં હંસ સ્વરૂપ આધાર સૂત્રનો, વ્યાપે સર્વેમાં સમાન રે: ઉં
જાણે ન અંતર આપ જનોઈ, મૂરખ મૂઢ અજાણ રે;
પ્રેમ ઉપવિતને ધારે ગુરૂગમથી, સ્થાવર જંગમે સમાન રે: ઉં

ગાયત્રિ.

ગાયત્રિ ઘટમાં માન ખરી મન, ગાયત્રિ ઘટમાં માન ખરી;
ગય પ્રાણના ત્રાયણ રક્ષણ, અથ ઓઘની માન અરિ. ગાં
વાહન સોહં હંસ વહે છે, શક્તિ બ્રહ્માણી ચિદ્ધરી;
ભૂ:સન્તા સન્મુખ સર્વમાં, ભુવ: વ્યાપે પ્રકાશ કરી: ગાં
સ્વસ્મુખ રૂપ નિરતીશય પોતે, તત્ સચ્ચિદાનંદ ભાવ ધરી;
સવિતા પ્રસવે રકુણ સકલ આ, વણે-તમ તનમાં પ્રસરી: ગાં

ભર્ગજ્ઞાન અવિદ્યા દહન કરી, દેવ પ્રકાશે સ્વયં હરિ;
 ધાતા રૂપે કરી ધારણા, નિરખી ધેવ બુધ્ધિ આપ ઠરી: ગા૦
 આપ રૂપથી વ્યાપક પોતે, જ્યોતીની જ્યોતી વિસ્તરી;
 રસભાવે છે સમાન સર્વમાં, અમૃતે જન્મ ન થાય ફરી: ગા૦
 પુર્યાતિત અદ્વૈત ચિદાનંદ, નિરખી અહંતા દ્વૈત ટળી;
 પ્રેમ ગાયત્રિ ગુરુગમ ઘટમાં, અલખ રૂપથી સભર ભરી: ગા૦
 વર્ણન.

ભૂતળ ભક્તિ પદારથ—રાહ.

અધિષ્ઠાન વિષે અધ્યસ્ત જગત, અધિષ્ઠાન વિષે અધ્યસ્ત રે; અ૦
 જેમ ગગનમાં ભાસે નીલતા, જગત એવી છે વસ્ત રે.
 રવિપ્રકાશે તમ જેમ નાસે, તેમ જ્ઞાને અજ્ઞાનનો અસ્ત રે; અ૦
 એમ અધિષ્ઠાને જગત નવ ભાસે, વસ્તુ નાવે દૃષ્ટ રે; અ૦
 અજ્ઞાન લેશ રહેશે કર્મસંજોગે, જો હોય ભોગ અદૃષ્ટ રે; અ૦
 ભોગ જોગથી ભાસે વર્તે, નવ માને પણ સ્વસ્થ રે; અ૦
 નિજાનંદ રૂપની દૃષ્ટિ કરીને, કલ્પિત પેમે સમસ્ત રે; અ૦
 પ્રેમ સ્વરૂપે બ્રહ્મ અખંડ તું, સ્વચ્છંદ સદા અલમસ્ત રે: અ૦

મહીદીપની ચાલ.

અમે તમારા તમે અમારા, અગગા કેમ થાશું?
 જળ તમે તરંગ અમે, પછી ક્યાં આગે જાશું? અ૦
 આશો મૃતિકા રૂપ તમે, ઘટ અમે કહેવાશું;
 ઘટનું રૂપ ભંગ થતાં, આપમાં સમાશું: અ૦
 તેલ અમે ને તેલ તમે, પયમાં ઘૂત લેશું;
 ચંદન અમે સુગંધ તમે, અમે ઘસારો સહેશું: અ૦

સ્વર તમે ત્યાં વ્યંજન અમે, ઓતપ્રોત રહેશું;

વર્ણ તમે નામ અમે, વારવાર કહેશું:

અં

અમે ઘાટ હેમ તમે, રચન બન્યું ખાસું;

જ્ઞાન તમે વસ્તુ અમે, શાકર મધુર ગાશું:

અં

અમે તમે તો એક રૂપ, વદોની કાને ધાશું ?

આનંદ તમે પ્રેમ અમે, એક રૂપે ભાસું:

અં

મૂળદાસ.

અન્યોક્તિ.

ચુંદડી.

ધોળ.

સુંદર વરની ચુંદડી, માંહી છે આતમરામનો આંક,
ઝોધધારણ ચુંદડી.

સું

તપ તીરથ મેં બહુ કર્યા, ને વ્રત કર્યા અપાર;

ભગવત ભવાની બહુ ભજ્યાં, રે મારે હરિવર મળવાની આશ: સું

અભાએ વણ વાવીયાં, ને વીણે ચારે વેદ;

સનકાદિકે સુતર કાંતીયાં, રે તેનો કોઇ ન જાણે ભેદ: સું

ત્રિગુણ તાણ્યો તાંતણો, માંહિ પ્રેમના રસ પાણ;

સુરત સુરતની નળી ચાલી, રે એના વણનારા સંત સુગણ: સું

ચારે મુગટના ખુટા રચ્યા, માંહિ તાણના રંગ પાંચ;

ચોવીશું સાળે ચઢ્યું, રે માંહિ વિવેક વિચારનું રાસ: સું

વિદુર વ્યાસે રંગી ચુંદડી, ને શુકદેવે પડી ભાત;

બહુ બુદ્ધિએ બુદ્ધા જડ્યા, રે એની જુજવી જુજવી જાતઃ સું
 ગુરુએ ઓઢાડી મુને ઘાટડી, ઉપર સુંદર શ્રીકૃષ્ણ ચાર;
 શ્રીગુણ સાથે સગાઇ કરી, રે મારા પુણ્ય તણો નહીં પારઃ સું
 વિવેકે વિવાહ રચ્યો, માંહિ વૈરાગ્યનાં રે લગન;
 પ્રભુજી પિયુ પધારીયા, રે મારું મોહે ભરાણું છે મનઃ સું
 મન કર્મ વચને માયરું, મેં મેલી લોકની લાજ;
 હાથેવાળો હરિસું ગ્રંથો, રે મધ્ય મંડપમાં મહારાજઃ સું
 ચાર તે જુગની ચોરી રચી, માંહિ મન છે ખેતરપાણ;
 ભ્રમ હુતાશન પ્રગટીયો, રે માંહિ વાણી તણી વરમાળઃ સું
 કર્મ કાષ્ટનો હવન કીધો, ને મંગળ વર્ત્યાં ચાર;
 પિતાજીએ દાન બહુ દીધાં, રે અમે કોડે જમ્યાં કંસારઃ સું
 રાતો રંગ રહેણી તણો, એનો પૂરણ લાગ્યો પાસ;
 અનંત જુગે રંગ નહીં ઉમટે, રે ગાયે છે સંત મૂળદાસઃ સું
 અખંડ એવાતણુ વર હું વરી, ને પરણીને રાખ્યા પાસ;
 જે જન ગાયે ચુંદડી, રે તેનો હોજને વૈકુંઠવાસઃ સું

— — —
સખીરામ.

અન્યાકિત.

ખ્યાલો.

કાશી.

રે ખ્યાલો મને પાયો રે, ગુરુએ કરુણા કરી રે કરી;
 આ દેહમાં દરશાણા રે, આપે એ તો હરિ રે હરિ.

રે.

ખાલો પ્યાલો લખીરામનો, જુગતે પાયો જોષ;
 કુચી બતાવી દેહ તણી, બહાલે કળા બતાવી કોમ;
 ત્રિકુટી તાળાં ખોલીયાં, સન્મુખ દેખ્યા સોષ;
 એવું નગર બધું નિહાળી રે, જોયું મેં તો જરી રે જરી: રે૦
 બીજે પ્યાલે જુદી વાપરી, કાંક બેડી સંતની છાંય;
 વેળા રૂપી વિનવું મારે, જોતાં જમીન આસમાન;
 આ દેહમાં દરશાણા, સાચા સદગુરૂ સ્થામ;
 એવી લગની મને લાગી રે, હું બેઠો ધ્યાન:ધરી રે ધરી: રે૦
 ત્રીજે પ્યાલે ત્રણ ગુણ, પાંચ તત્વ પ્રકાશ;
 શન્યમંડળમાં સ્થામ ખિરાજે, અલખ પુરૂષ અવિનાશ;
 નવે ખંડમાં નાથજી, રવિ ઉગ્યાની આશ;
 એવી અગમ નિગમની ખખડ રે, ગુરૂએ આલી ખરી રે ખરી: રે૦
 ચોથે પ્યાલે સાન કરી, મારે હરિએ બતાવ્યા હાથ;
 એકવીશ બ્રહ્માંડ ઉપરે, મારે ગુરૂએ બતાવી વાત;
 એ વાતના નશા થયા, તવે ત્રુઠ્યા નાથ;
 એવી અમારી ને ઉપરે રે, કેશવ કરૂણા કરી રે કરી: રે૦
 પાંચમે પ્યાલે સંપૂરણ થયા, ભેટયા ભૂધરરાય;
 હૃદયે રવિને વખાણતાં, જોતાં રજની જય;
 અખંડ ધારા મેહુલા ઉતરે, જેથી ગર્જના થાય;
 એવાં સમાધિનાં સરવડાં રે, ઝરમર નૂરી ઝરી રે ઝરી: રે૦
 છઠ્ઠે પ્યાલે સદગુરૂ મળ્યા, પૂરણ પામી ધામ;
 મણા દિવસથી હુંઢતી, મારે ગુરૂએ બતાવ્યાં ગામ;

રામદાસ પ્રતાપે લખીરામ, વહાલાનો જોયો વિશ્રામ;
એવા પ્રભુ ચંરણમાં રાખજો રે, ફેકટ થાક્યો ફરી રે ફરી: રે॥

મુક્તાનંદ.

વર્ણન.

ધાળ.

ઉપનિષદનાં સરવડાં વરસે, અનુભવી જ્ઞાની ત્યાં વિજળી પરસે,
કૈવલ્યમાં શુદ્ધ ચૈતન્ય દર્શે, તો સાતમી ભૂમિકા માળ ત્યાં રે.
ધાતા દેવનો ગર્ભ જ ગળીયો, ત્વ પદ તત પદ અસિ પદ મળીયો,
વિધિ નિષેધ નોક પાસે ટળીયો, તો નિર્ગુણ મારગ ચાલતાં રે.
જીવનમુક્ત દશા છે સારી, આત્મારામ સદા સુખકારી,
ભામણાં લઈને જાઉં બલિહારી, તો મરજીવા કાઠ એના ભોગી રે.
સંશય રૂપી સર્પ ન ડસીયા, મન વાણીથી અગોચર વસીયા,
સહજનંદ સમાધિના રસીઆ, તો અણુલિંગી અવધુત યોગી રે.
વંકનાળનાં સાધન સમતે, એક ઉઠ્યો રજની આથમતે,
વેદના પુસ્તક ઉપર રમતે. તો સાક્ષાતકારે શોભીએ રે.
રૂળ રૂપ ચૈતન્યમાં જોતે, સાક્ષાતકાર સદોદિત હોતે,
સત ચિત્ત આનંદ રૂપ થઈ પોતે, તો સ્વયં પદ માંહિ લોભીઆ રે.
નેતી તેતી ચા૩ વિશેષે, શાખા ચંદ્ર ના હોય અલેખે,
મુક્ત ખેલેછે અવધુત વેશે, તો દેહનો ભાર ન ધારતાં રે.

પીતાંબર.

અન્યોક્તિ.

લગન.

સદગુરુરાજ લગન લેઈ આવ્યા, સર્વ સંસારથી મુજ મન ભાવ્યા,

પ્રેમ આરતી મોતીડે વધાવ્યા, તો ભાગ્ય ભાગ્યાં પેલા ભવ તણાં રે.
 શબ્દ રૂપી ચાંદલીઆ ચોંડ્યા, નિવૃત્તિ કન્યાસું વિવાહ જોડ્યા,
 કામ ક્રોધ ભય સર્વે મોડ્યા, તો વિવાહ કર્યા જીગતે કરી રે.
 ગગનમંડળ વચ્ચે માંડવો રોપાવ્યો, પચરંગી રંગે રંગાવ્યો,
 અમીરસ રૂપી દોરીએ બંધાવ્યો, તો છાયો કાચા તારસું રે.
 હૃદયમાંહિ વર તોરણુ આવ્યો, અનેક રીતો સંપૂરણુ લાવ્યો,
 સુરતા સખીએ પ્રલટે વધાવ્યો, તો નિરખ્યા નાથ નયણાં ભરી રે.
 સુખમણુ વેવણુ પોંકણુ આવી, પાંચ પચીશ ગાનારીને લાવી,
 મંડા પિંગલાનાં બીડીઆં વધાવી, તો પોંકણુ પોંકે પ્રેમસું રે.
 એ માંડવાની શોભા છે સારી, રત્ન જડીત ઝરખા ને આરી,
 અનેક કાઠીએ જાળએ ઓવારી, તો અખંડ જ્યોતી જળાદળે રે.
 નિવૃત્તિ કન્યા પધરાવો, શબ્દ સમેટી હૃદયમાં લાવો,
 વૈગવ્ય ફેરી ધુણી રચાવો, તો અનહદ વાજાં ગડગડે રે.
 ભજન કરી જેણે હરિ વરવરીયા, આવાગમનના ફેરા ટળીયા,
 કહે પીતાંબર સદગુરૂ મળીયા, તો અખંડ ચૂડો પહેરીયો રે.

તોળી.

વર્ણન.

હાસોને દેશ અમારે રે જી, ભોળો શંભુ શકિતનો નાથ;
 વાસો વસે ને વરસે મોતીડાં હે! જી. લા૦
 આઘ રે પડદે રે હાલે પદમણી રે જી, પાયે પદમ ઝરે;
 વહાણે ચઢ્યો વહેવારીઓ રે જી, સાચા હીરલાને કાજ: લા૦
 હીરલો પડ્યો બજારમાં, અંધા અંધા અથડાય;

કોઈ છે હીરલાનો પારખુ, હીરલો લીએ ઉઠાય;	હાં
મગનગુફામાં વરસતાં, વરસે મોતીધાર;	
ફટકાં મોતીડાંનો સંગ છોડજો, ફટકાં ફૂટી પૂટી જાય;	હાં
ચોપટ ઢાળીયા શન્યમાં, પાસા લીધા ઉઠાય;	
પોબારા તમે નાખજો, હાથો હાથ મેળાય;	હાં
રણસિંહ રાવત અને ખેમરો, માંહિ બાળીનાથ પીર;	
તુળી કડીઆણી બોલીયાં, અલક પાર ઉતાર;	હાં

પ્રેમનાથ.

અન્યોક્તિ.

ખેતર.

હરિ ભજન વિના—રાહ.

કોઈ ખખર કરો, તન ખેતરને ખેડો વસણી જાય છે;	
ગુફાગમ જોયા વિના, ખેતર ખડને જોરે જાંખું થાય છે.	હાં
તારા હૃદયમાં હળ ફેરવજો, ઘણો ભાવ કરીને ખાતર ભરજો,	
માંહિ પાકે હીરલા વાવરજો;	હાં
માંહિ પાંચ તો સમડીનાં ફુટાં, અને પચીસ ખોર તણાં ધુધાં,	
કાંઈ ખેર તણાં મૂળો ઉંડાં;	હાં
તારી જાન કોદાળી આગળ કરજો, કાપી કામ કોધને પાથરજો,	
પછાં નિર્ભે થઈને તું ફરજો;	હાં
એવા નિર્ભે થઈને જે વળશે, તે સત્ય સાગરમાં જઈ ભળશે,	
તેને પ્રેમનાથ અણું હળશે;	હાં

રાઠો.

વર્ણન.

કાઈ સંત વીરલે જાણીયું, કાઠ હરિજન વીરલે જાણીયું,	કાં
ભાઈ એ વાતો છે જીણીયું.	ભાં
મોટા કુવાડા કાંઈ ન કાપે, લોહું કાપે છીણીયું;	ભાં
વેળુ માથે ખાંડ વેરાણી, વીણી લાવે કાઠીયું;	ભાં
સૂના ગામમાં હાથી જૂલે, લાલ તો લે પેતું વાણીયું;	ભાં
મોટપમાં લેવાયા જાયે, તોએ કાંકરીઉં એણીયું;	ભાં
જીણા થઈને સંત ચાલે, ધન્ય કમાયું તેણીયું;	ભાં
ગુરૂ પ્રતાપે ભણે રાઠો, અમરાપુરમાં રહેણીયું;	ભાં

રણછોડ.

અન્યોક્તિ.

અંગરખું.

અંગરખું એક તારું રે, બનાવ્યું બહુ જુકિત કરી;	
શીવનારો દરજી ડાહ્યો રે, કાંધી છે મહા કારીગરી.	અં
કારીગરી માંહિ કેવી કાંધી, કહેતાં ન આવે પાર;	
ખારીક કામ બહુ જીણું કાંધું, ઉપર તાણ્યા છે તાર;	
ટાંકો નજરે નાવે રે, દેખોને સર્વે સુરત ધરી:	અં
ભાત બનાવી દોરી વાળી, તેમાં બખીઆ છે બહુ સાર;	
વાળ્યું વળે છે અકકડ નથી તેમાં, તૂટ્યા નથી એકે તાર;	
સાર શીન્યું સંજે રે, આવ્યું છે અંજે ભરાભરી:	અં

કમરપટો કોઠો ને કહોણી, પહોંચેથી પાહાની પ્રમાણુ;
તેમાં કરોચડી કાંઠ નથી, શીવનારો ચતુરસુગ્ગણુ;
પ્રમાણુ કેવું કીધું રે, બેસતું છે બરાબરી.

અં.

અંગરખું બહુરંગી બનાવ્યું, પૂરણુ પ્રેમ પ્રકાશ;
ચોંપ દેખોને દરજીની કેવી, શીવતાં કર્યા નવ માસ;
દાસ રણછોડને રે, પહેરાવ્યું પ્રભુ બરાબરી:

અં.

લાલદાસ.

વાર્ણન.

જીલતાંનો મેળો રે, ધણી વહેલા ધાળે રે જી;

અમને અગમ અગોચર લેહ લાગી રે.

જી.

ભાઇ એક ભવસાગરમાં રે, ગુફવા મારા લીલમ પડ્યાં રે જી;

અમને ભવસાગરમાંથી તારી લેળે રે:

જી.

મારા મહેલની નીચે રે, ગંગા જમુના નદી વહેતી રે જી;

અમે ગંગા જમુનાનાં નીર ઝીલ્યાં રે:

જી.

મારા મહેલની ઉપર રે, અનહદ વાળાં વાજી રહ્યાં રે જી;

વાળાં વાળ્યાં ને અણુધડ ઘેરાયા રે:

જી.

એક અનમુખને કુવે રે, તપસ્વી તપસા કરે રે જી;

તેની ક્રિયા તણી નથી પાર રે:

જી.

તપસ્વીને ખોળે રે, પવન એક પુતળી રે જી;

તેના તેજ તણી નથી પાર રે:

જી.

છડા પિંગલા રે, સુખમણી નારીઓ રે જી;

એને અંદા સૂરજ દોનું સાખ રે:

જી.

એક રઝળતું ને રેહું રે, ગુરૂવા અમને તારી લેજો રે ॥
 એવા ખેમ રવિ ને ભાણુ રે: ૫૦
 ત્રિકમજીએ તાર્યા રે, વસમી આ ભૂમિકા રે ॥
 મારી કરણી તણા છે વાંક રે: ૫૦
 ગુરૂને પ્રતાપે રે, લાલદાસ ખોલીયા રે ॥
 જોણે જોયું સમાધિ મોગર રે: ૫૦

ગવરી.

વર્ણન.

કલ્યાણ.

અભિનો બેદ જાણે જન અનુભવી, બેદ જાણ્યા વિના અમણા ન જાવે;
 અમણા ગયા વિના કર્મ કહો કેમ ગળે, કર્મ ગયા વિના મર્મ ન પાવે. ૫૦
 મર્મ લણ્યા વિના સંશય ન ટળે, સંશય ટળ્યા વિના સર્વ કાચું;
 કથની કથે અર્થ અટુ અનુભવે, રહેણી વિના પદ કેમ પામે સાચું? ૫૦
 સાચ નિધિધાંતનું રહસ્ય સમજે નહીં, ન સમજ્યે અર્થ કશું ન સરે;
 અનાતમા સુઆતમા બુદ્ધિ જોયે, તેણે કરી વાસનાનું લિંગ ન ગળે: ૫૦
 અણલિંગને અનુભવી જાણુજો, તે જ તત્વદર્શી રહે જોયે;
 ગવરી આતમા પરમાતમા એક ભયે, દૈત્ર લાવના છોસે કોઈ: ૫૦

હાથી.

વર્ણન.

પ્રતીત મારી રામચરણમાં લાગી રે,
 સુરતા મારી સંતચરણમાં જાગી રે,

તેણે મારી બ્રમણા લાગી, ગુરૂ ભે લાગી રે જી. ૩૦
 સંત શબ્દ જ્યારે શ્રવણે શુણ્યો, રેણુકાર ઉરમાં લાગી;
 ત્રિવેણીના તીર જ ઉપર, મુરલી મધુરી વાગી: ૪૦
 ધણા દિવસ મન કર્યું દિવાનું, ઘટગમાં જોયું ન જાણી;
 અક્ષરાતિત મને પુરૂષ મળીયા, બાંહે પકડી લેહ માણી: ૫૦
 દયા કરી મન ડોલતું રાખ્યું, તૃણાને મેલી ત્યાગી;
 સ્વામીજી આગળ શીષ નમાવ્યું ત્યારે, સુરતા શૂન્યમાં લાગી: ૬૦
 શબ્દ ગુરૂએ શ્રવણે શુણ્યો ત્યારે, અંતર પ્રેમ પ્રકાશી;
 દાસ હાર્યાને ગુરૂ મોરાર મળીયા, મટી ગઈ જમની ફાંસી: ૭૦

ભવાન.

અન્યોક્તિ.

નગરી.

નગરી નવતેરીમાં રે, મારા કાવા નગરમાં રે,
 ચોર ચોરી કરે નર છાનો. ૧૦
 પાંચ ચોર તો પ્રગટજ વસીયા, ધન ધુતારા ખાશે;
 બાવા ધન ધુતારા ખાશે;
 સગલાં તારાં સાથ ન આવે, દેહને ખાતર દેશે: ૨૦
 પાંચ ચોર તો ચોરી કરે તેને, પકડી શકે નહીં કાષ્ઠ;
 તત્વ હતા તેને ટાળી લીધા, જોડો હીરલો ખોષ: ૩૦
 માટીકા રે દેવલ બનાયા, માંહિ પથરકી પૂજા;
 પ્રભાતે દર્શને આવ્યો, પૂજનવાલા અંધા: ૪૦

આશા તૃપ્તિ સહુની સરખી, મનકાને ભરી ત્યાં ભાગી;
જોદ્ધાપ્રતાપે ભણે ભવાન ભાષ, જેસી લગની લાગી: ન૦

ગોપાળ.

વર્ણન.

એવી જુગત જાણે તે મહાજોગી રે, સિધ્ધ સિધ્ધાંતના જોગી રે.
એકો ચોરાશી આસન સંકેલી રે, રહ્યાં ધ્યાન ધારણા સર્વ મેલી રે.
એકો ઉન્મુની આસન વાળી રે, લાગી સહજ સમાધિની તાળી રે.
પૂટયું ખખર પત્ર ફાટી ઝાળી રે, નાખી દ્યોત ઉપાધિ મેલી રે.
ચોથી તુર્યાવસ્થા મેત્રી વહેતી રે, જેમ ટોટીઆ સંભાળે સૂકી ખેતી રે.
જોગી શૂન્ય શિખર ચઢી એકો રે, ત્યાં સહજ સાયર એક દીકો રે.
જોગી મેરે અનુભવ અજવાળે રે, જેમ મોરીંગ મણિને ભાળે રે.
જોગી સુખે પોતે ઘેર સૂએ રે, સુધ જીવતો મરીને જીએ રે.
પાણીનો પરપોટો જેમ વામ્બો રે, જોગી ખેલે અવસ્થાને પામ્બો રે.
જોગી પામ્બો પોતાનું ઠેકાણું રે, ભાસતું અસત્ય સર્વે લોપાણું રે.
કારણ તેનું કહે શુણ્ણ ભાઈ રે, જ્યાં સકળ ઉપાધિ સમાઈ રે.
કહે કાણ રહ્યું ને શું ગયું રે, કાણ રહ્યું ને શું આ થયું રે.
કહે કાણ દેહી ને વિદેહી રે, કાણ કધા કેદિ કેહી રે.
ખીજું ન મળે જોલ્યા ગ્રહવા રે, નવ ઉગ્યું અળગું કાંઈ કહેવા રે.
દાસ ગોપાળ ક્યાં લગી વખાણું રે, એવા જોગી પરબ્રહ્મ જાણું રે.

મોહન.

અન્યોક્તિ.

આગગાડી.

ચાખખાની રાહ.

મૂરખો ગાડી દેખી મલકાયે, ઉમર તારી રેલ તણી પેર જાયે. મૂં
 સંસાર રૂપી ગાડી બનાવી, રાગ દ્વેષ દોઉં પાટા;
 દેહ ડબ્બા ને પળ પળ પૈડાં, ફરે વખામાં આંટા રે: મૂં
 કર્મ છન્ડનમાં નખાય અગ્નિ, વિખ વારી માંહિ ભરીયું;
 તૃષ્ણાનું ભુંગળું આગળ કર્યું ત્યારે, ચારે ગતિમાં ફરીયું રે: મૂં
 પ્રેમ રૂપી આંકડા વળગાડયા, ડબ્બે ડબ્બા જોડયા ભામ;
 પૂર્વ ભવની ખર્ચી લખને બેઠા, બેસાડે ચેતન માંહિ રે: મૂં
 કોમળે ટીકાટ લીધી નરક ત્રિઅંચની, કોમળે મનુષ્ય દેવા;
 કોમળે ટીકાટ લીધી સિધ્ધ ગતિની, પામવા અમૃત મેવા રે: મૂં
 ઘડી ઘડી ઘડીઆળાં વાગે એમ, રાત દિવસ વહી જાયે;
 વાગે સીટી ને ચાલે છે ગાડી, માસ માસનો મેલ આવે રે: મૂં
 આયુષ્ય રૂપી આવ્યું ઇસ્ટેશન, હંસલો હાલું હાલું થાયે;
 પાપ ભરી પાકીટ લઇ જતાં, કોટવાલ પકડી જાયે રે: મૂં
 જાલે નરકમાં જમરાળ પાસે, જઇને સોંપે તત્કાળે;
 આરામ કરીને આવ્યો પરોણો તેને, કુંભીપાકમાં ધાલે રે: મૂં
 લખ ચોરાશી જીવ ચોનીમાં, જીવડો રોળ્યો વારવારે;

સદગુરુ શિષ્ય ધર્મ આરાધો, પામીએ ભવજલ પારે રે: મૂ૦
સંવત ઓગણી એતાળીશ વર્ષે, ગાઘ ગાડી ભાવ આણી;
ગોપાળ ગુરુને પુણ્ય પસાયે, વદે મોહન શિવરાણી રે: મૂ૦

પુરૂષોત્તમ.

અન્યોક્તિ.

આરતી.

આત્મારામની આરતી, કરું જ્ઞાનનો દીપ રે;
પ્રકાશ થયો ત્રણ લોકમાં, નવ ખંડ સખત દ્વિપ રે. આ૦
નાભીકમળતું કોડીઉં રે, પુરૂષ પ્રેમતું જૂત રે;
પંચ પ્રાણની બ-તી કરું, કપુર કલ્પના સમસ્ત રે: આ૦
જળહળ જ્યોત ઝળાટી રહી, ગયું અજ્ઞાન અધકાર રે;
સ્થૂળ સૂક્ષ્મ કારણ સમાધ ગદાં, મહાકારણ કીરતાર રે: આ૦
આરતી કરીને લઉં ઓવારણાં, નિરખું નયનમાં નયન રે;
સચરાચર દ્રષ્ટે પડ્યો, નહીં બોલવાને વેણુ રે: આ૦
નિરંતર અંતર નહીં, નિરંતર નિરાકાર રે;
પુરૂષોત્તમ પૂરી રહ્યા, આત્મારામ આધાર રે: આ૦

મનોહર.

વર્ણન.

એક અખંડિત નરહરિ રાય, તે જાણ્યા વિણુ દ્વૈત જણાય. એ૦
અક્ષુ એક રૂપ જોવાને, શ્રવણે શબ્દ શુણાય;

રસનાએ સહુ કે રસ જાણે, ધાણે ગંધ જાણાયઃ એ૦
 વાંચા એક વડે સહુ બોલે, સ્પર્શ ત્વચાએ થાય;
 કરથી કામ કરે સહુ કોઇ, પગથી પંથ પળાયઃ એ૦
 ઉપસ્થથી આનંદ કરે, ત્યાગ ગુદે મળ થાય;
 મનથી સહુ સંકલ્પ કરે, બુદ્ધિએ સકળ જાણાયઃ એ૦
 જ્ઞાતા જ્ઞાન જ્ઞેય વૃત્તિથી, જ્ઞાન વિષયનું થાય;
 કર્તા ક્રિયા કર્મ વૃત્તિએ, લૌકિક કાર્ય કરાયઃ એ૦
 જાગૃત સ્વપ્ન શુષુપ્તિ અવસ્થા, સહુને સમ કહેવાય;
 ચૈતન્ય એક સકળ ઘટ વ્યાપક, પ્રગટ શ્રુતિ એમ ગાયઃ એ૦
 ચારે આહાર સકળને સરખા, પાંચ કોશ કહેવાય;
 અણુજાણે પોતામાં જાણી, અહંકારે બંધાયઃ એ૦
 જ્યમ જળ લહેર ચપળતા માંહિ, ચંદ્ર ચપળ દર્શાય;
 ત્યમ બહુ લિંગ ભેદમાં પોતે, પણ બહુ રૂપ જાણાયઃ એ૦
 વ્યાપક રૂપ અનંત અગોચર, કોઇ થકી ન કળાય;
 પુત્ર વિન્ન લોકાદિક કેરી, આશાએ અથડાયઃ એ૦
 કર્મ કરે બહુ તે પામ્યાને, ત્યમ ત્યમ પાપ જમાય;
 ધ્યાતા ધ્યાન ધ્યેય વૃત્તિએ, કાઠી દેવને ધાયઃ એ૦
 સાધે લોકે બ્રાન્તિ બહુ વાધે, ભૂવન ભૂવન ભટકાય;
 તપ તીરથ વ્રત સ્નાન દાન જપ, વિધ વિધ કરે ઉપાયઃ એ૦
 હૃદયમ્થીનો ભેદ ન જાણે, અવળાં એસડ ખાય;
 આપ સજ્જતી વિજ્ઞાતી સ્વગત રૂપે, બહુ રૂપ જાણાયઃ એ૦
 કામી કોંધી લોભી કોઇ, દાતા દીન જાણાય;
 કષ્ટ રાગી કષ્ટ ત્યાગી કોઇ, સુખી દુઃખી દેખાયઃ એ૦

કઈ પાંડિત કઈ જાણ્યા જોશી, જાણીઆ બાણીઆ થાય;
 કઈ ધરબારી કઈ લિખારી, કઈ જાણે કઈ ગાય: એ૦
 કઈ પાખંડે પંથ ચલાવે, પ્રભુ થઈને પુજાય;
 શિષ્ય તણો સંશય નવ ટાળે, ધુતીને ધન ખાય: એ૦
 દેહાકૃતિને બ્રહ્મ દરાવે, ચૈતન્ય નવ ગ્રહેવાય;
 અંધ અંધની પાછળ ચાલે, ઉભય કુવામાં જાય: એ૦
 દૃઢ વિશ્વાસ ધરીને જે કોઇ, સદગુરૂ શણે જાય;
 તેના સંશય તર્ક વિપર્યય, હૃદયગ્રંથી ભેદાય: એ૦
 સત્ ચિત્ત આનંદ રૂપ લહીને, નિજ પદમાં લય થાય;
 મનોહર જન્મ મળું લય ભાગે, સંશય દૂર પગાય: એ૦

જનજ્ઞાની.

વર્ણન.

મેવાડો.

હરખ ભયો રે, હો હરિ મનમાં મળો, નિશદિન નિરખતાં જાય;
 અતિ સુખ સમ રે, પ્રભુ મારો પાતજો, રહ્યો હૃદયમાંહિ સમાય.
 અંચલ હુતો રે, તેને ચન્ન હવાં, શોધત પાયો સોઈ;
 અંતર ગત રે, આનંદ ઉપજ્યો, એવું સુખ અવર ના કોઈ.
 સાંસો ને હુતો રે, તે સદગો ગયો, જગ સદગુરૂ ભયે સાહાય;
 અવિતાશી રે, પિયુ પાયા, અજ મેરો ચિત્ત અવર ના જાય.
 હરિ તો સાગર રે, મન મારું માછલું, તેમાં કરે કલોલ;
 જરા મળું રે, લય વ્યાપે નહીં, સદા અચળ અટલ અડોલ.

સધજે સરખો રે, હરિ ભરી રહ્યો, ખંડિત નહીં લગાર;
કહે જનજાની રે, મન ત્યાં મળ્યું, વીરલો યુએ યુજનહાર.

ભવાનીશંકર.

અન્યોક્તિ.

ધર.

કાશી.

આ દેહ ગેહ સમાન, જુઓ સુમતિવાન જનો રે.	આ●
પીઠ તણા બરડાનું હાડ તે, છે આડસર બગવાન;	
પાંસળીઓ ભળીયો વળીયો વળી, ભુજ પદ થાંભ નિદાન;	જુ○
અસ્થિ બધાં છૂંટ પથર થર લછ, કીધી વિધિ કડીએ કમાન;	
માંસ રૂપી કચરે ચૂને ચણીયું, રૂધિર જળેથી મકાન;	જુ○
કાઠ વિચિત્ર સુઆમડી શામળી, રાતી ગોરેવાન;	
તે રૂપી રંગે રંગેલું, ભવ્ય ભુલાવે બાન;	જુ○
માની લો મુખ આંખ નાક ને, કારણા કીધેલ કાન;	
ઘાયાદિક ઈંદ્રિ રૂપી છે, બારીઓ બેશ નિશાન;	જુ○
આ ધરનો દૃષ્ટા ધરથી પર, હું આત્મા સહુ જાણ;	
એક ભવાનીશંકર ભજી લો, તજી તનનું અભીમાન;	જુ○

સમાપ્ત.

આત્મજ્ઞાનનાં ભજન.

ભાગ બીજો.

(હિંદી.)

સંગ્રહ કર્તા,

ઓશીંગણ.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

ધી ઇન્ડિયા પબ્લીશીંગ કંપની લીમીટેડ,

કાવસજી પટેલ સ્ટ્રીટ નં. ૫, કોટ, મુંબાઈ.

પ્રથમ આવૃત્તિ—પ્રત ૨૦૦૦.

સર્વ હક સ્વાધીન.

સન ૧૯૦૯.

વિનતિ.

આ બીજા ભાગમાં (૮૭) ભજન છે. ગુજરાતી તથા હિંદી ભજનોનું જૂદું જૂદું પુસ્તક કરવાનો હેતુ નીચે પ્રમાણે છે.

થિયોસોશીકલ સોસાયટી ઇશ્વરને ઝોળખવાના અભ્યાસને વાસ્તે સ્થપાઈ છે. યોગ માર્ગ એ એ અભ્યાસમાં મુખ્ય છે. એ સોસાયટીમાં કાવ્ય તથા સંગીતનું સાહિત્ય નથી, ભાષણ તથા ગદ્ય એ બે જ બાબત આજ સુધી ચાલે છે. અંગ્રેજીમાં એમ છે, ને તેને અનુસરીને દેશી ભાષાઓમાં પણ એમ થાય છે. પણ દેશી ભાષાઓમાં તો એ અર્થનું સાહિત્ય તૈયાર છે, નવું બનાવવું પડે એમ નથી. તેમાંનાં પદ જૂદી જૂદી ભાષા બોલનારને નિરૂપયોગી છે, અર્થાત આખા હિંદુસ્થાનથી તે વાપરી શકાય એમ નથી, એ ખરું, પણ સહુને ઉપયોગી એવાં હિંદી પદ પણ તેમાં છે.

એમ છે, તો હિંદુસ્થાનમાં જ્યાં જ્યાં થિયોસોશીની શાખા હોય, ત્યાં ત્યાં તે ભાષા બોલનારા લોક પોતાના પ્રાંતમાં વપરાતાં આ ધોરણનાં હિંદી પદનો સંગ્રહ કરી પુસ્તકના આ ભાગની પેઠે છૂટો છપાવે, તો તેવા સહુ સંગ્રહ એકઠા કરતાં કાવ્ય તથા સંગીતનું વિશાળ સાહિત્ય પેદા કરી શકાય; ને તેમાં ભાષા તથા પદ શુદ્ધિ કર્યા પછી, તેની ટીકા તથા સારીગમ થતાં, હિંદુસ્થાન ખાતેની, થિયોસોશી વિષેની એક બહુ જ ભારે ખોટ સરસ રીતે પૂરી પડે.

આશીર્વાદ.

અનુક્રમણિકા.

નામ.	વિષય.	પદ.	પૃષ્ઠ.
------	-------	-----	--------

કંપીર.

અન્યોદિત.

ચાદર. રામ રંગસે મોરી ચાદર બીની.	૧
અમરજડી. હમારે ગુરૂ આપી અમરજડી.	,,
કચેરી. બર્ણું મેં સંતસમાજ, જીનકી.	૨
ચરખો. સુન ચરખેવાલી, તેરા ચરખા બોલે.	,,
દરઆકી લહર. મુનો મેરે સાધુ, દેખોદરીઆ.	૩
ઐરણુ. ઐરણુ અજબ બનાયા, સદગુરૂ.	,,
હથીઆર. સમજી બાંધો હથીઆર, રે જ્ઞાનીને.	૪
હગની. હગની કયા નયના ચમકાવે.	,,
દરજી. ઉસ દરજીકો મર્મેન પાયા.	૫
બંગલા. બંગલા ખૂબ બના મહારાજ.	,,

અવળવાણી.

મગનસે જાય ચલી, તેરા રોકનવાલા.	૬
વાહ વાહ સાહેબજી, કયા કયા ખ્યાલ.	,,
જીયા જીવ ન માર મૂઝા મત લાવે.	૭
અવિગતકી ગત ન્યારી, સંતો.	,,
અખધુ એસો જ્ઞાન વિચારી.	૮
અખધુ સો જોગી ગુરૂ મેરા.	,,

વર્ણન.

તેરા ઘટમાંહિ સર્જનહાર.	૯
સૂરતસે કયોં ના લીયો હરિનામા.	૧૦
સંતો જોગ અધ્યાત્મ સો હી.	,,
હમ સોહી પરમપદ જાન્યાહે.	૧૧
શ્રીમરગુદામેં અમર ઝરે.	,,
હસા માનો શબ્દ હમારા.	૧૨

હો મન બસી જા તું અગમઅટારી. ”

સદગુર મોહે રાહ બનાઇ. ”

દેખો કુલ કીરી, બેરાગીને. ૧૩

સંતો જીવનમુક્ત હમારા જી. ”

ખૂબ કળ કર મેરી, કાજી. ૧૪

રામરસ એસા હે મેરે ભાઈ. ”

હોરી બેલે સંત સુજાણ, આતમરામસે. ૧૫

હંસા સુરતા ધરો ચિત્ત લાઇ. ૧૬

સદગુરને પકડી મોરી બાંહ. ”

કાં કરતા રે મન દિલગીરી. ૧૭

રામનામ તખ્ત જાણો, સંતો. ”

બોધ. હંસા આ સરોવરીઆની પાળે ફેરમત. ૧૮

દો જગદીશ કાંહાંતે આયે. ”

અખાલગત. વર્ણન. મન વાણી પહુંચે નહીં. ૧૯

વર્ણન. મર્મ સમજ રે મનવા મેરા. ૨૦

ગોરખ. અન્યોક્તિ.

મુગ. અખ મેં કયા કરે મેરા ભાઇ. મૃગલા. ”

એરણ. એરણ અજખ બનાયા, સદગુર. ૨૧

અવળવાણી.

સાચ પાંખ નહીં કાયા, એક પાંખી.

વરસે ધરણી ભીંજાએ આસમાના. ૨૨

રમતા જોગી આયા નગરમેં. ”

રમતા રાજેશ્વર આયા મોરે ઉમીઆ. ૨૩

વર્ણન. જીને નીરલે જોગેશ્વર જાણી. ”

બોધ. આયુષ્ય થયે તન સીજે પરમગુર. ૨૪

અક્ષાનંદ. અન્યોક્તિ.

હોરી. રે કૃષ્ણ કેસી હોરી મયાઇ. ૨૫

હોરી. શ્યામ કેસી ખેલત હોરી. ”
 વર્ણન. જોગ જુગત હમ પાઘ, સાધો. ૨૬
 સોહં શબ્દ બિચારો, સાધો. ૨૭
 અનહદકી ધુન પ્યારી, સાધો. ”
 સુનો દિલકો લગા પ્યારે. ૨૮

સંવસાહેબ. અન્યોક્તિ.
 ચરખો. રામ કાણે બનાવ્યો ચરખો. ”
 અવળવાણી.
 નામ નિરંજન તેરા જોળખ્યા રે ગોસાંધરહ
 વર્ણન. ઝીણા ઝીણા હોઠ તુમ ગોતો અલકકું. ”
 અન્યોક્તિ.

લખખો.
 ખલકા. જીતે અમર પુરુષ પધરાયા મેરે દાતા. ૩૦
 રસોધ. માંહેલા હેરી હેરી ગોટો કીજે હોજી. ૩૧
 વર્ણન. પરમ તત્વ ના લલ્યા, જીવ સખ. ”
 અનહદ ડંકા બજા, દેખ લો. ૩૨
 સમરણ સોહંકા સોહંકા. ૩
 અલખ નામ ધુન લાગી ગગનમેં. ૩

કરંક. અન્યોક્તિ.
 તોતા. હરે હરે હરે હરે ભજન મન તોતા. ,
 લલાઇ. આજ તો જમફોજ મારે. ,
 હોરી. તૃણા અસી ખેલત હોરી. ,
 સોદાગર. ચાર સુસાદર આયે કાંઠાંસે. ૩
 ગાંજે. પીચો કોઇ જ્ઞાન ગાંજેકી કલી.
 ભાંગ. પીચો કોઇ જ્ઞાન ધુંટકે
 ગંગા. મુક્ત ઘરે અલસભા સતસ
 વર્ણન. તેરે ઘટમેં બજે ધરીઆલ

	બિના ભજન ભગવાન બિનુ.	૩૯
	જીદર દેખું ચશમ ધરકે.	"
બ્રહ્માનંદ.	વર્ણન. સુખમન સહજ સમાની, સંતો.	"
	સત ચિત આનંદ રૂપ હમારો.	૪૦
	તું ચેતન જડ તન કયા હુંદત.	"
	રામરંગસે મેરા મન તૃપતાના.	૪૧
	હમ સો હી પરમ પદ પાયાહે.	"
મેહુરાજ.	બોધ. હો મેરી બસના, તુમ ચલો અગમકે પાર.	"
પદમગુરુ.	વર્ણન. રચના ન્યારી ન્યારી, અલખ તારી.	૪૨
સુરદાસ.	અન્યોક્તિ.	
	હોરી. પ્રભુસે દિલ કયું ના લગાઓ.	૪૩
તુલસીદાસ.	વર્ણન. જો તુમ તોડે પ્રભુ હમ નહીં તોડે.	"
નલુ.	અન્યોક્તિ.	
	સબજી. આહુ જામ ખુમારી, અમલકી.	૪૪
પદ્માનંદ.	અન્યોક્તિ.	
	આગગાડી. જ્યું ઉમરીઆં જાતીહે રંગરેલ.	૪૫
પ્રદાસ.	બોધ. લગી ભજન ટંકશાલ રે કોઇ જાની.	"
ખી.	વર્ણન. તેરી સુરત મગનમેં ફેરી.	૪૬
થુરામ.	અન્યોક્તિ.	
	બદન શહર તેરા અજબ બનાહે.	"
દેહીદાસ.	અન્યોક્તિ.	
	લદામ. કાયા કોટ લીયો ઘેરી, ગઢ બંકા.	૪૭
લ.	વર્ણન. હે તેરા તુજમાંહિ તાર ભજ.	"
	અન્યોક્તિ.	
	દડી. ચેતન દડી રમતે હાથ ચઢી.	૪૮

કબીર. અન્યોક્તિ.

ચાદર.

ઝીઝેડી.

રામ રંગ સે મેરી ચાદર બીની.	૨૧૦
અષ્ટ કમલ પર ચરખા ચાલે,	
પાંચ તત્વ ગુણુ તીની;	૨૧૦
ખટ તીન માસ જોકે વણુતાં લાગે,	
મૂરખ મેલી કીની;	૨૧૦
ધ્રુવને ઓઠી પ્રલલાદને ઓઠી,	
શુકદેવ નિર્મલ કીની;	૨૧૦
મુરનર મુનીજન ઓઠ ન જાને,	
ટુકડા ટુકડા કીની;	૨૧૦
ઓઠ ન જાને શંખ મદ માતા,	
દિન દશ માગી લીની;	૨૧૦
દાસ કબીર જુગત સે ઓઠી,	
જ્યોંકી ત્યોં ધર દીની;	૨૧૦

અમરજડી.

હમારે ગુર આપી અમરજડી.	૬૦
જડ હમારી અજર અમર હે, અમર ખુંદ સે ભરી;	
ના વો જરે ના જલમેં ડૂબે, નિશદિન રહત હરી:	૬૦
આ અંગલામેં દશ દરવાજા, તા બિચ ગુપ્ત ધરી;	

પાંચ નાગ પચીશ નાગની, સુંદન તુરત મરીઃ ૬૦
 ડાકણ એક સકલ જગ ખાતી, જડીસે જાતી ડરી;
 કહે કબીરા સુણો મેરે સંતા, વીરલાકું સમજ પડીઃ ૬૦

કચેરી.

બાહુ મેં સંતસમાજ, જનકી જ્ઞાન કચેરી. ૫૦
 સંતોષ તખ્ત પર મન રાજ, વિવેક વડા દરવાની;
 અગમગ જ્યોત જીવ ગિરાજે, મુક્તિ ભરત જાંઘાં પાનીઃ ૭૦
 લોભ મોહકો શહર ઉઝડો, માયાકો મુંડ મુંડાઓ;
 કામ ક્રોધકું ગર્દન મારો, એસા અદલ ચલાઓઃ ૭૦
 પાંચ માર પચીશ વશ કર લો, સાચા હી ઠેરાયા;
 છડા પિંગલા કરત ચાકરી, ગગનમંડલ મહા જાયાઃ ૭૦
 ત્રિગુણ સમ ત્રિવેણી સંગમ, અગમ એક સ્થાના;
 આશા તૃષ્ણા જે કોઇ મારે, સો હી કરત સ્તાનાઃ ૭૦
 કહત કબીરા સુણ ભાઈ સાધુ, યે પદ હે નિર્બાની;
 યે પદકા કોઇ અર્થ વિચારે, પહોંચે અગમ સ્થાનીઃ ૭૦

ચરણો.

સુન ચરખેવાલી, તેરા ચરખા બોલે,
 રામ નામ નિત તુહિ રામ તુહિ રામ તુહિ. સુ૦
 જલ જયો થલ નિપન્યો, વનમેં કીતો વાસ;
 એક અચંબા એસા દેખા, બેટી જન્મ્યા બાપ રેઃ સુ૦
 બેટી પૂછે બાપને, અણુજયો વર લાવ;
 અણુજયો વર નહીં મળે તો, તારે મારે ધરવાસ રેઃ સુ૦
 રૂ પીંજવન મેં ગઇ ને, સુન પીંજરા આત;

ચરખો પીંજરને ચરી ગયો તો, સદગુરૂ રૂઝા જાત રે: સુ०
 ચરખો મેરો રંગ રંગીલો, પુણી લાલ ગુલાલ;
 કાંતનવાલી છેલ્લ જાળીલી, જ્ઞાન ત્રાગ ગુણુ સાર રે: સુ०
 માતા મરજો પિતા રે મરજો, મરજો ધરખરથાર;
 એક ન મરજો સુથારીડો મારો, ચરખાનો ઘડનાર રે: સુ०
 ચરખો મેરો શિરધણી, ચરખો છોડ્યો નવ જન્ય;
 દાસ કબીર ચરખો ફેરે તો, આવાગમન મિટ જન્ય રે: સુ०

દરીઆકી લહેર.

સુતો મેરે સાધુ, દેખો દરીઆકી લહેરી;
 સદગુરૂ શબ્દમેં હેરી. મે०
 ઉલટાં વહાણુ ગગન જમ્મ લાગે, બધાં હે એક દહેરી;
 યે દહેરીમેં અલક યિરાજે, લલપત લાગી તેરી: મે०
 યે દહેરીમેં અષ્ટ કુલ પર્વત, નવ સો નદીઆં ઘેરી;
 આસપાસ રતનાકર સાગર, બિચમેં મીઠી વેડી: મે०
 યે દહેરીમેં વાજાં વાજે, વાજે આઠ પહોરી;
 તાલ પખાજ મૃદંગ વાજે, વાજે બંસી ઘેરી: મે०
 બિના મૂલ એક તરવર રચીયા, પત્રો નાખે ફેડી;
 ધૂપ નહીં વાકું છાયા બી નહીં, ફલ લાગે ચોફેરી: મે०
 અગમ અગોચર નરદેહ પાયા, નહીં જાયા દેહં ફેરી;
 કલતે કબીરા સુત મેરે સાધુ, નિર્ગુણુ માલા ફેરી: મે०

એરણુ.

એરણુ અજબ બનાયા, સદગુરૂ એરણુ અજબ બનાયા;
 નજર જોઇ જોઇ નકશો બનાવે, શોધો બીતર પાયા. સ૦

ઐરણુ કે અગ્નિસે ધડા હે, ધડા પાંચ લગાયા;
 ઉલટ સુલટ ટોન લગા તો, ઉલટા પવન ચલાયા: સ૦
 હરખ હથોડી સુરત સાણુસી, આક લાંબા કડી લાયા;
 કર્મ કાષ્ટ માંહિ કાયલા મૂકયા, મન લુહા કુટવાયા: સ૦
 લુહારી ધડનેકુ બેઠા, જ્ઞાન કુવાડા બનાયા;
 ચેતન કુંડીમે પ્રેમજ્વલ લરીયા. ઉનમે કાલ બુઝાયા: સ૦
 જ્ઞાન ગેબરી ગોદમે લીચા, મનવાને મેગ લગાયા;
 કહે કખીરા સુન ભાઈ સાધુ, લુહારે લુહા કુટવાયા: સ૦

હથીઆર.

સમજી બાંધો હથીઆર, રે જ્ઞાનીને થોડે. સ૦
 સંતો ભાઈ રે શીલ સંતોષકે અખતર પહેરે,
 ધીરજ બાંધો ઢાલ, ઐરી ઐરી રામા,
 ધીરજ બાંધો ઢાલ; ર૦
 શરા હોય વો તો સન્મુખ લડશે, ગાફિલ ખાશે માર; ર૦
 શોર પડે ત્યાં તો સહુ લોક આવે, ઉભા ઝાંપલીઆની બહાર; ર૦
 ભકિતનો મારગ બહોત કડીન હે, ચઢવું ખાંડા કેરી ધાર; ર૦
 કહત કખીરા સુનો મેરે સાધુ, ચે પદ હે નિર્વાણ; ર૦

ઠગની.

ઠગની કયા નયના ચમકાવે, તેરે હાથમે કખીજા નાવે. ઠ૦
 ચૂઆ આશક ભેંસ પંચિની, મેંડક તાલ બળવે;
 પહર ચોરણા ગદ્દા નાચે, જાંટ વિષ્ણુ ગુણ ગાવે: ઠ૦
 મૂલ કાટ મુદંગ બનાયા, લીંબુ કાટ મંજરા;
 પાંચ પુતલીઆં મંગલ ગાવે, નાયત બાલમ છરા: ઠ૦

રૂપા પહરકે રૂપ દિખાવે, સોના પહર રીઝાવે;
 ગલે પહર તુલસીકી માલા, ત્રીન લોક બિરમાવે: ૬૦
 ઝાડ ચઢી મચ્છલી ફલ તોડે, બગલા ભોગ લગાવે;
 કહત કબીરા સુનો મેરે સાધુ, સંત જૈહરી ભેદ પાવે: ૬૦

દરજી.

હિસ દરજીકો મર્મ ન પાયા,
 જીતે યે ચોલા અજગ બનાયા. ૭૦
 પાનીકી સોય પવનકા ધાગા, સીતે નવ માસ લાગા; ૭૦
 પાંચ તત્વકી યે તન ગોદરી, ચંદ્ર સૂર્યકા થીગલા લગાયા; ૭૦
 જતન જતન કરી મદુકી બનાઇ, બિચમેં હીરા લાલ લગાઇ; ૭૦
 કહે કબીર સો હી જન મેરા, નિર્ગુણકા જો કરે નિવેડા; ૭૦

બંગલા.

બંગલા ખૂબ બના મહારાજ, જામેં નારાયણ બોલે. ૮૦
 ઇસ બંગલેમેં દશ દરવાજા, બિચ પવનકા થંભા; ૮૦
 આવત જવત કોઇ ન દેખે, ચેહી બડા અચંબા: ૮૦
 ઇસ બંગલમેં બાજાં બાજે, બાજે સાંજ સવેરી; ૮૦
 તાલ પખાજ ઓર મદંગ બાજે, બંસીકી ધુન ફેરી: ૮૦
 હાડ ચામકી દેહ બનાઇ, તામેં નાડીકા કોટ; ૮૦
 બાજીગરને ખેલ મચાયા, રંગ ખૂબ ચઢાયા: ૮૦
 પાંચ પચીશ પાતર નાચે, મનવા તાલ બજાવે; ૮૦
 સુરત નુરતકી મદંગ બાજે, રાગ છલીશ ગાવે: ૮૦
 રોમરોમકી છોઇ બનાઇ, ત્રણ ચુણકા ગાલા; ૮૦
 કહે કબીર સુનો લાઇ સાધુ, ચેતન સુનનેવાલા: ૮૦

અવગવાણી.

મગનસે જાચ ચલી, તેરા રોકણવાલા કોન ?	મ૦
પ્રથમ પહેલા આપ જન્મીયા, પીછે બડા જો ભાઇ;	
દ્વિતીયામસે બાવા જન્મ્યા, પીછે જન્મી મોરી માઇ;	મ૦
પ્રથમ પહેલા દૂધ જમાયા, પીછે ગૌઆ દોહી;	
વાછરૂ ગાયના પેટમાં ને, માખણુ હાટે વેચાઇ;	મ૦
છંડાં હતાં તથા બોલતાં ને, અચ્ચાં બોલત નાંહિ;	
ખંટદર્શન ખલતામેં પાયા, ગુરૂ વિના ગમ નાંહિ;	મ૦
પ્રભુજી આવ્યા પરોણલા ને, ખાંડાં સુતર સાધી;	
ખાંડનારી પોઠી પારણીએ, સાંભેલું ખેર ભરાઇ;	મ૦
હજી પડ્યા છે કુંગરે ને, ખેતર સમુદ્ર બેટ;	
હજી ખેડત હવે જન્મશે, ગૌઆ ગાયકે પેટ;	મ૦
કોડીઆઠ ચાલી સાવરે ને, નવ મળુ કાજસ સાર;	
હાથી લીધા હાથમાં ને, ઉંટ બગલ મોજર;	મ૦
કેવળ ભજન તો કંચન હે, કંચન હે હી કથીર;	
રામાનંદકા બાલકા તે, બોલે દાસ કબીર;	મ૦

વાહ વાહ સાહેબજી, કયા કયા ખ્યાલ તુમારા જી !	વા૦
ગગન લેકર બાજ ઉડાવે, કૌઆ તીર ચલાવે;	
જબ બકરીને બાધ પગડા, ઉસકું કોન છોડાવે ?	વા૦
જબ ચૂએને બિલ્લી પકડી, મુરચી ઘર ઘર રોવે;	
અંદરકે વાંહાં ધૂમ મચીહે, ઉંટ વિજયપદ આવે;	વા૦
ગુંગા બહેરા બાત ચલાવે, અંધા કુરાન વાંચે;	

જળ કુંદોને મૃદંગ બજાયા, લંગડા ક્યા ખૂબ નાચે! વાં
કહત કબીર યે ઉલટી બાની, વીરલા કોમક બણે;
જો ગુરકા પૂરા હોવેગા, સો હી બાત પિઝાને: વાં

જ્યા જીવ ન માર મૂઆ ગત લાવે,
સાખ બિના ઘર મત આંવ રે. જી
વો હી પાર એક જોલ વૃક્ષવા, ઉસકું પત્ર નહીં હે રે રામા;
વો હી પત્રકું મૃગ ચરત હે, મૃગકું શીપ નહીં હે રે રામા: જી
ઉર બિન ખુર બિન ચર્ણુ ચાંચ બિન, બિન મુખ હંસા કેસા રે?
વો હી હંસાકું માર લે આવે, જીવ નહીં ઉસકું વેસા હે રે: જી
ધનુષ્ય બાણ લે મિલા પારાંધી, ધનુષ્યકું પણજ નહીં મોરે રામા;
વો હી પણજ સે માયો મૃગકું, મૃગકું ઘાવ નહીં મોરે રામા: જી
કહત કબીર શુણો ભામ સંતો, પદ હે નિર્વાણી રે રામા;
યહી પદકો કોમ અર્થ લગાવે, સો હી ગુર હમ ચેલા રે રામા: જી

અવિગતડી ગત ન્યારી, સંતો અવિગતડી ગત ન્યારી;
રંકનિવાજ હોત રાજેશ્વર, બૂપત હોત ભિખારી. સં
એરંડ બાસ હોત મિલિયાગર, ચલુદિશ ઉડત સુબાસા;
શુંગા જ્ઞાનતી બાત પ્રકાશે, અંધા દેખે તમાશા: સં
કદલીકું કેરી ફલ લાગે, બાવલ ચંદન બહેકે;
મચ્છ શિકાર ખેલે જંગલમેં, સસા સમુદ્ર ઝીલે: સં
પંગા મેર સુમેર બોળગે, બહેરા શુણે કાન;
કુંડા તાલ મૃદંગ બજાવે, અજબ ખેલ નિદાન; સં

સ્વર્ગકા લોક નાલી બળવે, શેષ મહર્ષી નાચે;
કહે કબીર કર્તાકી લીલા, જો જો કરે સો હી સાજો: સં૦

અબધુ એસો જ્ઞાન વિચારી,
વામે કોન પુરૂષ કોન નારી? અ૦
બ્રાહ્મણકે ઘર નાહાતી ધોતી. જોગીકે ઘર ચેલી;
કલમા પઢકર હુઠ તરકડી, આપે આપ એકેલી: અ૦
એકલસંગી વનમે લૂટયા, લૂટયા સહસ્ર અઠ્યાશી;
જોગી લૂટયા જોગેશ્વર લૂટયા, રૈયત કોન ચિચારી? અ૦
નહી મેં પરણી નહી કુંવારી, પુત્ર જલુ જલુ હારી;
કાલી મુંડીકા કોઇ ન છોડયા, હજુએ બાલકુંવારી: અ૦
સસરો હમારો બાજો ભોજો, સાસુ બાલકુંવારી;
પરણ્યો હમારો પારણે જૂલે, મેં જુલાનેહારી: અ૦
બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકર દેવા, યે ત્રીનુકા મેં જાઈ;
યે ત્રીનુકા ધર ધણીઆણી, ત્રીનુકા ગોદ ખેલાઈ: અ૦
નહી જાઈ સાવરીએ નહી જાઈ પીઅરીએ, સ્વામીકી સેજ સમાઈ;
કહત કબીરા સુનો મેરે સાધુ, જ્યોતમેં જ્યોત મિલાઈ: અ૦

અબધુ સો જોગી ગુરૂ મેરા,
યહી પઢકા તુમ કરો નિવેડા. અ૦
ચંદ બી નહી ને સુરજ બી નહી, નહી મૂલ ને માયા;
રજો બીજ વાકું કહ્યું હે નહી, જીવ કાંઠાંસે આયા ? અ૦
બિના મૂલ એક વક્ષ જ દેખ્યા, બિના ફુલ ફળ લાગે:

શાખા પત્ર તરુવરકું નહીં, અષ્ટ કમલ દલ લાગે: અ૦
 તરુવર પર પંખી દો બેઠે, એક ગુરૂ દૂત્ર ચેલા; અ૦
 ચેલાને જગ ચુન ચુન ખાયા, ગુરૂ નિરંજન એકેલા: અ૦
 ગગનમંડલમે ઉદમખ કુવા, વામે અમીકા બાસા; અ૦
 સગુરા હોય સો ભર ભર પીવે, નગુરા જાવે પ્યાસા: અ૦
 ગગનમંડલમે ગોઆ વિપાણી, ધરણી દૂધ જમાયા; અ૦
 સાર માખણ કોષ સંતને પાયા, જાસને જગત ભરમાયા: અ૦
 કાચા સૂત્રે સખ જગ અંધાયા, કોષક વીરલા છૂટયા; અ૦
 ઉત્તર ચલા સો નગરીમે પહુંચ્યા, માર્ગ ચલા સો લૂટયા: અ૦
 કર બિન આજ્ઞ આજ્ઞ બિન જત્ર, બિના જીવહા ગુણુ ગાવે; અ૦
 ગાનેવાલેકી રૂપ ન રેખા, કોષ સદગુરૂ સંત બતાવે: અ૦
 સૂન્ય શહર શહર બિચ બસતી, અગમ અગોચર એસા; અ૦
 ગગનમંડલમે બાલક ખેલે, નામ ધર મેં કેસા ? અ૦
 મિનકા માર્ગ બોજ પંખીકા, કહત કંપીર વિચારી; અ૦
 અપરંપાર પાર પુરુષોત્તમ, વોલી સુરત બલિહારી: અ૦

વર્ણન.

તેરા ઘટમાંહિ સર્જનહાર,
 તું બોજ મન કાયાનગરી. તે૦
 જ્યોં કુંજરમે દેવતા, યોં ઘટમે હે કીરતાર;
 ઉસ દેદારકો ખપ કરે તો, ચક્રમક લે કર ઝાલ: તું૦
 દિલ દરીઆમે હીરા લાલ હે, ગુરૂગમ સઝ પડે;
 ચાર ચોક બિચ ખડા કન્દૈયા, કોષ જોહરી હાથ ચડે: તું૦
 ઘડા પિંગલા સુષુમન નાડી, જત્રહલ જયોત જલે;

અખટ કમલ દ્વાદશકે ઉપર, બ્રમરા ગેલ કરે:   તુ ૦
કહત કખીર સુનો ભાઈ સાધુ, યહ પદ હે નિર્વાણુ;
યહ પદકી કોઈ ખોજ કરે તો, પ્હોંચે અમરપુર ધામ: તું ૦

સુરત સે કયોં ના લીનો હરિનામા ?

કયોં ના લીનો ગોવિંદ નામા, છપ્પલાસે કયોં ના કહો હરિનામા ? સુ ૦
પ્રૂટ પાણી ગંગાજલ નિપન્યો, ચલુદિશ નિપન્યો પાણી;
ઉસ પાણીમેં ગિરિવર ડૂબ્યો, લહર સમુદ્ર સમાણી:   સુ ૦
યે ગિરિવર પર પંખી બેઠો, બોલે અમૃત વાણી;
યે પંખીકું પાંખજ નાહી, ડૂબ મૂચો અબીમાની:   સુ ૦
પવન નહીં પાણી નહીં, નહીં ધરતી આકાશ;
ચંદ્ર સૂરજકી ખબર ન જાણે, કોઈ રહને ના પાણે:   સુ ૦
કહત કખીર સુનો ભાઈ સાધુ, યે પદ હે નિર્વાણુ;
યે પદકી કોઈ નિંદા કરશે, તાકું નરક નિશાન: સુ ૦

સંતો જોગ અધ્યાત્મ સો હી,

વામે આવાગમન ના હોઈ.   સં ૦

મૂલ કમલ ચતુર્દલ વામે, દેવ ગણેશકા બાસા;

રિધિ સિધિ દોનુ ઉપાસે તો, છસે જાપ પ્રકાશા:   સં ૦

ખટ દલ કમલ બ્રહ્માકા બાસા, સાવિત્રી સંગ સેવા;

ખટ સહસ્ર વાંહાં જાપ જખીજે, ઇંદ્ર સુની સુર દેવા:   સં ૦

દશ દલ કમલ હરિ સંગે લક્ષ્મી, લીંગ સેવક પવના;

ખટ સહસ્ર વાંહાં જાપ જખીજે, મિટ ગયા આવાગમના:   સં ૦

દ્વાદશ કમલ શિવકા બાસા, સગ સેવક બહુ રંગી;
 ખટ સહસ્ર વાંદાં જાપ જાપીજે, સુરતી ગગન ઓર સંગી: સં૦
 સોલ દત્ત કમલ જીવકા બાસા, સંગ અવિદ્યા રાણી;
 એક સહસ્ર વાંદાં જાપ જાપીજે, સુરતી ગગન સમાણી: સં૦
 સુરત કમલ પર દોનુ દત્ત હે, માંહિ પરમદંસકા બાસા;
 એક સહસ્ર વાંદાં જાપ જાપીજે, મિટ ગયા કર્મકા ફાંસા: સં૦
 ગગનમંડલમેં સદગુરુ જોલે, એક સહસ્ર વાંદાં સો હી;
 યો એકવીશ હજાર અજપા હોવે, ચિન્હે વીરલા કામ: સં૦
 સો હી સ્વરૂપ સકલ ઘટ ભીનર, બેદ અગોચર ભારી;
 ચેહી દેવા યે ઘટમેં વર્તે, કલન કબીર વિચારી: સં૦

ઝીઝોટી

હમ સો હી પરમ પદ, જાન્યા હે હમ સો હી પરમ પદ. ટેક૦
 વાંદાં નહીં સિધ્ધ વાંદાં નહીં સાધક, દુજો કહે સો દિવાના હે; હ૦
 વાંદાં નહીં દિવસ વાંદાં નહીં રજની, નહાં ચંદ્ર નહીં બાણા હે; હ૦
 મકડી તાર સે હે અતિ ઝીના, તા સે મેરા મન માન્યા હે; હ૦
 કહત કબીર કીડીકે ખુરમેં, અખાંડ અત્મ સમાના હે; હ૦

અમરગુદામેં અમર ઝરે,
 અમર પીવે તો સંતો કાહેકું મરે? બ્ર૦
 પિંડ અત્માંડ પર લાગી તાલી, દશમ દ્વારકી ખચર પડે; બ્ર૦
 ગંગ જમુના નદી સરસ્વતી, સુપૂમ્ણા નાહી બિચ ધોર કરે; બ્ર૦
 વિના મંદિર દીપક ઉજાવાલા, સુરનર મુનીજન વાકો ધ્યાન ધરે; બ્ર૦
 કહત કબીર મુનો મેરે સાધુ, તન જોળે તો તરત મજે; બ્ર૦

હંસા માનો શબ્દ હમારા,
 ઘટકી બીતર સાર શબ્દ હે, તાકા કરો વિચારા. હં૦
 ગગનમંડલમેં ચઢકર દેખો, મુરલીકા ભેદ હે ન્યારા;
 ઝીની સી મુરલી હોત સવાધ, શબ્દ હોત ઘડીઆલા: હં૦
 ઘડી ઘડી ઘડીઆલા સાધુ, દમ એકવીશ હજારા;
 તાલ પખાજ ઝોર ભેરી વાજે, હોત શબ્દ ઝણુકારા: હં૦
 દશમે દ્વારે બ્રહ્મ હોધ નિકસે, પરખ કરો વો હી દ્વારા;
 ત્રિકુટી સંજે મુતીજન નિરખે, હોત જ્યોત ઝમકારા: હં૦
 ગંગા જમુના મિત્રી સરસ્વતી, અમી વરસે વો હી ધારા;
 યહી અમીકું સર્પણુ પીવે, તાકું ખોજકર મારા: હં૦
 સર્પણુકું ખાવે અમીકું પીવે, ગુફકા શબ્દ એકરાસી;
 કહે કબીર સુનો ભાધ સાધુ, ઉતરે ભવજલ પારા: હં૦

હો મન યસી જા તું અગમ અટારી. હો૦
 અગમ અટારી પુરુષકો ખાસા, જાંહાં પ્રાણુ પુરુષ મહધારી; હો૦
 મહા પિંગલા સુષુમ્ણા નાડી, ચંદ્ર સૂરજ રખવારી; હો૦
 ગુરુગમ ગુરુગમ નોખત બાજે, ગગન ગર્જના ભારી; હો૦
 કહે કબીર સુનો ભાધ સાધુ, ખોલ ગધ બ્રહ્મકી બારી; હો૦

સદગુરુ મોહે રાહ બતાધ,
 યહી બિધિ સાહેબ પાયા હો. સ૦

સંતો દુઃખ ઉપાધિ છોડકે, ચિરતા મન લાવ;
 કલેશ કલ્પના મિટાયકે, ચર્ણુ ચિત્ત લાવ: ૫૦

ઇડા પિંગલા બિચ મહેલ હે, ત્રિકુટી માન ચલાવ;
 સુષુમ્ણા દિખાવે વેદકું, ઉંચા ચઢીકે આવ: ૫૦
 અર્ધ ઉર્ધ્વ બિચ બાગ હે, તાંહાં ધ્યાન લગાવ;
 અષ્ટ કમલ દલ પાંખડી, તીનકા બાગ સોહાવ: ૫૦
 અસે બરીસે એક પચરંગા, તાંહાં પલંગ બિજાવ;
 તાંહાં પર સાહેબ પોદે હે, હસી કંઠે લગાવ: ૫૦
 જ્ઞાન સંજોગ પર બેઠકે, નેહ નિશાન ઉડાવ;
 રૈયત વશ કરો અપની, એસો અદલ ચલાવ: ૫૦

દેખો કુલ ફકીરી, બેરાગીને કેસા કુલ બનાયા હો!
 મૂલ કમલકું ધીર કર રાખી, આસમાન પવન પ્હોંચાયા હો! દે૦
 નાભીકમલમેં કીયો નિવાસા, સોહં તાર ચિન્ત લાયા હો;
 નુરતુ વાંહાં કછુ નહીં દર્શો, નહીં મદીમેં બંધાયા હો: દે૦
 ત્રિવેણી સંગ તાર મિલાયા, નિર્મલ સી નાહાયા હો;
 સુષુમ્ણા અજપા દોરી, અનહદ નાદ સુનાયા હો: દે૦
 બિજ ચમકે મોતી ઝડ લગી, દિલ દરવેશ દર્શાયા હો;
 કહે કબીર સુનો ભાઈ સાધુ, આદ અનાદિ ઘર પાયા હો: દે૦

સંતો જીવનમુક્ત હમારા જી,
 ના કછુ સાંસા ના કછુ ધોખા, કર્મ ભ્રમ તેં ન્યારા. સં૦
 પાંચ તત્વ તો હમ હી ચિન્હા, હમ હી ઠાઠી કાયા;
 જલ થલમેં હે મેરા પ્રસારા, સજ હે મેરી માયા: સં૦
 સોહં સોહં ધુન રણુકારા, સો હી સ્મરણુ કીના;

ગુપ્ત પ્રગટ સખસેં રહેવે, ગતકો વીરલે ચિન્હા: સં૦
 રહત પુરૂષકી ખખર ન પાવે, સાધુને ઘરઘર મોઘ પ્રસારા;
 જ્યોતી સ્વરૂપ નિરંજન, ભજન કર રહા હમારા: સં૦
 ખુદ વાણીમેં કહી સમજાવું, સત્ય શબ્દહમ હી ભાખ્યા;
 સાધુ હોય સો સમજી રહેવે, સો હી હમારી શાખા: સં૦
 અખુઝ લોક ખુઝે નહીં, ઓર ખુઝે સો હે સંતા;
 કહત કપીર કહતીમેં ભાખ્યું, અગમ પાર અનંતા: સં૦

ગિહાગ.

ખૂબ કળ કર મેરી, કાજી ખૂબ કળ કર મેરી;
 જન્મોજન્મ બહુ કર્મ કીયો, મોસે બંદગી ન બાઈ તેરી રે. કા૦
 માતાકો રૂધિર પિતાકો તીર, ઇસ ગિધિ પિંડ બધાયા;
 હિંદુ મુસલમાન કોનકું કહીએ, એક રસ્તે દો આયા રે: કા૦
 ચારો ચાર મિલ કાજી બનાયા, પાંચો પીર બોલાયા;
 યે કોની નજર ન આયા, મુકદ્દા મોલ લગાયા રે: કા૦
 કાજી જાણે એસો કાયા ખોળે, બોલનહાર બતાવે;
 કહે કપીર સુનો ભાઈ સાધુ, વાકું આલમ ધાવે: કા૦

રામ રસ એસા હે મેરે ભાઈ,

સાહેબ રસ મીઠા હે મેરે ભાઈ.

રા૦

કુંભકા બાંધ્યા જલ રહે રે, જલ વિના કુંભ ન હોય;

જ્ઞાનકા બાંધ્યા મન રહે રે, ગુરૂ વિના જ્ઞાન ન હોય:

રા૦

હિંચા સો તો આશ્રમે રે, ખીલે સો કરમાય;

ચણ્યા દેવલ ગિર પડે ઝોર, જન્મ્યા સો મર જાય:	૨૧૦
આગે આગે દવ જલે રે, પીછે હરીઆ હોય;	
હું બલિહારી યે રૂખકું, જડ કાટયે ફલ થાય:	૨૧૦
મીઠા મીઠા સખી પીવે રે, કડવા ન પીએ કાષ;	
શાકર પીયે દુઃખ ઉપજે, વિખ પીયે મુખ હોમ;	૨૧૦
મુનેતે લહર ઉપજે રે, દેખેતે ઘેન ભરાય;	
રતીભર ઘટમેં સંચરે, તરત અમર હો જાય:	૨૧૦
ઘર બાળ્યે ઘર જિગરે રે, ઘર રાખ્યે ઘર જાય;	
એક અચંબા મેને દેખા, મઠા કાલકું ખાય:	૨૧૦
કબીરને અપના ઘર જલા દીયા રે, લીયા પલીતા લાથ;	
તુમ તુમેરા ઘર જલા દો તો, ચલો હમારે સાથ:	૨૧૦
સાહેબકા ઘર દૂર હે રે, લંબે પાન ખજુર;	
ચદે સો ચાખે પ્રેમરસ, ગિરે સો ચકનાચૂર:	૨૧૦
પીયા સો અમર હો ગયા રે, પીવે સો અમર હોય:	
સુરનર મુનીવર જો પીવે, વાકે ધડ પર શીપ ન હોય:	૨૧૦
મીસરી વેરાણી રેતમેં રે, કુંજરમે ચુગી ન જાય;	
મમતા મારો સંત આપકી, કાઠી હોકર ખાય:	૨૧૦
ધ્રુવે પીયા પ્રહલાદે પીયા, પેંપો ને રોહિદાસ;	
કબીરને જુગતસે પીયા જનકું, ફિર પીવનકી આશ:	૨૧૦

હોરી,

હોરી ખેલે સંત સુખાણુ, આતમરામ સે.

હો૦

જોગી ખેલે જોગજુગતસે, દુનીઆ ખેલે હરામસે;

હો૦

પણિત ખેલે પોથી પાને સે, કાજ ખેલે ફરાનસે;

હો૦

કામીકે સંગ કામી ખેલે, લોભી ખેલે દામસે; હોં
 પતિવ્રતા અપને પિયા સંગ ખેલે, શુણિકા ખેલે આનસે; હોં
 કપ્પીર સદગુરૂકે સંગ ખેલે, કામ નહીં ધન ધામસે; હોં

હંસા સુરતા ધરો ચિત્ત લાઇ,
 મૂલ નગર પ્હોંચ્યા લીના, જીવ શિવ હો જાઈ. હં
 સાખી દોહરા કથત અપારા, કથી કથી મૂઆ લખારા;
 રાઈ ભાર જો અમૃત ચાખે, ક્ષણમેં હોય ઉખારા રે: હં
 રામ ભાર ચે વસ્તુ હમારી, અર્થ રહે સ્થૂલા;
 લહર લહર એસો ફેર બિહત હે, સો હી પુરૂષ નિજ મૂલા રે: હં
 સંત પાન પુરી અનભે ચોકા, ખેઠાહે અસમ હમારા;
 અનંત પાંખડીકે લોક અસતહે, સોહં દોલે અમારા રે: હં
 કહે કપ્પીર શુણો ધર્મદાસા, માનો બચન હમારા;
 વ્રક્ષ એક અમરફલ ફલીયા, સો હી ફલ કરો આહારા રે: હં

સદગુરૂને પકડી મોરી ખાંહ, નહીંતર મેં તો ખેહ જાતી. સં
 જગ તો જૂઠા લોભી ધણા, મન અજાની અભીમાન;
 સદગુરૂ શબ્દ પ્રકાશીયા, ભનડ પડીહે મેરે કાન: નં
 તન એરણુ મન પવન હથોડા, સુરતા સાણુસી સાર;
 સદગુરૂ સીસા ઢાળીયા, પોથી પદ નિર્વાણુ: નં
 કામી કાયલા હોમીયા, ભર અગ્નિકે પ્રકાશ;
 લાજયે તો લુહા ગળ્યો, સદગુરૂ મિલા લુહાર: મં

દ્વાદશ ડંગ ગુરને પેદા કીયા, ધન્ય કારીગર તોય;   ૧૦
 સદગુર શિકલગર મિલીયા, દર્શ બતા દીયો મોય;   ૧૦
 પ્રસન્ન ગુરને પેદા કીયા, દર્શન દિલ મોઝાર;   ૧૦
 કહત કબીર સુનો ભાઈ સાધુ, જ્ઞાતીથી હદકે બહાર: ૧૦

કાં કરતા રે મન દિલગીરી, આખર ચલના મુસાફરી.   કાં
 મુસાફરીકી રોડી બનાઇ, કુછ ખાઈ કુછ બાંધ ધરી;   કાં
 કમર બાંધકર દોસ્તદાર ખડા, હેથા સાહેબકું ખબર કરી:   કાં
 હરીઆ હરીઆ રૂખ જ દિસે, પાત બાવે ઝરી ઝરી;   કાં
 આરે શશિવર ભુજ દેવતા, સ્થલ ન રહેતા એક ઘડી:   કાં
 આભામંડળ તારામંડલ, સૂરજમંડલ ચંદ્ર ધરી;   કાં
 યે રતનાકર સાગર ભરીયો, ઉનકી મુજકું શીકર પડી:   કાં
 કહત કબીરા સુણુ ભાઈ સાધુ, કર્તો હતો આપ હરિ;   કાં
 દયા ધર્મ ઘટ ભીતર નાહી, કાહેકું મનુષ્યા દેહ ધરી ?   કાં

રામનામ તબ બણો, સંતો.   ૨૦
 આતમ તત્વ પિછાનો સંતો, રામનામ તબ બણો;   ૨૦
 પૃથ્વી તેજ પદ્મન ઓર પાણી, ચારે ગગન સમાણો:   ૨૦
 કોણુ મરે કોણુ અવતરે ભાઈ, કોણુ જીતે કોણુ હારે ?   ૨૦
 જલકી લહરી જલસે ઉપતી, કોણુ તારે કોણુ મારે ?   ૨૦
 કાયા કુંલ જલમાંહિ ધરીયા, બાહિર ભીતર પાણી;   ૨૦
 પડી કુંલ જલસે લલીયા, મો ગત વીરલે બાણી:   ૨૦

હરિ અથાહ થાહ પે પાયો, સાયર સુરતા સમાણી;
 હીંમર જલ ડાલે કાહા કરહી, બિન હી હો ગયો પાણી: રા૦
 ગુર બિન જ્ઞાન રામ બિન બોલે, મીથ્યા વાદ કહાવે;
 કહે કબીર ગુંગેડી શમસ્યા, ગુંગા હોય સો પાવે: રા૦

બોધ.

હંસા આ સરોવરીઆની પાળે ફેર મત આવણા હો જી,
 આવણા તો હરિગુણ ગાવણા હે પ્રાણીલાલ! આ૦
 નદીકિનારે હંસા વિચાણા, મોતી ઘણા સમાણા હો જી:
 મોતી ચુન ચુન લયા પીરાના, ગયા હંસા રહ્યા થાણા રે: હં૦
 માટી ઓઢન મારી પહરન, માટી શણે રહના હો જી;
 માટીકા યે પુતલા બનાયા, માટીમેં મિલ જના રે: હં૦
 ઘોડા ખી ચલતા હસ્તિ ખી ચલતા, ચલતા કલમ નિશાના હો જી;
 લીલી પીલી બેરખ ચલતી, યે નર કાંઠાં સમાણા રે? હં૦
 ઘોડા ખી થાક્યા હસ્તિ ખી થાક્યા, થાક્યા કલમ નિશાના હો જી;
 લીલી પીલી બેરખ થાકી, ધુઆ ચલા આસમાના રે: હં૦
 જાડા ખી પહના પતલા ખી પહના, પહના મલમલ ખાસા હો જી;
 રૂપીએ ગજકા રેશમ પહના, તોએ મરણકી આસા રે: હં૦
 લાહુ ખી ખાયા પેંડા ખી ખાયા, ખાયા ખાસી દુકડા હો જી:
 કહન કબીરા સુન ભાધ સાધુ, આખર જના ભૂખ્યા રે: હં૦

કુમરી.

દો જગદીશ કાંહાતે આયે, કહો કીને લરમાયે હો રે? દો૦
 એક રામ એક રહમાન કહાવે, કૃણુ કરીમા સો હી હો રે;
 હરિ હજરત દો હી નામ ધરાયે, મર્મ ભૂડો મત કોઇ હો રે: દો૦

સો હી હે આદમ સો હી હે મહાદેવ, મહમદ ખલ્લા કહીએ હો રે;
 કહને સુનેકો દો કરી રાખો, ધર એકહીમેં રહીએ હો રે: દો०
 માકે ગલેમેં જીનેઉ નાહી, પુત કહાવે પાંડે હો રે;
 ખીખી હવાકો સુનત નાહી, દોનુ હો દોજખ ભાંડે હો રે: દો०
 અપની જુગતસે કાન છેદાયે, ઉને સુનત કરાયે હો રે;
 જો દુરમાના હોતા સાહેબકા, છેદી કાટી કયું ન આયે હો રે? દો०
 દ્રેણેમેં કનક કનકમેં દ્રેણા, તામેં ભેદ ન દુખ હો રે;
 કહને સુનેકો દો કરી રાખો, એક નિમાજ એક પૂજા હો રે: દો०
 એક પુરાન એક કુરાન કહાવે, એક મુલ્લાં એક પાંડે હો રે;
 એક કુંભાર ઘાટ બહુ તેરે, સખ માટીકે ભાંડે હો રે: દો०
 આદખી એક હું અંતખી એક હે, બિચમેં રહના સોઈ હો રે;
 કહે કમીર ગુરૂ પૂર્ણકી મહિમા, જુઝે વીરલા કોઇ હો રે: દો०

અખા ભગત.

વાર્ણન.

ભેખ રે ઉતારો રાગ ભરથરી—રાહ.

મન વાણી પહુંએ નહીં, અજરામર રહીએ;
 સંતો રે સમજીને રહીએ જી. મ૦
 પૃથ્વી વિના પગ ધારના, નહીં અતી કે દીવો;
 સો ધર જાના આપ હી, જાકે જીવન જોના: સં०
 ખવન નહીં પુરૂષ નહીં, નહીં જ્યોત ઉજાલા;
 દિન ઉગે પલુ દિસે નહીં, ઉનઝ ખેલ અપારા: સં०
 ચંદ્ર નહીં સૂરજ નહીં, નહીં નવ લખ તારા;

મેં નહીં તૂ નહીં વો નહીં, ઉનકા ખેલ અપારા: સં૦
ગુરૂગમસે અખા લણે, સતો જ્ઞાન વિચારી;
નિર્ભય પદકો વો નમ્યા, જીને મમતાકો મારી: સં૦

બોધ.

ભેરવી.

મર્મ સમજ રે મનવા મેરા, તામેં સમાસ હોવે જળ્ય તેરા;
મન જગતકા ધારણુદારા, મન મૂઝ્યા તખ મિટયા સંસારા. મ૦
ચૌદલોક સ્કુર્યાહે મનકો, તાતેં મન પાવે બંધનકો;
મન મૂઝ્યા તખ હે સખ રામા, યહલોક પરલોકકા મિટી કામા: મ૦
મનકે મરતે રહે જો મનવા, સો હરિ રૂપ જાનીએ જનવા;
કહત અખા રહ્યા નહીં બાકી, જળ્ય હકુમત બૂઝી ઘર વાકી: મ૦

ગોરખ.

અન્યોક્તિ.

મૃગ.

અખ મેં કયા કહું મેરા ભાઈ, મૃગલા ગયા ખેત સખ ખાઈ.	અ૦
કેસર કરતુરી ખાતર મિલાયા, જલ જમનાકા લાઈ;	
રામ લજમન ભરી ભરી લાવે, સીંચે સીતાબાઈ:	અ૦
પાંચ હી મૃગલા પચીશ મૃગલી, રહતેહે વનમાંહિ:	
છેલો વન હે ખેત હમારા, મૃગલા ચરી ચરી જાઈ:	અ૦
ખેતરકા ઘણી જખી ખેતરમેં, અધવિચ ઉભા આઈ;	
જાનું તખ તો ભાગી જાવે, સોઉં તો ચરી જાઈ:	અ૦

તલખ તરવારા સ્મરણ હાલા, ધ્યાન કમાન સદાધઃ
 નુરત સુરતકા કર જે ભલકા, મૃગલેકું માર હટાધઃ અ૦
 આઠ કોટ ઝોર દશ દરવાજા, ઘેરી ગઢકી ખાધઃ
 પાંચવે વાસ વસે ગઢ ભીતર, ઉસને લઢાઈ લગાધઃ અ૦
 સદગુર સાહેબ સન્મુખ રહેવે, ખેતર મિચમેં ભાધઃ
 ગુર અખધુત ગોરખ બોલ્યા, મોં ફેર વાડ કરાધઃ અ૦

ઝેરણ.

ઝેરણ અજબ બનાયા, સદગુર. ઝે૦
 આગ મિલાકર ઝેરણ થાપી, ઘડીઆ તાર મિલાયા;
 નુરત સુરતકી નળી મિલાકે, ઉલટા પવન ચલાયા: સ૦
 હરદમ હથોડા સુરતા સાણસી, શિકલ અકલ મિલાયા;
 કબુધિ કાંટેકા લકડા જલાયા, આતમકું ખૂબ તાયા: સ૦
 સત્યકા સાહેબને પ્રેમરસ પાયા, મેરી તલપ બુઝાયા;
 મમતા મારી ભલા વશ કીયા, આતમકું મુખ આયા: સ૦
 નાભીકલમમેં નાવ ચલતહે, ત્રિકુટી ધ્યાન લગાયા;
 મચ્છંદર પ્રતાપે ગોરખ બોલ્યા, અમર આરા થપાયા: સ૦

અવળવાણી.

ચાંચ પાંખ નહીં કાયા, એક પાંખી નજરે આયા. ચાં૦
 અજબ શહેરસે હંસા આયા, મોતીડા ચુન ખાયા;
 છડે માસ ગુર જ્ઞાન બેતાયા, આપ કરી ઠેરાયા: ચાં૦
 વિના પાળ એક સરોવર ભરીયા, નીર નજર નહીં આયા;
 ગુર હમારા બહોત રંગીલા, વાંહાં બેઠકર નાહાયા: ચાં૦

વિના મૂળ એક તરવર ખડીયા, ડાલ પત્ર નહીં છાયા;
 ગુરુ હમારા બહોત જ્ઞાની, વાંહાં એક ફલ ખાયા: ચાં૦
 એક ગુરુને પાંચ ચેલા, પચીશ જોગણી લાયા;
 એક અચંબા એસા હુઆ, બેટી બાપકું જાયા: ચાં૦
 વિના સુંદ એક હસ્તિ દેખ્યા, પાઉં નજર નહીં આયા;
 મચ્છંદર પ્રતાપે ગોરખ બોલ્યા, સંત નજરમેં આયા: ચાં૦

વરસે ધરણી બીંજાએ આસમાના,
 સધળી વાણીના ગુરુજી પૂરા પરવાના. વ૦
 રાત્રકા થર પર મેરૂ ઠેરાના,
 અધર આસન પર શિવજી થપાણા; વ૦
 રામનામનાં સાચાં કરીઆણાં,
 બ્હોરી લો વસ્તુ પરખી લો નાણાં; વ૦
 નવા વેપારી ઓર જૂનાં હે નાણાં,
 કાડીકે મુખમેં હસ્તિ સમાણા; વ૦
 ઓહાં સોહાં ગુરુને લહર ચઢાઈ;
 સાત સાયર એક પુંદમેં સમાઈ; વ૦
 મચ્છંદર પ્રતાપે બોલ્યા ગોરખ વાણી,
 સુનો ગુરુજી શિષ્ય જોગકમાણી; વ૦

રમતા જોગી આયા નગરમેં, રમતા જોગી આયા;
 ઈંડામાહિ છીંડા વિના, ચૈતન્ય કાંહાંસે આયા ? ૨૦

કાચી માટીના કુંલ હી બનીયા, અમીરસ ભરેલ અંકા;
 નવ દરવાજા વશ કીયા તેના, દશમે વાગ્યા ડંકા: ૨૦
 ગગનમંડલમેં ગૌ વિચાણી, ગોરસ વિણુ દૂધ જમાયા;
 સગુરે શોધીને માખણ ખાધું, છાસે જગત ભરમાયા: ૨૦
 ચાંચ વિના પંખી ચારે ચુગતહે, શીતલ ઉસકી છાયા;
 મચ્છંદર પ્રતાપે ગોરખ બોલ્યા, ખોળ્યા સો નર પાયા: ૨૦

રમતા રાજેશ્વર આયા મોરે ઉમીઆ,
 એસા જોગી નર પાયા, અમર નર પાયા રે જી. ૨૦
 જલ મિચ કમલ કમલ મિચ કલીયાં,
 તા પર ભ્રમર લોભાણા રે જી; ૨૦
 થલ મિચ પવન પવન મિચ પાણી,
 પાણીકા પુરુષ બનાયા રે જી; ૨૦
 જલકી માછલડી જલમેં વિચાણી,
 ધંડા અધર જમાયા રે જી; ૨૦
 બિલ્લીકે શિર પર મખખીઆં બેડી,
 સસેને સિંહકું ડરાયા રે જી; ૨૦
 મચ્છંદર પ્રતાપે જતી ગોરખ બોલ્યા,
 ગુરૂ ખોળ્યા સો હી નર પાયા રે જી; ૨૦

વર્ણન.

જીને વીરલે જોગેશ્વર જાણી,
 મેરા અમધુ એસી અંકકી નિશાની હો જી. ૭૦
 ઉન્મુની રહેવણા બેદ નહીં દેવણા, પીવણા અમીરસ પાણી;

ગુરુમુખ જ્ઞાન ગજન જઇ રટણા, વાકી સહજ સુરતા સમાણી: મેં
 મેરૂ શિખરસે ગંગાજી ઉલટયાં, હો ગયાં ચહુદિશ પાણી;
 એ પાણીમેં હોતુ પર્વત રૂખ્યા, સાયર લહર સમાણી: મેં
 પર્વત પર હો મચ્છીઆં ખેડી, વાકું લોચન નાહી;
 શ્વાસ નહીં વાકું પાંખ હી નાહી, ઝૂલ રહી જલમાંહિ: મેં
 ઉગ્યા સૂરજ નર જલહલ પ્રગટયા, ઉડ્યા બિંબ ચઢાયા;
 થર કર કુંભ ચક્ર ગઢ વાડી, વાડી સીંચે વનમાલી: મેં
 સીંચતે સીંચતે ઉપદેશ લાગ્યા, નિપજ જડ્યા મને હીરા;
 મચ્છંદરકા ચેલા જતી ગોરખ ખોલ્યા, ભેખડી ટેક સમાણી: મેં

બોધ.

આયુજ્ય ઘટે તન સીજે પરમગુરૂ,
 એસો કર્મ ના કીજે હો જી. આં
 દોઢડા દેકર બ્રાહ્મણ લાયા, કીયા પુત્ર પરણાયા;
 ઉસ પરણીકા મર્મ ન પાયા, જીવ પર જમડા લાયા નાથજી: આં
 ડગમગ પેટ ઉઢાસી પોલા, શિર બગલેકી પંખીઆં;
 લોહી માંસ બાધણુને ચૂસા, બોર મગન ભઇ અંખીઆં નાથજી: આં
 આલ ન મિટીયા જંબઝ ન મિટીયા, બિના ભય નહીં શરા:
 મનકા મર્મ કાંઠાં નહીં મિલીયા, સદગુરૂં મિલા ન પૂરા નાથજી: આં
 પરધર લાલ પવનસે લાગે, ધર લાગે કાંઠાં જાવે?
 જલકા રૂખા તીર પર નિકસે, ભવ રૂખા કાંઠાં જાવે નાથજી? આં
 એક બુદ્ધસે સ્મૃતિ ઉપાસી, અનેક બુદ્ધ કાંઠાં ખાયા?
 ગગે બુદ્ધકી ગમ ના પાઇ, માંહિ બુદ્ધ કાંઠાં રોયા નાથજી? આં
 સુનો મચ્છંદર ગોરખ આયા, અગમ નિગમ લીયા હેલા;

ચેતન હો ચિન્તમાંહિ ચેતો, આપ ગુરુ હમ ચેલા નાથજી: આ૦

બ્રહ્માનંદ.

અન્યોક્તિ.

હોરી.

કાશી. તાલ ધમાલ.

રે કૃષ્ણ કેસી હોરી મચાઈ !

અચરજ લખિયો ન જાઈ, અસત્ય સત્ય કર દિખલાઈ. ૨૦

એક સમય શ્રી કૃષ્ણદેવંક, હોરી ખેલન મન આઈ;

એકસે હોરી મચે નહીં કબહુ, યાતેં કરં જહુતાઈ;

ચેલી પ્રભુને હહરાઈ: ૨૦

પાંચ ભૂતકી ધાતુ મિલાકર, અંડ પિચકારી બનાઈ;

ચૈત્તલ ભૂવન રંગ ભીતર ભરકર, નાના રૂપ ધરાઈ;

પ્રગટ ભયે કૃષ્ણ કનહાઈ: ૨૦

પાંચ વિપયકી ગુલાલ બનાકર, બિચ બ્રહ્માંડ ઉડાઈ;

જસ જસ આંખ ગુલાલ પડી સો, શુધ્ધ બુધ્ધ સખ બિસરાઈ;

નહીં સૂઝત અપનાઈ: ૨૦

વેદઅંત અંજનકી સિલાકા, જસને નૈનમેં પાઈ;

બ્રહ્માનંદ તિસકો તમ નાચ્યો, સૂઝ પડી અપનાઈ;

હોરી કછુ બની ન બનાઈ: ૨૦

હોરી.

કાશી. તાલ ધમાલ.

રથામ કેસી ખેલત હોરી !

અચરજ ખૂબ બનો રી, કોઈ જન ભેદ લહો રી.	શ્યા૦
તનરંગ ભૂમિ બની અતિ સુંદર, આલન બાગ લગો રી;	
નાડી અનેક ગલી જહાં શોભત, ખેલે તહાં સાંવરો રી;	
સંગ વૃષભાનકિશોરી:	શ્યા૦
પાંચ સખી મિલ પાંચરંગ ભર, દેત બહોર બહોરી;	
રાધિકા લેકર ડારે શ્યામ પર, સખ તન દીન લિગોરી;	
કૃષ્ણ મન મોદ લયો રી:	શ્યા૦
હોરીમે' મોદ માનકર શ્યામને, રાધિકા વેષ ધરો રી;	
મિલ સખીઅન સંગ ફાગ મચાયો, ખેલત મગન લયો રી;	
આપ શુદ્ધિ ભૂલ ગયો રી:	શ્યા૦
ખેલત ખેલત જ્ઞાન ન પાગો, દીર્ઘ કાલ ગયો રી;	
બન મન ફિરત મિલે જખ સદગુર, સખીઅન સંગ બિછોરી;	
શ્યામ બ્રહ્માનંદ મિલો રી:	શ્યા૦

વર્ણન.

મંગલ. ત્રિતાલ.

જોગ જુગત હમ પાઘ, સાધો જોગ જુગત હમ પાઘ રે.	જો૦
મૂલ દારમે' બંધ લગાયો, ઉલટી પવન ચલાય રે;	
પેટ ચક્કા મારગ શોધા, નાગન બપ ઉઠાય રે:	જો૦
નાભીસે પશ્ચિમકે મારગ, મેરુદંડ ચલાય રે;	
અંધી ખોલ ગગન પર ચઢીયા, દશમે દાર સમાય રે:	જો૦
બ્રમરગુફમે' આસન માયો, કાયા શુદ્ધિ બિસરાય રે;	
બિન ચંદા બિન સૂરજ નિશદિન, જગમગ જ્યોત જગાઈ રે:	જો૦

શિવ શક્તિદો મેલ લયો જળ, શન્યમેં સેજ બિલાઇ રે;
બ્રહ્માનંદ સદગુરૂ કૃપાસે, આવાગમન મિટાઇ રે: જો.

મંગલ. ત્રિતાલ.

સોહં શબ્દ બિચારો, સાધો સોહં શબ્દ બિચારો રે. સો૦
નાલા કરસે ફિરત નહીં હૈ, જીલ ન વર્ણ ઉચારો રે;
અજપાજપ હોત ઘટમાહી, તાકી ઓર નિહારો રે: સો૦
હં અક્ષરસે શ્વાસ ઊઠાવો, સોસે જળ મિઠારો રે;
હંસો ઉડત હોત હૈ સોહં, જોગી જન નિર્ધારો રે: સો૦
સખ એકીસ હજાર મીઠાકર, છેસો હોત શુમારો રે;
અષ્ટ પ્રહરમેં જગત સોવત, મનમેં જપો સુખારો રે: સો૦
જો જન ચિંતન કરત નિરંતર, છોડ જગત વ્યવહારો રે;
બ્રહ્માનંદ પરમ પદ પાવે, મિટે જન્મ સંસારો રે: સો૦

મંગલ. ત્રિતાલ.

અનહદકી ધુન પ્યારી, સાધો અનહદકી ધુન પ્યારી રે. અ૦
આસન પદ લગાકર કરસે, રંદ કાનકા પ્યારી રે;
ઝીની ધુનમેં સુરત લગાવો, હોત નાદ અનકારી રે: અ૦
પહલે પહલે રલ મિલ બાજે, પીછે ન્યારી ન્યારી રે;
ઘંટ શંખ બંસરી બીણા, તાલ મૃદંગ નગારી રે: અ૦
દિન દિન સુનત નાદ જળ બિકસે, કાયા કંપત સારી રે;
અમૃતબુદ્ધ ઝરે મુખમાંહીં, જોગીજન સુખકારી રે: અ૦
તનકી શુદ્ધ સખ ભૂલ જાત હૈ, ઘટમેં હોય ઉગારી રે;
બ્રહ્માનંદ લીન મન હોવે, દેખી બાત હમારી રે: અ૦

ગજલ. તાલ ધમાલ.

મુનો દિલકો લગા પ્યારે, ધુની અનહદકી હોતી હૈ. સુ૦
 બજે બંસી વા બીણા હૈ, શંખ ઘડીઆલ મિરદંગા;
 ગરબ આદલકી હૈ ભારી, કર્મકી મૈલ ઘોતી હૈ: સુ૦
 ઉઠે ધુતકે સહારેસે, બાદન સારેમેં ગુંગરા;
 અમૃતકી ધાર તાલુમેં, સદા મુખમેં નિચોતી હૈ: સુ૦
 લગે મન નાદકે અંદર, ભૂલે તનકી ખબર સારી;
 હિરદેકે બિયમેં સુંદર, પ્રગટ હો દિવ્ય જ્યોતિ દૈ: સુ૦
 ખુલે જખ દૃષ્ટિકે પડદે, નજર આવે ભૂવન સારે;
 વો સહ્યાનંદકી લહરી, પ્રેમરસમેં ભિગોતી હૈ: સુ૦

રવિસાહેબ.

અન્યોક્તિ.

ચરખો.

રામ કોણે બનાવ્યો ચરખો ?
 એના ઘડનારાને ઓળખો, એના અબ્યાગતને પરખો. રા૦
 આવે ચોર જાવે જાંઘાં બોલાવે હાં, જાંઘાં જોઇએ વાંઘાં સરખો;
 અંધા હો ક્યા છત ઉત ઢુંઢો, પરખ થઇને પરખો: રા૦
 પાંચ તત્વકો બન્યો પિંજરો હાં, ખેલ દેખોને નિરખો;
 પવન પુતલી રમે પ્રેમમેં, સુરત તુરતને નિરખો: રા૦
 પ્રેમ કોટડીમેં જ્યોત જલત હે હાં, અધેર મિટયો નગરકો;
 વો ઉજાલો ગગન સુઝત, ખેદ મિટયો ઉન ધરકો: રા૦
 કહે રોહીતાસા સદગુરુ સાચા, મેં શુલામ ઉન ધરકો;

યે કાયાકી આશ ન કરના, ચરખો નહીં કાંઈ સરખો: ૨૦

અવળવાણી.

નામ નિરંજન તેરા ઓળખ્યા રે ગોસાંધ,
યે મેરા ઘટમેં રે ઉમટમેં. ૧૦

આપે બાવો ને આપ સ્વરૂપી, શ્વેત રંગ સારો;
પંખીકું પાંખ હી નહીં થી, નાદ બુદ્ધસે ન્યારો: ૧૦

આપે બાવો ને આપ સમાણો, બાળસ્વરૂપે ખોલે;
બાળકને જે દિન પારણે પોદાડયો, સહજે તાળાં ખોલે: ૧૦

આગળ જાયા પાછળ જાયા, જાયામેં છત મેરી;
યે જાયામેં સદગુરૂ બેઠા, જાયા બી હે ન્યારી: ૧૦

કહે રવિસાહેબ ગુરૂ લાણુ પ્રતાપે, બાવન અક્ષરસે બહારા;
અકળસ્વરૂપી દેખ્યામેં નાવે, રમતા હે એક રમનારા: ૧૦

વર્ણન.

ઝીણા ઝીણા હોઈ તુમ ગોતો અલકકું,
અમર પુરૂષ સો તરત જડે. ૩૦

સુપૂમણુ સાથો અલક આરાધો, મનકું લાઓ એક ધડે;
ઝીણી ઝીણી સુરતા કરી તુમ સુનના, નામકી નોખત ગડગડે: ૩૦

નાભીકમલ પર ખટ હે પાંખડી, આદિ નારાયણુ ખેલ કરે;
સુરતા કરી તુમ દેખો હો સંતો, જલહલ જ્યોતી વાંહાં જલે: ૩૦

આર પાંખડી મૂલ કમલ પર, ગુણુપતિ દેવ બહાં જ્ઞાન કરે;
અલક રૂપે આધાર બનીકે, નિજ સ્વરૂપનું ધ્યાન ધરે: ૩૦

દશ પાંખડી કમલ બિરાજે, ક્ષત્રા સાવિત્રી ઘાટ ધડે;
રૂપે ગુણુ બહાં રમે જુગતી, જલહલ જ્યોતી નૂર ઝરે: ૩૦

સોલ પાંખડી કમલ હે આગે, સુરતા કરી જો વાંહાં ચઢે;
મનમાંહિ શિવ શકિત બિરાજે, પ્રેમ જ્યોત તો વાંહાં જલે: ઝીઠ
ત્રિકુટી મહેલમેં દેખ્યા પ્રકાશા, દેખે વાંકે તિમિર ટલે;
સદગુરૂ વચને સુરતા ચાલે, અમર પુરૂષ વાકી નજર પડે: ઝીઠ
શૂન્ય શિખરમેં શ્યામ બિરાજે, અનહદ જ્યોતી વાંહાં જલે;
અર્થ મોડ ગુરૂ બોલ્યા રોહીદાસા, તેજ પિંજરમેં જઘ ભલે: ઝીઠ

લખમો.

અન્યોક્તિ.

ખલકો.

જીને અમર પુરૂષ પધારાયા,
મેરે દાતા ખલકા ખૂબ બનાયા જી. ૭૦
બીજ વૃક્ષમેં વૃક્ષ બીજમેં, થાણા ફીક લગાયા;
ખેડનેવાલે ખેડ નિપાયા, કુખુધ્ધ કપાસીઆ નિપાયા: મેઠ
સુખમણુ નારી સુતર કાંતે, સુરતા તાર મિલાયા;
તીન ગુણકા નળી ભરાયા, પાંચ તત્તકે તાણા: મેઠ
ખડા ગુરૂજી વણુને બેઠા, હરદમ તાર મિલાયા;
વણુતે વણુતે નવ માસ લાગ્યા, પચરંગી રેખા નિપાયા: મેઠ
સત્ય સુધ શબ્દકા ધાગા, સીનેદાર કીરતારા;
ટુકડે ટુકડા ભેગા કીયા, સાધન ખૂબ લગાયા: મેઠ
ગુરૂ હમારા સત્યકા જ્ઞાની, જૂના પીર જગાયા;
દોષ કર જોડી લખમો બોલ્યા, અંતે રહેજે બેળા: મેઠ

રસોર્ધ.

માંહેલા હેરી હેરી ગોટા કાળે હોજી,
 સાચો મારો સદગુરૂ રીઝે રે. માં૦
 મન કર શુકડા તન કર દુકડા, શબ્દોકા ઝટકા લીજે હોજી;
 કુબુદ્ધિ ખાલરી ફરી હટાધ લે, તત્ત્વ માલ સખ લીજે રે: માં૦
 કાયા કંપે જલ ભરી નિરખું, પૂરાં આધણ દીજે હો જી;
 કામ ક્રોધક્રી લકડી જલાધ દે, જ્ઞાન ગુણ સખ લીજે રે: માં૦
 રતિ સતી દોઉ રાંધન બૈઠે, ખદખદ ખદખદ સીજે હો જી;
 આયા અસીમાન લગા ઉભરાને, ઝરણોંકિ ઢાંકણ દીજે રે: માં૦
 લાલચ લસણી કુબુદ્ધિ ખાલરી, મમતા મિરચી લીજે હો જી;
 ધાણા હલદર લોભ મગાધ લો, સખી મસાલા દીજે રે: માં૦
 સદગુરૂ સ્વામીરાજ જમને બૈઠે, રસસે રસસે લીજે હો જી;
 દોઉ કર જોડી માળી લખમો બોલ્યા, સંત મળી રસ પીજે રે: માં૦

છોટમ.

વર્ણન.

લાવણી.

પરમ તત્ત્વ ના લહયા, જીવ સખ જાત મોહમેં વહયા. પ૦
 એક અકળ એંકાર હી જાંહી, અક્ષર ખિંદુ નહીં તા માંહિ,
 સૂક્ષ્મ સ્થૂણ નહીં હે વાંહી,
 ત્રિમુણ રહિત યે તત્ત્વમસિ પદ, સો હી એદમેં કહયા; જી૦
 ઉચ્છા ક્રિયા જ્ઞાન હે જોહી, શક્તિ તીન પ્રણવકી ચેહી,
 સ્થૂણ સૂક્ષ્મ લખ કારણ દેહી,

અસ્વર ઉસ્વર મકાર માત્રા, ત્રિગુણ દેવ યોં ભયા; ૭૦
 અકાર જગૃત કર્તા બ્રહ્મા, વિષ્ણુ ઉકાર સ્વપ્નકો કર્મા,
 મકાર તામસ હરકો ધર્મા,
 ત્રીન રૂપ ઓંકાર પ્રસારા, ત્રીન લોકમેં રહ્યા; ૭૦
 એસા તત્ત્વવિચાર હી કરના, નિજ કર્તાકા ધ્યાન હી ધરના,
 તાતેં મિટે જન્મ અર મર્ણા,
 જન છોટમ સદગુરુ બતાયા, મૂલ સકલકા ગ્રહ્યા; ૭૦

અતહદ ડંકા બળ, દેખ લો શન્યમંડલકી મળ. ૭૦
 ધિમિધિમિ ધિમિધિમિ નોખત બાળે, ધડુડુડુ ઘેર ગગન ગાળે;
 મહુઅર નાદ મનોહર રાળે,
 પંચરંગકી પ્રસિદ્ધ ફરકે, સત્ય નામ પર ધળ; ૬૦
 વેણુ વાળે શંખ શરણાધ, ઝાંઝ મૃદંગ ભેરી સુખદાધ,
 ઝોર નાદ કધુ કહી ન જાધ,
 એક ચિન્તસે સુન લો પ્યારે, ગગન રહતહે ગળ; ૬૦
 બાદલ બિના બિજ ચમકારા, બરસે મેઘ સુધારસ સારા,
 કોટી કોટી સૂરજ ઉજાવારા,
 એસી શોભા નિરખ નિરંતર, ઝોર તુરુછ સખ તળ; ૬૦
 યે સુખ મુખસે કલા ન જાવે, દેખે સો હી પરમપદ પાવે,
 જીવ શિવ એક હી હો જાવે,
 જન છોટમ જંજાલ જાંડકે, એસા સાધન સળ; ૬૦

બન જા હરિદાસા હરિદાસા—રાહ.

સમરણ સોહંકા સોહંકા,

જાંહાં બજો અનાહદ ડંકા.

સ૦

આસન બાંધી સુરતા સાંધી, ચતુર્દલે ચિત્ત લાયા;

મૂલાધાર પૃથ્વી રંગ પીત્તા, દેવ ગુણુપતિ રાયા;

સ૦

અક્ષર ચાર વિચારો ધનમેં, વંશંપંસં વર્ણા;

ખટસે જાપ અજપા જપકે, ઉતકું અર્પણુ કરના;

સ૦

ઉત્પત્ત દ્વારા ખટદલ સારા, શ્વેત રંગ જલ જાન્યા;

ચતુરાનનકી જ્યોત જગાઇ, ખટ હજાર દીયા દાના;

સ૦

ખટદલમેં ખટ અક્ષર દેખો, બંલંમંકા બાસા;

યે રંબંકું લખો લક્ષણે. ખેલ બન્યાહે ખાસા;

સ૦

નાભીસરોજ દશદલ ખોળ્યા, તેજ તત્વકા તાકા;

લાલ રંગમેં લક્ષ્મી નાપક, ખટ હજાર જાંહાં જાપા;

સ૦

કં ઢં છું વાંહાં અક્ષર દર્શ્યા, તં થં દં ધં વાસા;

નં પં ફં કું ફિરકર પેખ્યા, કટયા કર્મકા પાસા;

સ૦

રૂદે વિચારા દ્વાદશ આરા, શિવ શક્તિકા દારા;

નીલ રંગ માણિક્યા માંહીં, જગમગ જ્યોતી ઉજારા;

સ૦

ખટ હજાર વાંહાં જાપ અર્પના, કં ખં ગં ધં વર્ણા;

નં ચં છં જં જાંહાં નિવાસા, ઝં ઝં ટં ડં ઠરના;

સ૦

કંઠે કંજ પોડશ રંજ, પત્ર કલ્યા પ્રમાણા;

શ્યામ રંગ આકાશ તત્વકા, જીવ જ્યોતીકા ધ્યાના;

સ૦

સહસ્ર જાપ વાંહાં જપો અજપા, પોડશ વર્ણુ વિચારા;

અં આં ઇં ઉં ઊં ઋં ઋં, લૂં લૂં એં ઐં સારા;

સ૦

ઓ ઓ અં અઃ ઉનકે માંહી, એ સ્વર ખટદશ કહાવે; સં
 ઇનકા ધ્યાન ધરે નર જોહી, સો ભવજલમે નાવે; સં
 બકુટી ચક્રે દેવદલ પત્રે, વાકા નિર્મલ રંગા; સં
 હં કાં અક્ષર રહે નિરંતર, ચિદશક્તિકે સંગા; સં
 સહસ્ર જાપ વાંહાં કરો નિવેદન, પરમ તુરી પદ વાંહી; સં
 બજો અનાહદ નાદ નિરંતર, અમૃત બરસે જહાંહી; સં
 બક્ષરંધ્રકા ભેદ અપારા, દલ હજાર વાંહાં દર્શો; સં
 સહસ્ર જાપ વાંહાં જપો જુગતસે, પરમ જ્યોતીકું પરસે; સં
 સમ અક્ષર અવ્યક્ત રહે વાંહાં, અકલ અનુપમ રંગા; સં
 કોટી રવિ શશિ તેજ કહાવે, પરમપુરૂષકે સંગા; સં
 ઉનકે આગે લક્ષ અલૌકિક, સદગુરુ ભેદ બતાયા; સં
 છોટમ શ્રી ગુરુદેવ પ્રતાપે, અચલ અભય પદ પાયા; સં

કરના ફરીરી કયા દિલગીરી—રાહ.

અલક નામ ધુન લાગી ગગનમે, મગન ભયા મન મેરા જી; અં
 આસન મારી સુરત દહ ધારી, દીયા અગમ ધર ડેરા જી. અં
 ઇકા પિંગલા દોનુ જાંડકે, સુખમ્બલા મધ્યે ધારા જી; અં
 ત્રિવેણી તાર મિલાઇ, અજપા નામ ઉચારા જી; અં
 જંત્ર અનાહદ બાજો અહોનિશ, જગમગ જ્યોતી ઉજારા જી; અં
 જન છોટમ સદગુરુ પ્રતાપે, દર્શ્યા અલક દેદારા જી; અં

કરકં.

અન્યોક્તિ.

તોતા.

રામ લક્ષ્મણ વનવાસસે આયે—રાહ.

હર હર હર હર ભજ મન તોતા, હરિભજન બિન સોતા કયા ?

કાલ પારાધી શિર પર તેરે, ઇધર ઉધર ફિર જોતા કયા ? હ૦
 પંચતાનકા ચે તન પિંજરા, જામેં શહર બસેરા કયા ?
 આગ જલે કિ હણે પારાધી, પસાર પંખ દુઃખ સહના કયા ? હ૦
 છલ બલ કરકે છોડ પિંજરા, જૂઠા જામેં નાતા કયા ?
 કોઈ નહીં તેરા તૂ ન કીસીકા, ઘડી ઘડી ફિર આતા કયા ? હ૦
 અપના વતન દેખ મન પીછે, જમ જંગલમેં રહના કયા ?
 અભગગન ઉડ ચલો પંખેર, જન્મ જન્મ દુઃખ સહના કયા ? હ૦
 વિવેક એક વૈરાગ પંખ દો, તદપી નિર્મલ બેઠા કયા ?
 જ્ઞાન ચંચ ભર તોડ પિંજરા, અન્નને ઘર પેઠા કયા ? હ૦
 મન તોતા તન તૂ હી બનાયા, તૂ જીતા તૂ મરતા કયા ?
 કરક ભૂલ ભટકે ચોરાશી, ભજન બિના અબ તરતા કયા ? હ૦
 લઢાઈ.

આજ તો હમારે બાગુ, ભોલાનાથ આયે—રાહ.

આજ તો જમફોજ મારે, ઇશ્વરગુણ ગાયકે.	આ૦
શીલહીકો સજ સાજ, ડરપાયો કામરાજ,	
નીનિકી અખતર બાજ, નેકીસે ધરાયકે;	આ૦
ક્ષમા ખડગ હાથ લીયો, કોધકું ભગાય દીયો,	
ધ્યાનકો ધનુષ્ય ફાયો, બાણ સાન લાયકે;	આ૦
જ્ઞાન ગદા ફેર ફેર, મારે મોહ ઘેર ઘેર,	
પ્રભુનામ ટેર ટેર, અભ પદ પાયકે;	આ૦
જમરાજ જોર કાહા, અભકો ટંકાર જાંહાં,	
કર્ક આનંદ તાંહાં, બેડે સમાયકે;	આ૦

હોરી.

નૃણા એસી બેલત હોરી, દેખો કેસી ચાતુર ગોરી

૮.

આશા સખી આગેવાન બનાઇ, માયા બિચ બહારી;
લાલચ લાગ રહી નિશવાસર, દેશ દેશાવર દોરી;
દેખો કેસી નાર યે ભોલી!

૧૦

સર્વ સખી મિલ ખેલ મચાવો, મમતા પ્રમુખ કીવો રી;
મોહ પિયાકો પકડ મંગવાકે, લોભકો મઘ પીવો રી;
પ્રીત પ્રીતમ પર દોડી:

૧૦

કામ ક્રોધ મોહ મદ મત્સર, ઇર્ષ્યા અતિ ભરો રી;
અવિદ્યા અખીલ લીવો કર અપને, જ્ઞાનકો ફેંક દીવો રી;
ગુલાલસે ભર ભર ઝોલી:

૧૦

ભકિત ભાવ કરત નહીં રસના, તૃષ્ણા ધ્યાન લીવો રી;
વિવેક વૈરાગ્ય લગે ડરપાને, સમતા ભઇ પગ ખોડી;
બની કહો કેસી જોડી!

૧૦

ધનકે દોલ બજે નિશવાસર, રાગ હિસાબકી ચોરી;
લાલ રૂહાની મંજરા બનાકે, કરક કરે જકજેરી;
ચેલી પરદેશી હોરી:

૧૦

સોદાગર.

રામ લક્ષ્મણ વનવાસસે આવે—રાહ.

યાર મુસાફર આવે કાંહાંસે, બૂલે ભટકે જાતે હો ?

યા૦

કાન નગર નગરીકે વાસી, ઠાકુરલાલ કહાતે હો ?

આના કાંહાંસે જાના કાંહાં હે, ઇત ઉત ગોથે ખાતે હો ?

યા૦

સંગી હો કિ અસંગી અપના, નામ બી હે કિ અનામી હો ?

ભેદુ હો કિ ભેદી સખકે, સેવક હો કિ સ્વામી હો ?

યા૦

ચલના હે કિ રહના હે કુજ, લેના હે કયા દેના હે ?

સચ્ચ કહો સોદાગર ખ્યારે, અપના કાંહાં કિકાના હે ?

યા૦

ધસ નગરીમેં કામ કાહા હે, ધડી ધડી કયા આતે હો ?
કહે કરક સોદા દિખલાવો, કયા લાયે લે જાતે હો ? યા
ગાંજે.

મોજ ઉડ ચલી પવનકે સંગ—રાહ.

પીઓ કોઇ જ્ઞાન ગાંજેડી કલી,
દેખ દિર પરમેશ્વરડી ગલી. પી૦

મદાવાકયડી કલી ચાર જીને, હસ્તામલ કર મલી;
માયા બીજ અસર નિકાલ્યો, ભાગ ત્યાગ કર ભલી: પી૦

ગુરુશબ્દકા ગાંજ સતો, મોહ ચીલમ ધર દલી;
અત્મ અગ્નિડી આગ જલાવો, કર્મવાસના જલી: પી૦

મોહ સુકા રગડ મિલાવો, તખ ઉઠે ગલગલી;
જીવનમુક્ત પીવે જન જોગી, અહ્માનંદ રસ રલી: પી૦

હરનિશ રહે ચકચૂર નશામેં, આવાગવન જખ ટલી;
કરક સદા મન મગ્ન દિરતહે. જેસે કમલ પર અલી: પી૦

ભાંગ.

ઉપરની રાહ.

પીઓ કોઇ જ્ઞાન ઘુંટકે ભાંગ,
લગે જખ જગતપતિસે રાંગ. પી૦

તન કર કુંડી મન કર સેટા, શુદ્ધ બુદ્ધિ જગ ગંગ;
ઓહ મોહકા રગડ લગાકે, પ્રેમ પ્રીત પ્રસંગ: પી૦

કાલી મીરચી મમતા પીસો, વિષય વાસના સંગ;
સાર અસાર સાશીસે છાણો, અતમ તત્વ અસંગ: પી૦

ભરી કટોરા તત્વમસિકા, પીઓ સદગુરુકે સંગ;
ચઢે ખુમારી અલજ્ઞાનસે, શીતલ હોય સખ અંગ: પી૦

ચાર વેદકો ભેદ પાછ કાઢ, પીવે કરે સત્સંગ;
કર્ક લહર ચે ગુરુયાત્રી, ચઢે ન દુળે રંગ:
ગંગા.

પી०

ઉપરની રાહ.

મુક્ત વર બ્રહ્મસભા સત્સંગ,
ચલે જાંઠાં જ્ઞાનસુર શ્રી ગંગ.
ચાર વેદસે ચલી સુર શ્રી, ગુરુ હરદ્વાર પ્રસંગ;
વિવેક વેગ વૈરાગ્ય પવનસે, સમીઠે આગ અનંગ:
માયા અવિદ્યા દોહુ કિનારા, પ્રશ્નર જીવ તરંગ;
સોહં શબ્દ અહોનિશ ગળે, કમ બુદ્ધબુદ્ધ લંગ:
બ્રહ્મ સાગરમેં આતમ ગંગા, અનુભવ કરન અસંગ;
જીવ મુક્તકી મોજ ઉત્તરે, શીતલ લહર સોહંગ:
તત્ત્વ જ્ઞાનકી મોજ મિલે કાઠ, નય કરે સત્સંગ;
પતીતપાવની ગંગાલહરી, કર્ક દૂખા દે અંગ:

મુ०

મુ०

મુ०

મુ०

મુ०

વર્ણન.

માછીડા હોડી હલકાર—રાહ.

તેરે ઘટમેં ખજે ઘડીઆત્ર, ગગન ધુન બાંસુરીઆં.
ઓહં સોહંકા લંગર ડોલે, પલ પલ ઘાટ ઘરે;
અષ્ટ કમલ દલ ચરખા ચાલે, હરનિશ ખખર પડે:
નાલીકમલસે ઉઠે ગર્જના, અનહદ ગગન ચઢે;
બંકનાલસે શત્રુ શિખરમેં, જો કાઠી ખોજ કરે:
છડા પિંગલા સમ કર રાખે, સુપૂમન સુરત સમાવે;
મૂલધારકો બંધ લગાકે, ઉલટા પવન ચલાવે:
મેરુદંડસે ઘાટ ત્રિકુટી, આસન અદલ મમાવે;

તે०

ગ૦

ગ૦

ગ૦

બિન બાદલ જહાં અમર ખરસે, જહાં મન સહજ સમાવે: ગ૦
દાદશ નાદ અનહદ બાજે, નવમૈં મંગલ ગાવે;
નુરત સુરતસે સહસ દલમેં, કર્ક અસય પદ પાવે: ગ૦

ભજન બિના, કાહેકું દેહ ધરી-રાહ.

બિના ભજન ભગવાન બિનુ, તેરી ઉમર ગમ ગુજરી. બિ૦
ઘટમેં ગંગા ઘટમેં જમુના, સરસ્વતી ઘટ નિસરી; બિ૦
ઘટમેં કાશી ઓર મથુરા, દ્વારામતી દુસરી; બિ૦
ઘટમેં ચંદ્ર સૂરજ ઘટમેં, તારા જ્યોતી સરી; બિ૦
ઘટમેં રામ રમે સીયા લક્ષ્મણુ, રાવણુ સાક્ષસડી; બિ૦
ઘટમેં ગોપી કૃષ્ણુ બિરાજે, કરક બજે બાંસુરી; બિ૦

અગર હમ બાગ્યાં હોતે—રાહ.

જીદર દેખું અશમ ધરકે, તીદર મેરી જો સુરત હે. જ૦
કાંહાં જગૃત કાંહાં સ્વપ્ના, કાંહાં ભર નિદ સોયા હે;
કાંહાં દેવલ કાંહાં ડેરા, કાંહાં કાશી મથુરા હે: જ૦
કાંહાં મેહજદ કાંહાં તકીયા, કાંહાં મફા મઘીના હે;
કાંહાં વરતી કાંહાં જંગલ, કાંહાં ઝાડી બગીચા હે: જ૦
અરધ ઓર ઉર્ધકે અંદર, તખત દરબાર સુરત હે:
સખી ઘટ શાસમેં બોલે, કરક અપની જો મુરત હે: જ૦

બ્રહ્માનંદ.

(આગળનાથી જૂઠા.)

પર્ણન.

સુખ મન સહજ સમાગી,
સતો જનતહે કામ સાની રે એ એ એ એ.

સુ૦

ઋગ પિંગલ ઓર સુષુમ્ણા, તીનો ઠર ઠરાની;
 બંકનાલ રસ પીઓ નિરંતર, ઉન્મુની સુરત સમાની: સં૦
 મૂલ બંધ ઉડીયાન જલંદર, તીનો બંધ લગાની;
 પૂરક કુંભક રેચક કરે, નુરતે સુરત મિલાની: સં૦
 ખેચરી ભૂચરી અગોચરી ચાચરી, ઉન્મુની મુદ્રા સાની;
 ઉન્મુની મધ્યે અચરજ જ્યોતી, જલમલકાર કરાની: સં૦
 તામેં મનવા થિર કરી રાખો, પાઓ પરમ નિશાની;
 અહ્માનંદ કહે સુત મનવા, સો હે પદ નિર્વાણી: સં૦

કુમરી.

સત ચિત આનંદ કપ હમના, જેન પીત નહીં કારો રે. સં૦
 કારણ સુક્ષ્મ સ્થૂલ સો નાહી, પંચકોશસે ન્યારો રે;
 જાતી વિજાતી સુગત ભેદ બિન, એક અખંડ નિહારો રે: સં૦
 ધ્યાતા ધ્યાન ધ્યેય નહીં જામેં, નહીં અવસ્થા ચારો રે;
 દેશ કાલકી ગમ નહીં જામેં, નહીં વસ્તુ નિર્ધારો રે: સં૦
 કહત અકહત બનત નહીં જામેં, નિર્ગુણ એક અપારો રે;
 નિજનંદ ધન રહત સ્વતંતર, નહીં હલકો નહીં ભારો રે: સં૦
 સનકાદિક સુખ ચાહત નિશદિન, નિર્વિકલ્પ સુખ સારો રે;
 અહ્માનંદ સુખ હોય તબ પ્રાપત, સંત ચર્ણુરજ ધારો રે: સં૦

તું ચેતન જડ તન કયા દુહન, કયા ભરમાયા જાજમેં?
 તું હે આલ્મણુ ક્ષત્રી વૈશ્વમેં, તું મુદ્ધાં તું કાજમેં. તું૦
 તું હે ધનજ મનુજ દેવનમેં, તું હે માત પિતાજમેં;
 તું જલચર થજચર પશુ પક્ષી, તું હિ સકલ જગ તાજમેં: તું૦
 સખ જગ વ્યાપક સર્વસે ન્યારો, ખોજ દેખ દિલ કાંજમેં:

સ્વ સ્વરૂપ તું ઈતિ ઉત દુન્દત, કયા પાવે છુત સાજમે? તું
પંચકોશસે પાર જથુકે, ઝીલો જ્ઞાન ગંગાજમે;
બસો સચ્ચિદાનંદ બ્રહ્મમે, મત રહો માયા પાજમે: તું
ગ્રીઝોટી.

રમ રંગસે મેરા મન તૃપતાના. ૨૦
સઘલે રોગ મેરે દૂર પરાને, અનુભવસે મન માના; ૨૦
જગત જંગલ મોઢે ભાસત નાહી, એક અદ્વૈત સમાના; ૨૦
થાવર જંગમ સકલ પ્રસારા, બ્રહ્મ હી રૂપ દર્શાના; ૨૦
તૃપ્તિ સકલ વિનાશી મનસે, જિદે ભયો જાના; ૨૦
બ્રહ્માનંદ કહત સુત મનવા, તજ રહો અભીમાના; ૨૦

હમ સો હી પરમપદ, પાયાહે. ૬૦
ધ્યાતા ધ્યાન ધ્યેય નહીં જામે, કાલ કર્મ નહીં કાયાહે; ૬૦
જાત વિજાત સુગત ભેદ બિન, એક અખંડ રહાયાહે: ૬૦
લયવક્ષીપ જાંઘાં પરસત નાહી, નહીં આવર્ણ જીસ માયા હે; ૬૦
દેશ કાલકી ગમ નહીં જામે, અનુભવ માત્ર સમાયાહે: ૬૦
ચક્ર ચિન્હ જાહી રૂપ ન રેખા, શુક્લ કૃષ્ણ નહીં ભાયાહે; ૬૦
બ્રહ્માનંદ જ્યુકા ત્યુ અનુભવ, નિર્વિકલ્પ દર્શાયાહે: ૬૦

મેહરાજ.

બોધ.

હો મેરી બસના, તુમ ચલો અગમકે પાર;
જ્યાં હે તેરો કરાર, તું દેખ નિજ દરબાર.
તું કાંઠાં દેખે હમ ખેલમે, સખ પડાહે પ્રતિબિંબ; ૬૦

પ્રપંચ પાંચ તત્વ મિલકે, મેલ સુરતકે સંગ: હો૦
 શુભી રાની મુની મહંત, અંગમાં કર કર ગાય; હો૦
 સુને શીખે પટે પડિત, પાર કોઇ ના પાય: હો૦
 હું દેખ દર્શન પંથ દોડે, કેડેડી શુધ્ધ સાધ; હો૦
 ચઢી જોદે શન્ય સમાવે, આડી અગમ અગાધ: હો૦
 આમેં બલ બાળ રચી રમત, બહુ વિધ સંસાર; હો૦
 નેનુ દેખત શ્રવણે સુનત, મૂલ બિના વિસ્તાર: હો૦
 વૈરાટમેં સખ દેખીયા, વૈકુંઠ વિખજી શેષસાધ; હો૦
 શન્ય થકી સખ પતાકા, શન્યમેં જન્ય સમાધ: હો૦
 હું દેખા નાટક નિગમકો, કરત કાઢા વિચાર; હો૦
 આવ પલકમેં ઓર ગલે, માંડ શન્ય નિરાકાર: હો૦
 ત્રિવેણી સમ ઘાટ નહીં કોઇ, કરો પાંઉં બિન પંથ: હો૦
 નિરંજન સો સખસે ન્યારા, વાંહાં હે તેરા કંથ: હો૦
 પારકો સખ કાઢા પ્રકાશીએ, બે હોય અપનો વિલાસ; હો૦
 મેહરાજ મનસા મિટ ગઇ, સખ સ્વરૂપ કેરી આશ: હો૦

પદમગુર.

વર્ણન.

રચના ન્યારી ન્યારી,
 અલક તારી રચના ન્યારી ન્યારી હે જી. ૨૦
 મન ચિત વાણી સુરતા લગાઇ લો, ગુરજુ કરી લો ચારી હેજી;
 ભૂલ્યા પંથકું માર્ગ બતાઇ દો, અધવિચ રહ્યા અહંકારી: ૨૫૦
 વહી કાયામે પાંચ ચોર બસતહે, પાંચોંકી સુરતા ન્યારી હે જી;
 પાંચેકું પકડી એક ઘર લાઓ, હીસ બનાહે હમ્મરી: ૨૫૦
 નાહી ધોઇ નર કરે ચતુરાધ, પૂજા કરે આચારી હેજી;

ભક્તિ મુક્તિકો ભેદ ન જાને, પત્થર પૂજે સંસારી:
 જંદાવનકી કુંજગલનમેં, વહાલો ખેલે હમારી હે જી;
 ભણે પદમગુરુ કરે વિનતિ, અરજ સુનોને હમારી:

અ૦

અ૦

સુરદાસ.

અન્યોક્તિ.

હોરી.

પ્રભુસે દિલ કયું ના લગાઓ ?

મનુષ્ય જન્મ બારબાર નહીં પાઓ.

પ્ર૦

સદગુરુકે શણોગત જાકે, સુમતિ ચુલાલ ઊડાઓ;

સંતનકી ગત મતકો જાનો, રતકો ફાગ મચાઓ;

પિયાકો ધ્રુવટમેં રીઝાઓ;

પ્ર૦

પ્રેમરંગકી ભર પીચકારી, સુરતાકી ચોટ ચલાઓ;

સમભાવ કર લે પ્રીત સો, હૃદયે ધ્યાન લગાઓ;

તખી સુખ જીવકો પાઓ;

પ્ર૦

કામ ક્રોધ મદ લોભ નિંદ સો, મમતા માર હટાઓ;

બહોત જન્મકો મોહ ના માને, અનહદ ધ્યાન લગાઓ;

તાં કષ્ટ કડીન કહાઓ;

પ્ર૦

જો સુખ હોય સો અલહીલોકમેં, સખહી લોક નહીં પાઓ;

સુરદાસ પ્રભુ ફગવા મંગત, ભક્તિ અભયપદ પાઓ;

હાલ તો ગરીબી બતાઓ:

પ્ર૦

તુલસીદાસ.

વર્ણન.

ગિલાવર.

જો તુમ તોડે પ્રભુ હમ નહીં તોડે,

તુમ સંગ તોડે હમ કોન સંગ જોડે ?   જો0
 તુમ ભયે ઘન બન હમ ભયે મોરે,
 તુમ ભયે ચંદ્ર હમ હી ચંકારે;   જો0
 તુમ ભયે દીપક હમ ભયે બાતી,
 તુમ ભયે તીરથ હમ હી સંગાથી;   જો0
 તુમ ભયે તરવર હમ ભયે પંછી,
 તુમ ભયે સરોવર હમ ભયે મચ્છી;   જો0
 હમ ભયે મોતી ભયે તુમ ધાગા,
 તુમ ભયે સોના હમ હી સોહાગા;   જો0
 તુલસીદાસ પ્રભુ ધનની વિનતિ,
 મિટ ગયો ઝગડો શીતલ લઈ જાતી;   જો0

નભુ.

અન્યોક્તિ.

સખજી.

ગોડી.

આહુ જામ ખુમારી, અમલકી આહુ જામ ખુમારી;
 તનકી કુંડી પવનકા સોટા, સુરતા ધુંટનેહારી.   આ0
 સંત શબ્દકી સુંદર સખજી, સત્સંગતમેં સમારી;
 દયા દીનતા શમાદિ મસાલો, મોહકી મીસરી ડારી:   આ0
 પ્રેમ ખ્યાલા સદગુરુને પીલાયા, ત્રિપુટીકી સુરત બિસારી;
 અનુભવ લહરી અખંડાનંદકી, ચૌદ ભૂવન ધુનકારી:   આ0
 ભયે ચક્રચૂર ફિરત મતવાલે, બંધકી સંશય ટારી;
 નજી નિર્ભય પદ પાવે વીરલા, તાકું મેં બલિહારી:   આ0

પ્રભાનંદ.

અન્યોક્તિ.

આગગાડી.

ભૈરવી.

જ્યુંં ઉમરીઆં જાતીહે રંગરેલ.	જ્યુંં૦
સીંધી સડક બની સુરપુરડી, તા પર બહુ રંગછેલ;	
બરસ બરસકે બને ઇસ્ટેશન, માસ માસકે મેલ:	જ્યુંં૦
છાડા પિંગલા ઇન્જન ખેંચે, નહીં ઘોડા નહીં બેલ;	
નરદશ ઉત્તમ ગાડી બની, ચઢે છબીલા છેલ:	જ્યુંં૦
આત્મ જ્યોતકી લાલ ટેણુ બની, નહીં બની નહીં તેલ;	
સુરતા તાર ખખર દેનેકું, દશ દિશા લગ પેલ:	જ્યુંં૦
કોઈ ટીકીટ લે સુરપુરડી, કોઈ જમપુરી ગયેલ;	
પ્રભાનંદ નાથ કીલાધારી, શ્વાસોસ્વાસ કરતહે સહેલ:	જ્યુંં૦

હીરદાસ.

બોધ.

લગી ભજન ટંકશાલ રે, કોઈ જ્ઞાની કરો વિચાર રે,	
સદ્ગુરુ ઉતારે પાર રે, ભાઈ લહર ભજનકી ખૂબ લગી.	લ૦
કાયા રે સરખા કોટ બનાયા, સુરત પુરત દોઢિ નાર રે;	
ભાઈ જ્ઞાતી રે સરખા ઘોડા છૂટયા, કાંધા છે ચમકાર રે:	ભા૦
મેલ વરસ્યા મોતી તણા, ઓર ગલે સોનનકો હાર રે;	
ભાઈ ગગનમંડલમેં ગાજ્યો, વરસ્યા અપરંપાર રે:	ભા૦
યાત્રીસે નર પાતલા, એસી માયા દહાર રે;	
ભાઈ હીરદાસ કહે હરિ હેત કરી, દયા કરો દીન નાથ રે:	ભા૦

નબી.

વર્ણન.

તેરી સુરત ગગનમેં ફેરી, તુએ જોયો મેં હેરી હેરી.	તે.
પ્રથમ મુલકસે ચાલે, બંકનાલ ગઢ ઘેરી;	
આત ગર્જનામેં ગરજ ગર્જે, ભૂલી સુંદર તન શેરી:	તુ.
ઘડા પિંગલા સુષુભણા, નાડી શુકલ બહોતેરી;	
મહા શન્યમેં બાળ બજત હે, પાપ નિરંજન ડેરી:	તુ.
વો ડેરીમેં આત્મા ખેલત, ઝલકે નૂર ચોફેરી;	
નિરાકરકી નિરખી મૂર્તિ, ખબર માહિ સમેરી:	તુ.
અલક અંગમેં જઈ સમાધ, મિટ ગમ નેના ડેરી;	
હાસ નબીકું ડરપ નહીં લાયા, નિરખત સાંજ સવેરી:	તુ.

નથુરામ.

અન્યોક્તિ.

નગર.

બદન શહર તેરા અજબ બતાહે, ફેરો છૂટે તુરંકા,
 સારા શહરમેં અલખ જગા લે, દર્શન કર લે દુલેકા.
 અજબ પરી હે ખડી કિનારે, હીરા ઝલકે હારંકા,
 પાવ પલ્લ અર મોતીમાલા, બંગલા બન્યા લેહ લાલુંકા.
 દક્ષિણ દેશકા જોગી બંકા, શિકાર ખેલે સેહેલુંકા,
 જબ દુલેકી ચઢી અસવારી, દે ડંકે હિપર ડંકા.
 નિત ગુણ માવે નથુરામ હે, આર શાખ નહીં મિલનેકા,
 હાથ જોડકે કર વિનનિ, મેં ચાકર તવ ચલુંકા.

જેઠીદાસ.

અન્યોક્તિ.

લઢાઇ.

કાયા કોટ લીધો ઘેરી, ગઢ બંકા.	કાં
જ્ઞાન વૈરાગ્યકી ફેજનં ચઢીયાં, જળ સદગુરુ શબ્દ સુનાયા;	
નેજ રોખા નિજ નામકા ત્યારે, ચોરસ ડેરા દિયા;	ગાં
સુરત તુરતકી નાખાં નોંધી, પ્રેમ પક્ષીતા દીયા;	
ગોળા છૂટ્યા જ્ઞાનકા સારા, શહરકું કબજે કીયા;	ગાં
પાંચ ઉમરાવ પચીશ પટરાણી, ઉનકું પકડ મગવાયા;	
પકડો શહરંદા રાજ્યા, તેને પણ માંદિ નખાયા;	ગાં
ત્રીન ઉમરાવોકું મારીયા. તબ સારા શહર ધ્રુમવા;	
જેઠીદાસ જમકા ત્રાસ મિટાયા, શમશેર સાંધકું દીયા;	ગાં

પુશાલ.

વર્ણન.

હે તેરા તુજ માંહી તાર લજ, હદે પડે પ્રગટ ખોલે,	
પડદા ઝટ ખોલે ૭.	હેં
નાભીકમલ ખિચ ઘેરી ઘેરી નદીયાં, ઉલટા નીર ગગન ગળે;	
ચમકે વિજલી ચરર કરકે, દેખી મન મત ડરજે ૭:	હેં
ગગનમંડલમેં રાસ રચ્યા હે, મૃદંગ તાલ ઝાલર વાજે;	
હાથ પાંઉં નહીં રૂપ રંગ રેખા, ત્રિના તૂર નટવો નાચે ૭:	હેં
હોમ અખંડિત છે ઘટમાંદિ, વસ્તી વસે ને વન ડોલે;	
અનહદ વાજાં ઘોર નગારાં, સ્વામી રાજ પલ ખોલે ૭:	હેં

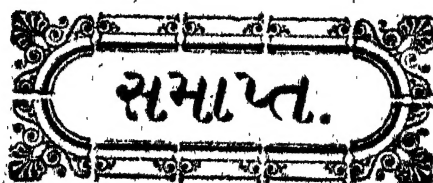
નેન નાસિકા શબ્દ સરોદા, અંતર ખડકી ખોલે;
 દિલકા દેવ ગગનમેં પરખ્યા, માંહેજાની મમતા ઝોલે ॥ હેં
 ભાગ્ય ખિના ભગવત નહીં મિલતા, અઢાર પર્વત ડોલે;
 ખુશાલ જાત ધણી જપે અલકકું, નામ પકડ નિર્ભે હો લે ॥ હેં

કેવળ.

અન્યોક્તિ.

દડી.

ચેતન દડી રમતે હાથ ચઢી,
 કાઠ નૂરીજન હાથે ચઢી, કાઠ નૂરીજન રમતે કાઢે હડી. ચેં
 તીન ગુણકી દડી ગુથાઠ, પાંચ તત્વ રંગ મઢી;
 નાડી ભેદ દશ બાંધી રૂંધી, અગમ ચોટે અડી: ॥ ચેં
 જ્યજ્યકાર સુરત હાથ ગેડી, ભીરુ જીવ સી ભડી;
 જન્મ મર્ણકી દુઝા મિટી, જીત્યાકી ગત જડી: ॥ ચેં
 અતિથ હોય અગમ ઘર આવે, વિવેક વિચાર શુદ્ધ વરી;
 તનમન અંખીયાં દાવ ઉતારે, ગગન બહોત જશ ગડી: ॥ ચેં
 રમત રમી નર હુઆ સ્વરૂપી, મહાશન્ય પદે મૂંઢી;
 સત્ય કેવળ બ્રહ્મમાંદિ સમાયે, જેલ રમત નહીં ખડી: ॥ ચેં

તૈયાર છે.

અર્વાચીન કાવ્ય દોહન, ભાગ ૧. પાકું પુકું. કાચું પુકું.
૧-૦-૦ ૦-૧૨-૦
હાલના જમાનાના આડવીશ લેખકોનાં કાવ્યોનું દોહન.

” ” ” ૨. ” ”
” ” ” ૩. ” ”
ચૈતન્ય ભૂલ. નાટક. સંસાર વિષે. }
પાનાં ૧૬૦. ગાયન ૫૦. ૦-૨-૦

છપાય છે.

ગુજગતી તથા હિંદી કાવ્ય સંગ્રહ, ભાગ પહેલો. લોકપ્રિય
કવિતાં વર્ણે ભાગે અપ્રસિધ્ધ એવા કવિ તથા કવિતાઓનો સંગ્રહ.
વિચિત્ર સંગ્રહ, ભાગ પહેલો. અપ્રસિધ્ધ એવા સાહિત્ય,
વૈદક, વાર્તા, કાવ્ય, કાવ્ય, તથા ચિત્રનો સંગ્રહ.

વિચિત્ર સંગ્રહ, ભાગ બીજો.

અર્વાચીન કાવ્ય દોહન, ભાગ ૪.

વૃહત્ કાવ્ય દોહન, ભાગ પહેલો. રા. રા. ઇન્દુલાલ સુવ
રામના અદ્ભુત કાવ્ય દોહનના ૭ ભાગમાં આવેલા તથા નહીં આ-
વેલા કવિઓનાં અપ્રસિધ્ધ કાવ્યોનું એ જ તમુના પ્રમાણે કરેલું દોહન.

આ પુસ્તકો મળવાનું ડેકાણું તથા પત્ર વ્યવહારને માટે શિરનામું,
શ્રી ઇન્ડોઆ પબ્લિશીંગ કંપની,
પરેલ સ્ટ્રીટ, નં. ૫, કેટ, મુંબઈ.

સત્ય અને સાહિત્યનું સૌનેરી મંદિર.
ધી ઇન્ડિયા પબ્લિશીંગ કં. લિમિટેડ

નં ૦ ૫, પટેલ સ્ટ્રીટ, કોટ મુંબઈ.

આપણું રૂા. ૨,૦૦,૦૦૦.

(દરેક રોર ૩૦ ના ૨૦ ૫) અરજી સાથે અને ૨૦ ૫ ના ૫૦ ના
 અદાત સંપત્તી બાકીના ૨૦ ૫) એમ વરરાત્રી મૂલ દરમ્યાન ત્રણ ૧૦૦
 માગવામા આવશે.

નાણાં રોકનારાઓને ઉત્તમ તક.

માર્યા -મજકુર કંપની દરેક જાતનું છાપવાનું, કાગળ, શાહી વિગતે
 નેચવાનું, ચોપડીઓનો હા નેચતો લઈ રખાવવાનું, ચોપડીઓ નેચવાન
 (જાતી કે, સફા, ક્ષેત્રમા બાજવાની અને ઉનામની) ચોપડીઓ બાજવાન
 (ઈશ્વરા બાઈન્ડીંગ) તથા આડતોચાનું વિગેરે વિગેરે મામ જે છે.

[Printers, Publishers, Book Sellers, Book-
 Binders, Stationers, Commission Agents &c.]

પત્રવ્યવહાર નિયેના સીરનામે કરો—

ગજવાલા પારેખ એન્ડ કું

સેક્રેટરીઝ ડેપાર્ટમેન્ટ એન્ડ એજન્ટસ.

ધી ઇન્ડિયા પબ્લિશીંગ કંપની લીમિટેડ.

નં ૦ ૫, પટેલ સ્ટ્રીટ, કોટ—મુંબઈ.

